

3 Økonomiske rammebetingelser og prioriteringer

- 3.1 Innledning
- 3.2 Makrobildet
- 3.3 Lønns-, pris og renteforutsetninger
- 3.4 Frie inntekter
- 3.5 Andre inntekter
- 3.6 Netto driftsresultat
- 3.7 Forslag til investeringsbudsjett 2015–2018
- 3.8 Forslag til driftsbudsjett 2015–2018

Her presenteres de økonomiske prioriteringene rådmannen foreslår for kommende planperiode. Konjunkturrendringer i samfunnet påvirker kommunens økonomiske rammebetingelser og det forventes at veksten vil bli lavere enn tidligere. Kommunens ressursbruk må planlegges og forvaltes for å opprettholde tilstrekkelig handlefrihet på langt sikt. Aktivitetsveksten har over flere år vært høyere enn inntektsveksten. Det er avgjørende for videre økonomisk bærekraft at kommunen tilpasser sitt aktivitetsnivå til de økonomiske rammebetingelsene og dette medfører reduserte rammer for tjenesteområdene.

3.1 Innledning

Samlet utgjør investeringene kr 4,0 mrd. i planperioden. Videreføring og ferdigstillelse av igangsatte prosjekter preger de første årene av planen. Hovedtyngden av investeringene gjelder utbygging og rehabilitering av skoler, barnehager, bofellesskap og idrettsanlegg.

Rådmannen foreslår en samlet netto reduksjon i driftsbudsjettet på kr 277 mill., herav utgjør reduksjonen for tjenesteområdene kr 168 mill. [1] I løpet av planperioden stiger brutto driftsutgifter fra kr 9,654 mrd. til kr 10,118 mrd.

De foreslåtte investeringsprosjektene og de særlig prioriterte driftstiltakene vil bidra til å møte utfordringene som er presentert i kapittel 2. Rådmannen har blant annet prioritert tiltak som legger til rette for boligbygging og befolkningsvekst, botilbud og tjenester for innbyggere innenfor alle aldersgrupper som har omfattende hjelpebehov. Aktiviteter som bidrar til forebygging, tidlig innsats, egenmestring og god folkehelse skal videreføres. Den økonomiske situasjonen utfordrer imidlertid satsingen innenfor de ulike områdene i handlingsplanperioden. En større del av tjenesteproduksjonen vil få redusert økonomisk handlingsrom.

Sammenligninger med andre kommuner viser at Stavanger kommune leverer gode tjenester til innbyggerne innenfor de aller fleste tjenesteområdene. Det er imidlertid nødvendig at forventningene til økte tjenestestandarder dempes. Kommunen må prioritere konsolidering rundt kjernetjenestene. Disse må omstilles i samsvar med endrede behov og utvikling i fagkunnskap om hvordan behovene kan dekkes på best mulig måte.

Tilpasningene i driften er marginale sammenlignet med de totale driftsrammene kommunen forvalter. For å imøtekomme utfordringene må vi disponere bruken av de totale driftsrammene inn mot hovedutfordringene. Detaljer om nye investerings- og driftstiltak finnes i kapittel 3.7 og 3.8. I tillegg beskrives prioriteringer innenfor de enkelte tjenesteområdene i kapittel 4,5 og 6.

Stavanger kommunes finansielle strategi inneholder tre hovedmålsettinger. Målsettingene skal være førende for de økonomiske prioriteringene som grunnlag for å opprettholde en bærekraftig økonomi på lang sikt, ivareta handlefrihet og unngå at det over tid avsettes et for lavt beløp til formuesbevaring. Rådmannen har lagt disse strategiske parameterne for økonomisk styring til grunn i budsjettarbeidet. Målene er:

- Netto driftsresultat bør over tid være om lag 3 % av driftsinntektene
- Investeringer bør være om lag 50 % egenfinansiert
- Gjeldsgraden ekskl. startlån skal over tid ikke ligge høyere enn 60 %.

Netto driftsresultat beskriver kommunens økonomiske handlefrihet, og viser hva kommunen har til disposisjon til egenfinansiering av investeringer og avsetning fra årets drift til senere disposisjon.

Målsettingene for egenfinansiering av investeringene oppnås i perioden, mens tilstrekkelig netto driftsresultat er utfordrende ved årets rullering av handlings- og økonomiplanen. Gjelden øker betydelig og gjeldsgraden er noe over måltallet. Dette skyldes at rådmannen har foreslått å øke avdragstiden for nye lån fra 25 til 30 år i planperioden.

Økonomiske mål	2015	2016	2017	2018	Snitt 2015-2018	Mål
Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene	1,0 %	2,0 %	2,2 %	3,2 %	2,1 %	3,0 %
Investeringer, andel egenfinansiering	49 %	39 %	83 %	67 %	60 %	>50 %
Gjeldsgrad, brutto lånegjeld (ekskl. Startlån) i prosent av driftsinntektene	63 %	67 %	64 %	62 %	64 %	<60 %

Tabell 3.1 Økonomiske måltall

Utviklingen i de økonomiske måltallene er nærmere beskrevet i avsnitt 3.6 og 3.7.

Rådmannens forslag bygger på forventninger om utviklingen framover for landet og spesielt regionen. Rogaland har de siste årene hatt sterk vekst som følge av stadig økende etterspørsel fra norsk olje- og gassindustri. Økt aktivitetsnivå i oljerelaterte bedrifter har medført økning i sysselsetting og investeringer, og det har gitt økt etterspørselen etter varer og tjenester også fra andre næringer. Det ser ut til at Rogaland, som resten av landet, vil oppleve svakere vekstimpulser fra petroleumsnæringen framover, og det forventes at den økonomiske veksten blir lavere enn tidligere. Dette har konsekvenser for de økonomiske rammebetingelsene for kommunen og skatteanslaget er tilpasset de dempede økonomiske forventningene.

Totalt utgjør disposisjonsfondet kr 84 mill.^[1] per 31.10.2014, jf. forslag til vedtak i sak om *Tertialrapport per 31.08.2014*, som behandles i bystyret den 27. oktober. Dette utgjør kun 1,0 % av budsjetterte driftsinntekter i 2014 og innebærer at kommunen har begrensede reserver til å tåle svingninger i de økonomiske rammebetingelsene. Det er avgjørende for videre økonomisk bærekraft å skape handlingsrom innenfor eksisterende rammer.

Ved utarbeidelse av forslag til handlings- og økonomiplan 2015-2018 har rådmannen lagt til grunn forslag til *Statsbudsjett 2015*, (St.prp. nr.1 S (2014-2015)). I tillegg har rådmannen lagt til grunn tidligere politiske vedtak og vedtatte planer.

1 Herav utgjør kursreguleringsfond kr 60 mill. Reelt udisponert er dermed kr 24 mill. (0,3 %).

[1] Medfinansiering av spesialisttjenester (samhandlingsreformen) kr 109.. mill.

3.2 Makrobildet

Verdensøkonomien

Utviklingen i verdensøkonomien de siste årene illustrer at det kan ta lang tid å komme tilbake i normal gjenge etter en finanskrise. Særlig i euroområdet er det fortsatt land som sliter med å rette opp ubalanser som bygget seg opp før og under krisen.

Veksten i internasjonal økonomi ventes å ta seg noe opp framover. For Norges handelspartnere anslås veksten i brutto nasjonalprodukt til 2 prosent i 2014 og 2,5 prosent i 2015. Anslaget for neste år er på linje med gjennomsnittet for de siste tjue årene. Til tross for bedre utsikter til vekst, er situasjonen fortsatt usikker.

I mange land er situasjonen i arbeidsmarkedet fremdeles vanskelig. I de tradisjonelle industrilandene har veksten i sysselsettingen bare tatt seg forsiktig opp. Sysselsettingen i euroområdet har så vidt begynt å stige, men arbeidsledigheten er fortsatt svært høy og forskjellen mellom landene er betydelig.

Norsk økonomi

Norge, Rogaland og Stavanger er i stor grad avhengig av utviklingen i oljeprisen, og det knytter seg stor spenning til hvordan denne prisutviklingen blir i tiden fremover.

Svak utvikling i petroleumsinvesteringene er ventet å trekke veksten i den norske fastlandsøkonomien ned i år og til neste år. Nivået anslås likevel høyere enn i 2012 og kan øke litt igjen de kommende årene. Oljeinvesteringene fluktuerer erfaringsmessig mye, og er en av størrelsene det er vanskelig å anslå utviklingen i.

Framover ventes etterspørselen fra petroleumsnæringen å variere noe fra år til år, men langs en nedadgående bane. Lavere priser på olje og gass kan forsterke nedgangen. Det er usikkert hvor store ringvirkninger dette vil få.

Samlet anslås veksten i brutto nasjonalprodukt for norsk fastlandsøkonomi til rundt 2 prosent både i år og til neste år. Det er på linje med resultatet for fjoråret, men litt lavere enn gjennomsnittet for de siste fire tiårene.

Framover viser utsiktene en litt svakere vekst i norsk økonomi. Aldringen av befolkningen og en noe svakere utvikling i produktiviteten ventes å trekke veksten ned.

I september 2014 var den registrerte arbeidsløsheten i landet 2,7 prosent. Arbeidsledigheten er lav både historisk og sammenlignet med situasjonen i andre land. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til det framtidige nivået på arbeidsinnvandringen.

Rogaland

Rogaland har de siste årene hatt sterk vekst som følge av stadig økende etterspørsel fra norsk olje- og gassindustri. Økt aktivitetsnivå i oljerelaterte bedrifter har medført økning i sysselsetting og investeringer, og det har gitt økt etterspørselen etter varer og tjenester også fra andre næringer.

I 2014 har det kommet klart fram at olje- og gassvirksomheten vil redusere sitt investeringsnivå noe de neste årene og samtidig gjøre betydelige grep for å skape en enda mer kostnadseffektiv drift. Underleverandører merker konsekvensene ved at innleie av konsulenter og kjøp av arbeidskraft reduseres, ansatte sies opp eller permitteres, når kontrakter endres eller utsettes. Imidlertid er det segmenter innen olje- og gassnæringen som opplever vekst i samme periode. Hvordan andre næringer i Stavangerregionen vil kunne absorbere fristilt arbeidskraft fra olje- og gassnæringen, er usikkert.

Det ser ut til at Rogaland, som resten av landet, vil oppleve svakere vekstimpulser fra petroleumsnæringen framover, og det forventes at den økonomiske veksten blir lavere enn tidligere.

Sammenlignet med september i fjor øker arbeidsledigheten mest i Rogaland. I september 2014 utgjorde arbeidsledigheten i fylket 2,3 prosent av arbeidsstyrken. I Stavanger var 1499 personer registrert som arbeidsløse i september 2014, det utgjorde 2 prosent av arbeidsstyrken.

3.3 Lønns-, pris og renteforutsetninger

Lønnsvekst

Rådmannen har innarbeidet full kompensasjon for helårseffekt av lønnsoppjøret 2014. Dette utgjør kr 211,35 mill. I forslaget til statsbudsjett er det lagt til grunn en lønnsvekst i 2015 på 3,3 % med et overheng på 0,7 %. Dette legges til grunn ved beregning av lønnsreserven for 2015, kr 95 mill. med virkning fra mai 2015.

Prisvekst

Rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan 2015-2018 er laget i faste 2015-kroner. Dette innebærer et underliggende omstillingsbehov som utgjør kr 18 mill. basert på forventet prisvekst lik 2,4 %. Fravær av priskompensasjon medfører at dersom alt annet er likt, vil handlingsrom og kjøpekraft reduseres. Prioriteringer og behovsvurderinger må gjøres innenfor strammere rammer. Generell priskompensasjon er for øvrig ikke gitt siden 2008.

Renteforutsetninger

Norges Bank har holdt styringsrenten uendret på 1,5 % siden mars 2012. Rentebanen i Norges Banks pengepolitiske rapport fra september 2014 (3/14) tilsier at det ventes at styringsrenten vil bli holdt uendret ut 2015, for deretter å bli økt gradvis til 2 % ved utgangen av 2017. Norges Bank venter videre at risikopåslaget i norsk tremåneders pengemarkedsrente (3 mnd. NIBOR) vil holde seg rundt 0,25 prosentenheter framover. På bakgrunn av prognoser fra Norges Bank legger rådmannen til grunn at tremåneders pengemarkedsrente vil ligge på 1,75 % i 2015, 2,0 % i 2016, 2,25 % i 2017 og 2,5 % i 2018.

Låneopptak i form av sertifikat- og obligasjonslån har bidratt til gode rentebetingelser i 2014. I andre tertial 2014 var all netto rentebærende gjeld og om lag halvparten av all bruttogjeld, sikret med fastrente i form av rentebytteavtaler. Rådmannen vil i 2015 foreta en løpende vurdering av fordelingen mellom fast og flytende rente basert på markeds situasjonen. Gjennomsnittlig rente på alle lån i 2015 forventes å bli på 2,2 %. Det legges videre til grunn at gjennomsnittlig rentenivå vil øke årlig med 0,25 prosentenheter i kommende planperiode. Det er beregnet helårseffekt på renter- og avdrag i det året låneopptaket gjennomføres. På grunn av den stramme økonomiske situasjonen foreslår rådmannen at avdragstiden på nye lån økes til inntil 30 år. Rådmannen vil presisere at det er betydelig usikkerhet knyttet til rentenivået i planperioden.

3.4 Frie inntekter

Frie inntekter er avgjørende både for økonomisk handlefrihet og for det tjenestetilbudet kommunen kan gi. Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd og utgjør om lag 75 % av Stavanger kommunes driftsinntekter i planperioden (på landsbasis utgjorde de om lag 68 % i 2013). Inntektene disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover. Gjennom inntektssystemet fordeles de frie inntektene til kommunene. Skatteandelen utgjør på nasjonalt nivå om lag 40 %. Stavanger kommunes skatteinntekter er på om lag 76 % av de frie inntektene. Inntektssystemet for kommunene inneholder en mekanisme for utjevning av de løpende skatteinntektene. Dermed vil endringer i skatteinntekter, både lokalt og nasjonalt, raskt påvirke nivået på rammetilskuddet gjennom inntektsutjevningen. Rammetilskuddet består i hovedsak av et innbyggertilskudd, utgiftsutjevning og andre mindre tilskuddsordninger.

3.4.1 Nasjonale forutsetninger

I statsbudsjettet for 2015 legger regjeringen opp til endringer for kommunesektoren både for 2014 og for 2015.

Anslag for kommunesektorens skatteinntekter for 2014 er nedjustert med kr 0,9 mrd., herav kr 0,75 mrd. for kommunene. Dette gir en forventet skattevekst på 2,4 % for kommunene samlet i 2014, en reduksjon fra tidligere vekstanslag på 3,0 % gitt i revidert nasjonalbudsjett 2014. Deflator (pris- og lønnsvekst) er fortsatt 3,0 %.

For 2015 legger regjeringen opp til en nominell vekst i kommunenes frie inntekter på 4,7 % i forhold til justert anslag på regnskap 2014.

Anslått lønns- og prisvekst (kommunal deflator) er 3,0 % også i 2015, inkludert en antatt lønnsvekst på 3,3 %.

Realveksten i kommunesektorens frie inntekter er beregnet til 1,4 % i forhold til revidert nasjonalbudsjett 2014, noe som utgjør kr 4,4 mrd. og er i all hovedsak som varslet i kommuneproposisjonen for 2015. Veksten i frie inntekter foreslås fordelt med kr 3,9 mrd. til kommunene og kr 0,5 mrd. til fylkeskommunene. Denne veksten må sees i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter knyttet til befolkningsutviklingen med kr 2,1 mrd. (av samlede merutgifter på kr 2,5 mrd.) og økte pensjonskostnader som grovt er beregnet til kr 0,5 mrd. Dette er i henhold til nye befolkningsframskrivninger i juni 2014 (SSB).

Inntektsveksten til kommunesektoren skal i tillegg dekke videreføring av tidligere satsinger innen skole og barnehage samt dekke nye pålagte oppgaver og tiltak særlig innenfor helsestasjons- og skolehelsetjenesten og arbeid med rus og psykisk helse.

Forslag til statsbudsjett legger til grunn et skatteanslag for 2015 på kr 135,5 mrd. i skatt på inntekt og formue for kommunene på landsbasis, hvilket gir en vekst på 4,7 % basert på nytt skatteanslag for 2014 til 2015. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2015 bygger blant annet på om lag 0,8 % sysselsettingsvekst i norsk økonomi og 3,3 % lønnsvekst fra 2014. Veksten tar hensyn til regjeringens forslag til at uføretrygd skattlegges fra 2015 og redusert kommunalt skattøre. Regjeringen foreslår ytterligere reduksjon fra 11,4 % i 2014 til 11,25 % i 2015 i den kommunale skattøren for personlige skattytere. Forslaget til skattøre er tilpasset forutsetningen om en skatteandel på 40 % også i 2015.

Regjeringen legger opp til at en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene legges fram i kommuneproposisjonen for 2017, våren 2016. Alle elementene i inntektssystemet vil bli vurdert og må bli sett i sammenheng med kommunereformen. Regjeringen vil vurdere ulike modeller for tilbakeføring av deler av selskapsskatten til kommunene fram mot kommuneproposisjonen for 2016.

3.4.2 Lokale forutsetninger

Skatteinntekter

Det er budsjettert med en skatteinngang fra formues- og inntektsskatten til Stavanger i 2015 på kr 4,99 mrd. Det er da tatt utgangspunkt i at skatteveksten i 2014 blir på 0,4 %, noe som gir en skatteinngang på kr 4,77 mrd. i 2014. Dette utgjør en forventet skatteinngang i 2014 på 144,1 % av landsgjennomsnittet. Dette anslaget er utarbeidet på bakgrunn av skatteinngangen per september 2014 og vurderinger framlagt i forbindelse med 2. tertialrapport 2014.

Effekter av korrigerede fordelingsstall 2013 er ukjent på det tidspunktet rådmannen har foretatt sin vurdering.

I tillegg kom nye anslag for skatteinngangen for kommunene i 2014 ved framleggingen av forslag til nasjonalbudsjettet for 2015 (per 8. oktober 2014). Anslaget reduserte veksten betydelig ned fra 3 % i revidert nasjonalbudsjett 2014 til 2,4 % for 2014. Kommunene ligger samlet på 2 % skattevekst akkumulert per september i år, hvilket betyr at det må komme markant høyere vekst de neste månedene for å nå anslaget.

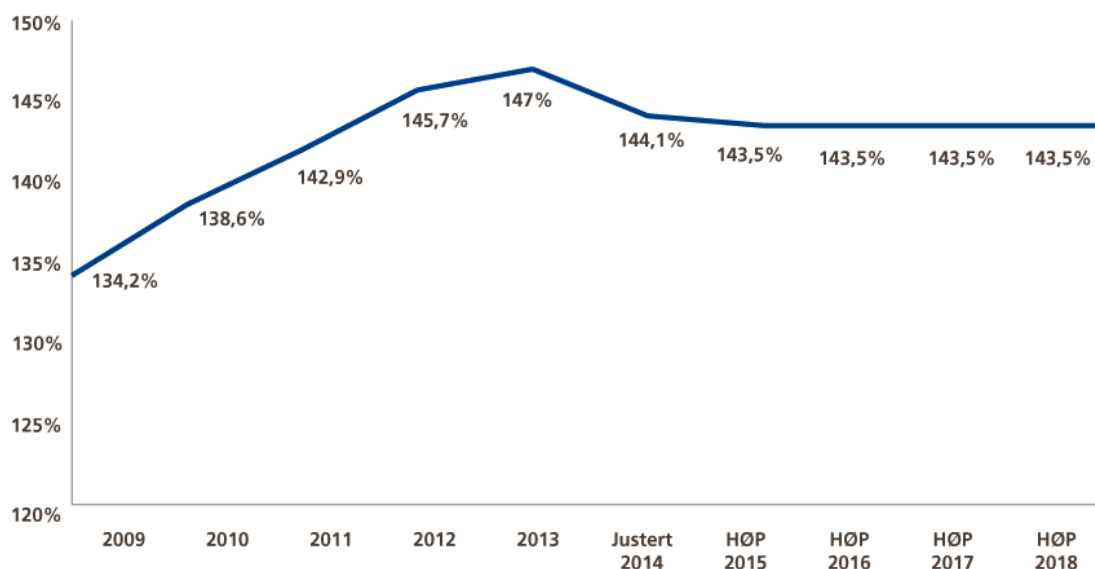
Nylig oppdaterte lokale befolkningsprognoser basert på sysselsetting, tilsier fortsatt noe innbyggervekst over landsgjennomsnittet utover i planperioden (henholdsvis 1,5-1,6 % mot 1,1 %).

Rådmannen legger til grunn en noe lavere skatteinntekt per innbygger i årene framover. Justert for noe sysselsetningsvekst og innbyggervekst, er vekstanslaget satt til 4,5 % fra justert nivå 2014 mot en anslått nominell vekst på 4,7 % på landsbasis. Dette gir en skatteinntekt i Stavanger på 143,5 % av landsgjennomsnittet i 2015.

I perioden fra 2016 til 2018 er det forutsatt en jevn volumvekst på 1,4-1,5 % per år for å ta høyde for innbyggervekst. Stavanger kommune vil da ligge på 143,5 % av landsgjennomsnittet i 2018, hvilket betyr at nivået for 2015 er videreført. Utviklingen vises i figur 3.1

Rådmannen vil presisere at det alltid er usikkerhet knyttet til skatteanslaget.

Skatt i prosent av landsgjennomsnittet

Figur 3.1 Skatteinntekt per innbygger i Stavanger i prosent av landsgjennomsnittet. Utvikling over tid

Rammetilskuddet

Ved beregningen av rammetilskuddet har rådmannen benyttet KS' beregningsmodell hvor endringene i

inntektssystemet og statsbudsjettet er innarbeidet.

Det ordinære rammetilskuddet tar utgangspunkt i et innbyggertilskudd som fordeles med et likt beløp per innbygger. Innbyggertilskuddet korrigeres videre for utgiftsutjevning, beregnet etter objektive kriterier som kalles kostnadsnøkkel. Når en kommune har en lavere kostnadsindeks enn 1, får den en reduksjon i tilskuddet. Omfordeling skjer til de kommunene som har kostnadsindeks over 1. Stavanger er objektivt sett en «lett-drevet» kommune og har en beregnet kostnadsindeks på 0,923. Dette innebærer en utgiftutjevning i 2015 på kr 461,0 mill. og en tilsvarende reduksjon i innbyggertilskuddet. I planperioden øker utgiftsutjevningen med bakgrunn i høyere befolkningsvekst lokalt enn nasjonalt, og med lavere andel av «de eldste eldre». Prognoser for øvrige kriterier er vanskelig å sette for både lokale og nasjonale forhold, og dermed hefter en del usikkerhet med framtidig utjevning.

Saker med særskilt fordeling består av midler til å styrke helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Dette utgjør kr 9,975 mill. for Stavanger i planperioden.

Tapskompensasjon som følge av tap ved endringer i inntektssystemet (i 2011) utgjør kr 27,4 mill. og vil stå fast i planperioden og inntil inntektssystemet blir revidert på nytt.

Inntektsgarantitilskudd (INGAR) vil for 2015 ha en isolert effekt på kr -8,3 mill. for Stavanger. Dette er Stavanger sitt bidrag knyttet til finansiering av ordningen som utgjør kr 63 per innbygger. Inntektsgarantiordningen skal sikre at ingen kommuner har en beregnet vekst i rammetilskuddet fra et år til et annet som er lavere enn kr 300 per innbygger. Stavanger har ingen kompensasjon i 2015 siden kommunen har vekst i rammetilskuddet som er over vekstgrensen. Det er ikke lagt inn beregninger fra INGAR i perioden fra 2016 og videre. INGAR beregnes på nytt hvert år som følge av eventuelle endringer i rammetilskuddet, og i statsbudsjettet er det kun gjort beregninger for 2015.

Storbytilskudd for Stavanger kommune i 2013 utgjør kr 47,2 mill. Økningen er på 4,4 % og er justert for lønns- og prisjustering.

Stavanger kommune mottar ikke veksttilskudd eller ordinære skjønnsmidler.

Innbyggertilskudd korrigeres også for inntektsutjevningen, som har direkte sammenheng med prognoser om skatteanslaget både nasjonalt og lokalt. Siden Stavanger kommune ligger godt over landsgjennomsnittet, blir kommunen trukket for 60 % av det overskytende. Forventet inntektsutjevning for Stavanger i 2015 er i størrelsesorden kr 0,95 mrd. og øker til ca. 1,0 mrd. i slutten av planperioden.

Til sammen reduseres rammetilskudd med et totalbeløp på kr 1,42 mrd. i utgiftutjevning, INGAR og inntektsutjevning.

Frie inntekter per innbygger

Tabell 3.2 viser en oversikt over prognosen for samlede frie inntekter i 2015 og videre i planperioden.

Skatt og rammetilskudd	2014	2014	2014	2015	2016	2017	2018
	opprinnelig vedtatt	justert budsjett per 2. tertial	revidert anslag	nominelle tall	2015 priser	2015 priser	2015 priser
Formue- og inntektsskatt	-5 147 900	-4 772 073	-4 772 073	-4 986 900	-5 053 000	-5 126 100	-5 201 900
Innbyggertilskudd	-2 960 293	-2 960 293	-2 960 293	-2 945 740	-2 994 492	-3 034 234	-3 074 229
Utgiftsutjevning, INGAR og skjønn	429 319	436 492	436 492	431 942	434 419	444 766	455 131
Storbytilskudd	-45 217	-45 217	-45 217	-47 202	-47 827	-48 532	-49 302
Inntektsutjevning	1 105 200	909 200	921 200	954 700	967 400	981 300	995 900
Sum frie inntekter	-6 618 891	-6 431 891	-6 419 891	-6 593 200	-6 693 500	-6 782 800	-6 874 400
Sum endring i %				2,5%	1,5%	1,3%	1,4%

Tabell 3.2 Sum frie inntekter for Stavanger kommune i perioden 2014-2018

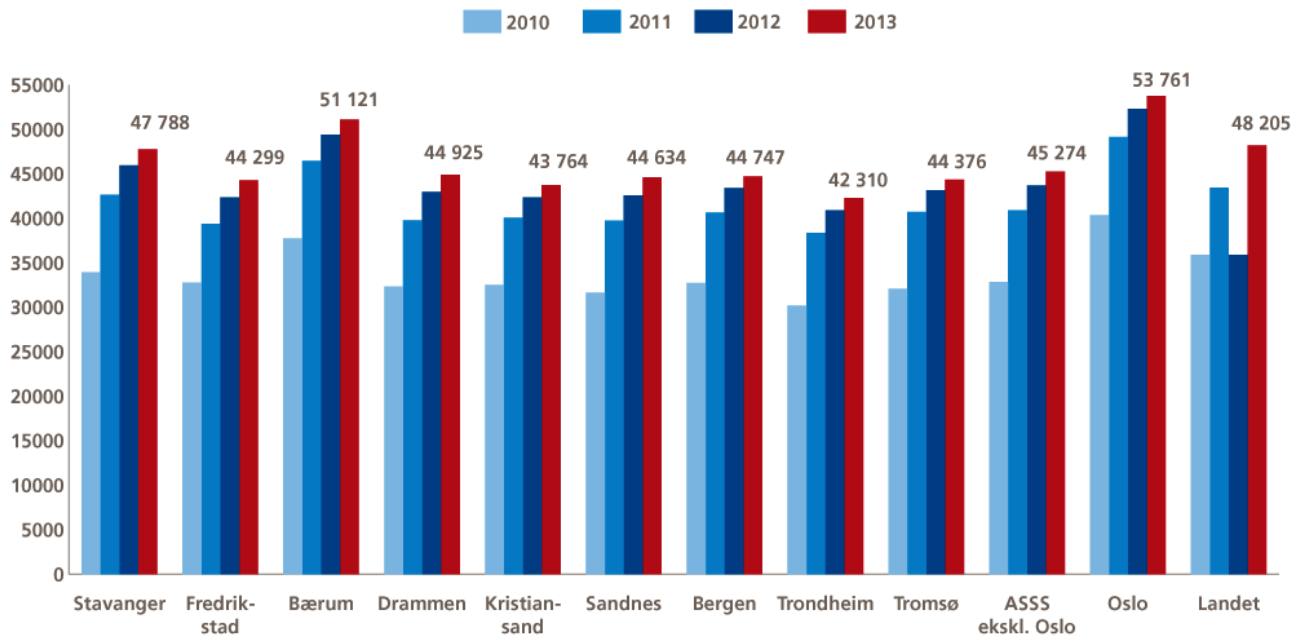
Som vist i tabellen er det forutsatt en vekst i de frie inntektene på 2,5 % fra revidert budsjett 2014. Vekst øvrige år er i hovedsak basert på befolkningsvekst. Prisveksten er holdt fast i 2015-nivå, jf. kriterium for driftskostnadene.

Regjeringen legger opp til at en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene legges fram våren 2016 i forbindelse med kommuneproposisjonen for 2017. Alle elementene i inntektssystemet vil bli vurdert og samtidig ses i sammenheng med kommunereformen. Regjeringen vil vurdere ulike modeller for tilbakeføring av deler av selskapsskatten til kommunene fram mot kommuneproposisjonen for 2016. For Stavanger kommune er det viktig at verdiskapningen lokalt og herunder selskapsskatt beholdes i størst mulig grad.

Frie inntekter per innbygger – sammenligning med ASSS

Rådmannen har sammenlignet utviklingen i frie inntekter per innbygger fra 2010 til 2013 i Stavanger med tilsvarende tall for ASSS-kommunene og resten av landet. Figur 3.2 viser at Stavanger i 2013 var en av tre ASSS kommuner med høyest frie inntekter per innbygger.

Stavanger hadde allikevel lavere frie inntekter per innbygger enn snittet av landet for 2013. Frie inntekter per innbygger var på kr 47 788 i Stavanger i 2013. Gjennomsnittlige frie inntekter for ASSS-kommunene eksklusiv Oslo var på kr 45 274. Tilsvarende tall for landet var kr 48 205, og for Oslo kr 53 761 i 2013.

Figur 3.2 Frie inntekter per innbygger i ASSS-kommunene og gjennomsnitt for landet

3.5 Andre inntekter

3.5.1 Avkastning og overføringer fra selskaper

Stavanger kommune har eierinteresser i 36 foretak, selskap og samarbeid, og har indirekte eierinteresser i overkant av 30 underliggende selskap. Kommunen yter driftstilskudd til flere av selskapene. Kommunen mottar også overføringer fra enkelte selskap i form av utbytte og inntekter fra ansvarlig lån. Selskapenes virksomhet, mål med eierskapet, særlover/forskrifter, bestemmelser i styringsdokumenter mv. er av betydning for eiernes forventning til avkastning og utdelinger fra selskapene.

Overføringer fra Lyse Energi AS

Stavanger kommune har en eierandel i Lyse Energi AS på 43,68 %. Kommunen mottar inntekter fra Lyse i form av renter og avdrag på et ansvarlig lån på kr 3 mrd. Avdragstiden på lånet er 30 år fra 2009. Renten skal i henhold til avtale om ansvarlig lån fastsettes med utgangspunkt i 3 mnd. NIBOR med et påslag på 2 prosentenheter. Basert på prognosen for 3 mnd. NIBOR omtalt under punkt 3.3, vil renten på det ansvarlige lånet være på 3,75 % i 2015, 4,0 % i 2016, 4,25 % i 2017 og 4,50 % i 2018. Renteinntektene fra det ansvarlige lånet skal budsjetteres og regnskapsføres i driften. Avdragene skal føres i investeringsregnskapet.

Stavanger kommune mottar også inntekter fra Lyse i form av utbytte. I 2014 ble det utdelt et samlet utbytte på kr 382 mill., hvorav Stavanger kommunes andel utgjorde kr 166,8 mill. I *Styrets melding til eierne 2013* blir det redegjort for Lyses *Strategi 2020*. Lyses mål for perioden fram til 2020 omfatter blant annet oppnåelse av et årsresultat etter skatt på kr 1 mrd. Lyse påpeker at en slik resultatutvikling tilsier betydelige (nær doblede) utbytter til aksjonærene i forhold til 2012-nivået.

Basert på blant annet Lyses mål for resultatutvikling er det forutsatt et samlet utbytte til aksjonærene på kr 410 mill. i 2015, kr 435 mill. i 2016, kr 460 mill. i 2017 og kr 485 mill. i 2018. Tabellen under viser Stavanger kommunes andel av beregnede inntekter fra Lyse.

Prognose - overføringer fra Lyse (tall i 1000 kr)	SK's andel 43,68 %	2015	2016	2017	2018
Opprinnelig lån på kr 3 mrd.	1 310 280	1 048 220	1 004 550	960 870	917 200
Avdrag til føring i investering		43 676	43 676	43 676	43 676
Rente til føring i drift		39 300	40 200	40 800	41 300
Utbytte til føring i drift		179 000	190 000	201 000	212 000
Sum		218 300	230 200	241 800	253 300

Tabell 3.3 Overføringer fra Lyse Energi AS

Utbytte fra SF Kino Stavanger/Sandnes AS

Stavanger kommune har en eierandel på 33,15 % i SF Kino Stavanger/Sandnes AS. Selskapet har de siste årene utdelt et samlet årlig utbytte på kr 6 mill., hvorav Stavanger kommunes andel er på ca. kr 2 mill. Dette er i tråd med utbytteforventningen lagt til grunn i kommunens handlings- og økonomiplan. I 2014 utdelte selskapet et samlet utbytte på kr 26 mill., bestående av kr 6 mill. i ordinært utbytte og kr 20 mill. i ekstraordinært utbytte. Stavanger kommune mottok et samlet utbytte på kr 8,6 mill. i 2014. Det foreslås å videreføre utbytteforventningen med et årlig utbytte på kr 2 mill. i planperioden 2015-2018.

Utbytte fra Renovasjonen IKS

Stavanger kommune har en eierandel på 50 % i Renovasjonen IKS, som er morselskapet i et konsern bestående av datterselskapene Renovasjonen Egenregi AS og Renovasjonen Næring AS. I 2014 utdelte Renovasjonen IKS et samlet utbytte på kr 2 mill., hvorav Stavanger kommune mottok kr 1 mill. Det foreslås at dette nivået legges til grunn som kommunens utbytteforventning i planperioden.

3.5.2 Inntekter fra tilskudd og kompensasjonsordninger

Staten gir tilskudd til å dekke renter og avdrag i forbindelse med *Eldre- og psykiatriplanen* og *Reform-97* (6-årsreformen). Det gis også tilskudd som dekker rentekostnader i forbindelse med rehabilitering av skole- og kirkebygg. Disse kompensasjonsordningene forvaltes av Husbanken og tilskuddene beregnes ut ifra flytende rente i Husbanken. Det er lagt til grunn et gjennomsnittlig rentenivå på 2,38 % i 2015, med en videre årlig økning på 0,25 prosentenheter i planperioden. Lånesaldo knyttet til disse investeringene framkommer i tabell 3.10 i avsnitt 3.7.4. Kompensasjonsinntekter i 2015 er beregnet til kr 34,95 mill. Satser for investeringstilskudd omtales nærmere under avsnitt 3.7.6 (Forslag til finansiering av investeringer).

3.5.3 Egenbetalinger

Rådmannen anbefaler å øke de generelle egenbetalingene i tråd med gjeldende regler og forskrifter. Det er i hovedsak egenbetalinger innen pleie- og omsorg som er forskriftsregulert.

I denne planperioden foreslår rådmannen å øke kontingenten i kulturskolen med 3,6 %, SFO-betalingene foreslås økt med 4 %, mens Fiks Ferrige Ferie økes med 6,3 %. Betaling for barn i barnehage foreslås økt med kr 175 fra kr 2 405 til kr 2 580 per måned, i tillegg foreslås endringer i moderasjonsordningen på økonomisk grunnlag. Pris for vann foreslås økt med 5 % og avløpsgebyret foreslås økt med 7,1 %. Billettprisene i svømmehallene foreslås økt med 11 %.

En fullstendig oversikt over endringene i avgifter, gebyrer og egenbetaling fremkommer i kapittel 12.

3.5.4 Eiendomsskatt

Eiendomsskatt videreføres på dagens nivå med en skattesats på 2 promille og et bunnfradrag på kr 360 000 av takstverdi for boligdelen av eiendommer som ikke benyttes til næringsvirksomhet. Fritak videreføres som vedtatt i bystyresak 11/05 og 63/07. Eiendomsskatt utgjør netto kr 135 mill. i 2015. Rådmannen har lagt inn en kontormessig oppjustering av takstene med virkning fra 2016, jf. 10 år siden forrige alminnelige taksering, og deretter årlig oppjustering. Dette er i henhold til *Handlings- og økonomiplan 2014-2017*. Inntektene antas å øke til netto kr 148 mill. i 2016 og med årlig økning i påfølgende år. Nivå i 2018 avventes inntil de endelige omtakseringene foreligger. Arbeidet med omtaksering vil pågå i 2015 og det er avsatt kr 0,5 mill. til dette.

Rådmannen er av den oppfatning at økt eiendomsskatt må vurderes som et av elementene for å sikre en økonomisk bærekraftig handlefrihet i kommende perioder. Det er fra rådmannens side ikke lagt inn ytterligere tiltak enn omtaksering fra 2016.

Omsetningsverdi på eiendommer

Eiendomsskattetaksten skal ifølge lowerket ta utgangspunkt i omsetningsverdien av eiendommen. Siden

forrige omtaksering av eiendommene i Stavanger i 2005, har boligprisene på en gjennomsnittsbolig i Stavanger økt med over 114 prosent, ifølge statistikk fra eiendomsmeglerbransjen. Eiendomsskattesatsen er ikke økt i denne perioden og bunnfradraget har stått urørt. Dette innebærer en negativ realvekst i inntektene fra eiendomsskatt siden de nye takstene ble innført i 2006.

Promillesats og bunnfradrag for boligeiendommer kan endres årlig

Uavhengig av en omtaksering er det også mulig å justere bunnfradrag og/ eller promillesatsen hvert år. Promillesatsen kan endres bare for bolig- og fritidseiendommer, bare for næringsseiendommer, verker og bruk eller for begge grupper samtidig. En økning av satsen med 1 promille (fra 2 til 3 promille) på alle grupper, gir økt inntekt fra eiendomsskatt på ca. kr 67 mill. Maks lovlig økning er 2 promille per år. En økning til 4 promille på begge grupper vil gi kr 135 mill. i økte inntekter. Det er også mulig å endre bunnfradraget enten alene eller sammen med en promilleendring. Dersom bunnfradraget økes til kr 500 000 per boenhet og skattesatsen øker til 4 promille på boliger, gir det en merinntekt på kr 100 mill. En skisse på ulike alternativer vises i tabell 3.4.

En eventuell endring av promillesatsen eller bunnfradrag må vedtas som en del av budsjettvedtaket.

Eiendomsskatt Stavanger		Sum inntekter			Merinntekt	
		Promillesats				
Bunnfradrag	Hovedgruppe	2 ‰	3 ‰	4 ‰	Samlet effekt endring bunnfradrag og 2 ‰ til 3 ‰	Samlet effekt endring bunnfradrag og 2 ‰ til 4 ‰
(hele kroner)		(hele millioner kroner)				
360 000	Bolig	89	133	178	44	89
	Næring	46	69	92	23	46
	Sum	135	202	270	67	135
400 000	Bolig	83	125	166	36	77
	Næring	46	69	92	23	46
	Sum	129	194	258	59	123
500 000	Bolig	72	108	143	19	54
	Næring	46	69	92	23	46
	Sum	118	177	235	42	100

Tabell 3.4 Skisse på ulike alternative kombinasjoner av endringer i promillesats og bunnfradrag for eiendomsskatt i Stavanger kommune (basert på grunnlag i 2014).

Effekten på hva eiendomsskatten blir for en bolig følger av tabell 3.5:

Eiendomsskatt per standardbolig (1000 kvm tomt, 120 kvm bolig)			
Bunnfradrag	2 ‰	3 ‰	4 ‰
<i>(hele kroner)</i>			
360 000	2 000	3 000	4 000
400 000	1 920	2 880	3 840
500 000	1 720	2 580	3 440

Tabell 3.5 Skisse på hva eiendomsskatten blir per standard bolig (i henhold til KOSTRA) for ulike alternative kombinasjoner av endringer i promillesats og bunnfradrag for eiendomsskatt i Stavanger kommune.

Eiendomsskatt i ASSS-kommunene

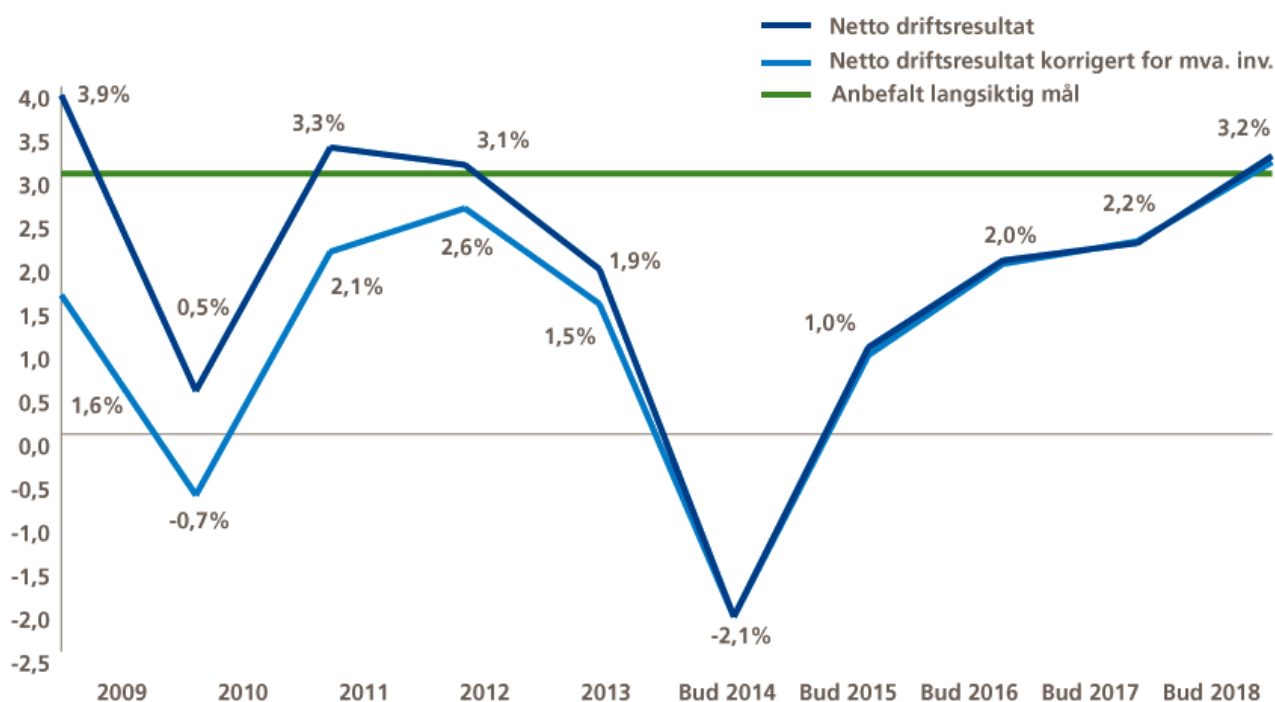
Av de 10 kommunene i ASSS-samarbeidet har 6 kommuner eiendomsskatt og 4 har ikke for 2014. Bergen er den eneste som i 2014 kun hadde eiendomsskatt på næringseiendommer. I budsjettforslaget til Bergen for 2015 foreslås eiendomsskatt innført igjen på boliger. Stavanger kommune ligger betydelig under de andre kommunene når det gjelder eiendomsskatt per standard bolig med kr 2000 sammenlignet med den høyeste på kr 5850 (Kristiansand kommune). Rådmannen viser til egen oversikt i kapittel 9.1.

3.6 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat beskriver kommunens økonomiske handlefrihet, og viser hvor mye kommunen har til disposisjon til egenfinansiering av investeringer og avsetning fra årets drift til senere disposisjon.

Stavanger kommune har i sin finansielle strategi innarbeidet at netto driftsresultat over tid bør ligge på om lag 3 % av driftsinntektene og at investeringene bør være om lag 50 % egenfinansiert. Hensikten er å opprettholde en bærekraftig økonomi på lang sikt.

Rådmannen foreslår for 2015 et budsjett med forventet netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene på 1,0 %. Dette er lavere enn anbefalt målsetting, men rådmannen anbefaler at oppbygning må skje over tid på grunn av en fornuftig gjennomførbar tilpasning av tjenestene. Videre i planperioden budsjetteres det med et netto driftsresultat på 2,0 % i 2016, 2,2 % i 2017 og 3,2 % i 2018. Dette tilsvarer 2,1 % i snitt i perioden. Rådmannen presiserer at usikkerheten er større jo lenger ut i planperioden man kommer.

Figur 3.3 Netto driftsresultat ordinært og korrigert for investeringsmoms 2009-2014, samt rådmannens forslag 2015-2018

Anbefalinger av mål for netto driftsresultat

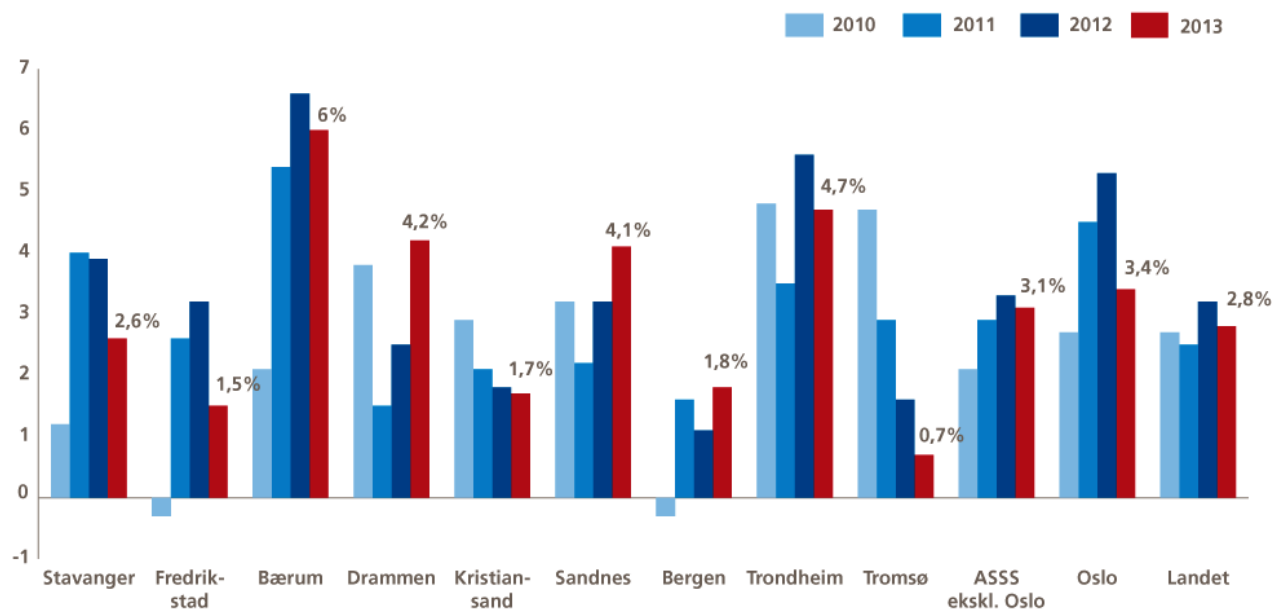
Et netto driftsresultat på minst 3 % over tid har vært et anbefalt mål i kommunesektoren i en årrekke. Ulike tilnærminger til hva et netto driftsresultat bør dekke har vært vurdert. Formuesbevaring står sentralt. Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) foretar i høst nye vurderinger med bakgrunn i at kompensasjonen for merverdiavgift på investeringer føres i investeringsregnskapet fra og med 2014 og dermed ikke lengre inngår som en driftsinntekt med effekt på netto driftsresultat. Økt formue i forhold til inntektene stiller økte krav til å frigjøre midler til å dekke kapitalslit og gjenanskaffelse og dermed også krav til økt netto driftsresultat. TBU har ikke presentert noen ny anbefaling ennå.

Rådmannen har tidligere beregnet kommunens netto driftsresultat til nærmere 4 % basert på prinsippet om formuesbevaring og nødvendig egenfinansiering av investeringene over tid. Nye foreløpige beregninger for Stavanger kommune tilsier et nivå på om lag 3 % når kompensasjon for merverdiavgift på investeringsutgiftene utgår fra driften. Rådmannen vil anbefale at målet om 3 % netto driftsresultat opprettholdes inntil videre. Det vil gjøres en ny vurdering når TBU gir en endelig anbefaling. Rådmannen vil framholde at tjenesteproduksjonen må være effektiv og bærekraftig slik at mest mulig midler frigjøres til framtidige forpliktelser uten store svingninger på drift og egenfinansiering.

Netto driftsresultat i ASSS-kommunekonsernene

Netto driftsresultat var høyere i ASSS-kommunene enn gjennomsnittet for landet de siste tre årene. I 2013 hadde Stavanger et netto driftsresultat på 2,6 % (konsern) og 1,9 % (bykassen). Netto driftsresultat i ASSS-kommunene eksklusiv Oslo var på 3,1 % av driftsinntektene. I Oslo var det på 3,4 % og gjennomsnittet for landet var netto driftsresultat på 2,8 % i 2013.

Figur 3.4 viser netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter i Stavanger og de andre ASSS- kommunene fra 2010 til 2013. For å ta hensyn til ulike organisatoriske løsninger viser figuren konserntall. Konserntall omfatter bykassen og særbedriftene, det vil si kommunale foretak og kommunens eierandeler i IKS-er som inngår i konsernregnskapsstatistikken til SSB.

Figur 3.4 Netto driftsresultat i prosent av driftsinntekt for ASSS-kommunekonsernene og gjennomsnitt for landet i perioden 2010-2013

3.7 Forslag til investeringsbudsjett 2015–2018

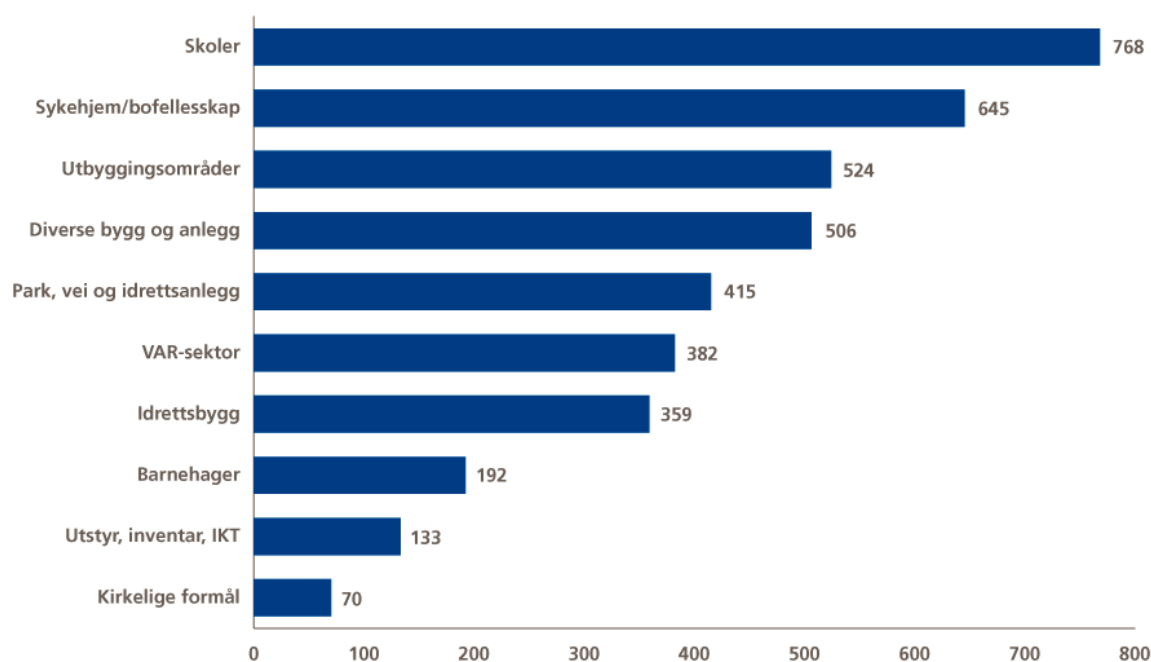
3.7.1 Innledning

Det samlede forslaget til investeringer i planperioden utgjør totalt kr 4,0 mrd. En stor del av investeringsbudsjettet går til videreføring og ferdigstillelse av prosjekter som er vedtatt igangsatt. I tråd med politiske vedtak og innmeldte behov foreslås en del nye investeringer.

Den stramme økonomiske situasjonen har medført at en del investeringer i gjeldende handlings- og økonomiplan 2014–2017 er foreslått forskjøvet. Dette er mulig fordi nye befolkningsprognoser viser at veksten blir lavere enn tidligere anslått. Fra 2021 forventes det at veksten i de eldste aldersgruppene vil stige markant. Investeringer knyttet til denne aldersgruppen er ressurskrevende. Dagens investeringsnivå må tilpasses og skape økonomisk handlingsrom for investeringer i sykehjem og bofellesskap mot 2020. Det er derfor helt avgjørende om vi skal møte utviklingen med flere eldre at vi etablerer et investeringsprogram i denne handlingsplanperioden som er bærekraftig på lang sikt og legger grunnlag for investeringsbehovet etter 2020.

3.7.2 Hovedprioriteringer investeringer

Hovedprioriteringene i investeringsbudsjettet er bygging og rehabilitering av skoler, barnehager, sykehjem/bofellesskap samt park og idrettsanlegg. Av en totalramme på kr 4,0 mrd. utgjør nybygg og rehabilitering av skoler og barnehager nær kr 1 mrd. i perioden.

Figur 3.5 Brutto investeringer fordelt etter formålsbygg

Flere av de planlagte byggeprosjektene strekker seg utover handlingsplanperioden 2015–2018. Dersom man viderefører samme nivå på de øvrige investeringene (kjøp av boliger, eiendommer, VAR, parker, veier samt sekkeposter og utstyr som i foreslått planperiode 2015–2018), vil investeringsnivået i neste periode 2019–2022 utgjøre kr 2,8 mrd. Rådmannen anbefaler at årlig investeringsnivå holdes på om lag kr 1 mrd., og dette gir begrenset handlingsrom til nye prosjekter og rehabilitering av eksisterende bygningsmasse i perioden 2015–2022.

Rådmannen vil av den grunn fraråde at investeringsnivået økes ytterligere i handlingsplanperioden 2015–2018. Økning av gjeld og kapitalutgifter, og ikke minst økning i driftsutgiftene på grunn av utvidet tjenestetilbud, vil redusere det økonomiske handlingsrommet i årene framover. En økning i

investeringsnivået vil også måtte vurderes ut fra kapasitetsmessige hensyn. Et høyere samlet investeringsnivå enn foreliggende forslag vil bety redusert økonomisk bærekraft.

Tabellen under viser hvordan de samlede investeringene fordeler seg per år i perioden, både beløpsmessig og etter formål. Det påpekes at investeringene er eksklusiv investeringer i interkommunale selskaper, der selskapene selv tar opp lån (Stavanger konserthus IKS, Sørmarka flerbrukshall IKS, Multihallen og Storhallen IKS mv.) Stavanger kommune yter tilskudd til finansiering av låneopptak i IKS-ene via driftsbudsjettet, jf. omtale i pkt 3.8.4 Driftstiltak – tabell og tiltaksbeskrivelser, tiltak 29-31.

Formål	2015	2016	2017	2018	Sum
Skoler	153 500	187 700	124 500	302 300	768 000
Sykehjem/bofellesskap	237 400	218 900	176 500	12 000	644 800
Utbyggingsområder	199 600	164 500	80 000	80 000	524 100
Diverse bygg og anlegg	174 549	198 100	88 000	45 000	505 649
Park, vei og idrett	131 700	117 900	82 700	82 700	415 000
VAR-sektor	101 300	102 400	92 900	85 400	382 000
Idrettsbygg	131 600	75 900	34 500	116 500	358 500
Barnehager	96 300	66 000	17 000	13 000	192 300
Utstyr, inventar, felles systemer	39 600	30 100	31 100	32 100	132 900
Kirkelige formål	14 800	8 500	29 100	17 800	70 200
SUM (hele kr 1000)	1 280 349	1 170 000	756 300	786 800	3 993 449

Tabell 3.6 Investeringer 2015–2018 etter hovedformål

Rådmannen presiserer at kostnadene ved rehabiliteringsprosjekter bygger på prognoser basert på dagens kostnads- og detaljeringsnivå. Mer sikre tall vil først fremkomme når forprosjekt er utarbeidet. Finansiering tilpasses antatt fremdrift. Kostnader for nybygg er basert på de siste oppdaterte kostnadsanslagene.

De største investeringene innenfor skoleområde er knyttet til utbygging av Eiganes skole, ny skole på Storhaug og Jåtten ny skole. Det er til sammen foreslått avsatt om lag kr 469 mill. til disse prosjektene. Det største enkeltprosjektet innenfor sykehjem er Lervik med foreslått fullfinansiering i planperioden på kr 483 mill. Dette følger av tidligere vedtak.

Fagplan for Idrett 2014-2029 ble vedtatt i bystyret 27.10.2014. Foreslåtte tiltak følger den vedtatte prioritering i planen. Dette gjøres ved at det foreslås avsatt planleggingsmidler til realisering av folkebadet, i tillegg foreslås Hetlandshallen, dobbelthall og to svømmehaller ferdigstilt i planperioden. Resterende investeringer i idrettsanlegg vil bli forsøkt tatt inn i kommende handlings- og økonomiplaner.

Bystyrets målsetting om å utvikle Stavanger Forum-området til et fremtidsrettet konferanse-, utstillings- og idrettsområde er videreført. De store investeringene i Stavanger Forum-området ferdigstilles i planperioden.

Rådmannen påpeker at det i løpet av denne økonomiplanperioden startes opp en rekke større investeringsprosjekter med betydelige driftskonsekvenser, også utover denne planperioden. Dette gjelder særlig bofellesskap og sykehjem. Det vises til hovedtabellen for driftsbudsjettet hvor driftskonsekvensene

fremgår konkret. Det må tas hensyn til disse forholdene når driftsnivået i denne planperioden fastsettes, dette for å sikre økonomisk handlingsrom som grunnlag for fortsatt utvikling og opprettholdelse av et godt og tilpasset tjenestetilbud.

Av tabell 3.7 fremgår hvilke nye investeringsprosjekter som er foreslått startet opp/ferdigstilt i perioden 2015–2018 utover vedtak i *Handlings- og økonomiplan 2014–2017*. Oversikten inneholder prosjekter som er vedtatt i løpet av 2014 og nye prosjekter som foreslås for kommende periode.

Nye investeringer 2015-2018	Prosjekt kostnad	Kostnader innarbeidet i 2015-2018	Bevilget i 2014	Gjenstår å bevilge etter 2018
Energiltak i kommunale bygg, sak 95/14 i formannskapet (ferdigstilles i 2017)	55 000	55 000		
Haugåsveien, 20 kommunale boliger og 3 tjenesteboliger (ferdigstilles i 2017)	55 000	55 000		
Oddahagen, 9 boliger, sak 94/14 i bystyret (ferdigstilles i 2016)	25 000	24 000	1 000	
Kari Trestakkv. 3, 10 boliger, sak 94/14 i bystyret (ferdigstilles i 2016)	25 000	23 000	2 000	
Prestebolig Hafrsfjord menighet, sak 121/14 i kommunalstyret for miljø og utbygging (ferdigstilles i 2015)	5 300	1 800	3 500	
Bydelmusikkskoler, Kvernevik, Hundvåg og Jåtten skole, sak 136/12 i bystyret (ferdigstilles i 2019/2020)	42 000	-		42 000
Dansesaler Bjergsted, sak 16/14 i formannskapet (ferdigstilles i 2015)	26 000	20 000	6 000	
Gatelysarmatur som inneholder kvikksølv, utskifting, sak 36/14 i kommunalstyret for miljø og utbygging (ferdigstilles i 2018)	40 000	40 000		
Domkirken 2025, sak 94/14 i bystyret (ferdigstilles innen 2025)	305 000	20 000	2 500	282 500
Kongsgata 47/49, rehabilitering (ferdigstilles i 2016)	10 000	10 000		
Olav Kyrresgate 23, takteking (ferdigstilles i 2016)	5 000	5 000		
Vaulen skole, ombygging (ferdigstillelse i 2021)	150 000	2 000		148 000
Kvaleberg skole, utbygging (ferdig 2020)	57 000	2 000		55 000
Kannik skole, modulbygg (ferdig 2015)	16 000	16 000		
Selveide boliger i bofellesskap for personer med utviklingshemming (ferdigstillelse i 2020)	30 000	2 000		28 000
Omsorgsboliger i bofellesskap til personer med utviklingshemming, 2x8 boliger (ferdigstilles i 2020)	80 000	2 000		78 000
Dagtilbud for personer med utviklingshemming (ferdigstilles i 2017)	3 000	3 000		
Alarmer/mottakssentraler tekniske hjemmetjenester, utskifting (ferdigstilles i 2016)	4 500	4 500		
Flytting av datasentre (ferdigstilles i 2015)	6 500	6 500		
Kirkeparker/gravlunder, oppgradering (ferdigstilles i 2020)	7 000	4 000		3 000

Nye investeringer 2015-2018	Prosjekt kostnad	Kostnader innarbeidet i 2015-2018	Bevilget i 2014	Gjenstår å bevilge etter 2018
Gravlunder, utredning av trykk- og avløpsledninger (ferdigstilles i 2018)	1 100	1 100		
Tasta gravlund, prosjektering		800		
Sum nye prosjekter i 2015-2018	948 400	297 700	15 000	636 500

Tabell 3.7 Nye investeringsprosjekter foreslått i perioden 2015–2018 (tall i 1000 kr) utover vedtak i handlings- og økonomiplanen for 2014–2017

Tabell 3.8 viser hvilke prosjekter som er foreslått utsatt/framskjøvet i forhold til forutsetningene i *Handlings- og økonomiplan 2014–2017*.

Prosjekt	Utsettelse	Framskyving	Hovedårsak til utsettelse/framskyving
Diverse bygg og anlegg			
Vålandstårnet, rehabilitering (ferdigstilles i 2015)		ca. 1 år	Det er hensiktsmessig å realisere prosjektet parallelt med prosjektet Vålandsbassengene
Skoler			
Madlamark skole, nybygg (ferdigstilles i 2019)	ca. 1 år		Ferdigstillelse av skolen er tilpasset forventet elevvekst i området
Skeie skole, utvidelse (ferdigstilles i 2022)	ca. 3 år		Ferdigstillelse av skolen er tilpasset forventet elevvekst i området
Storhaug bydel, ny barneskole (ferdigstilles i 2019)	ca. 1 år		Ferdigstillelse av skolen er tilpasset forventet elevvekst i området
Tastaveden skole, rehabilitering (ferdigstilles i 2019)	ca. 1 år		Budsjettmessige årsaker/prioriteringer
Kvernevik skole, rehabilitering (ferdigstilles i 2019/2020)	ca. 1 år		Budsjettmessige årsaker/prioriteringer
Hundvåg skole, rehabilitering (ferdigstilles i 2019)	ca. 1 år		Budsjettmessige årsaker/prioriteringer
Gautesete skole, rehabilitering/funksjonsendring (ferdigstilles i 2018)	ca. 1 år		Budsjettmessige årsaker/prioriteringer
Barnehager			
Emmaus barnehage (ferdigstilles i 2016)	ca. 1 år		Budsjett tilpasses til prosjektets framdrift
Kløvereng barnehage (ferdigstilles i 2015)	ca. 1 år		Budsjett tilpasses til prosjektets framdrift
Atlanteren, ny barnehage (ferdigstilles i 2019/2020)	ca. 1 år		Ferdigstillelse av barnehagen er tilpasset utbyggingen av området Atlanteren
Tasta barnehage			Budsjettmessige årsaker/prioriteringer. Ny vurdering vil bli foretatt i forbindelse med barnehagebruksplan i 1. halvår 2015.
Sykehjem og bofellesskap			
Bjørn Farmandsgt. 25, 4 plasser i barnebolig (ferdigstilles i 2016)	ca. 1 år		Budsjett tilpasses til prosjektets framdrift
Lervig sykehjem (ferdigstilles i 2017)	ca. 1 år		Budsjett tilpasses til prosjektets framdrift
St. Petri aldershjem (ferdigstilles i 2020)	ca. 1 år		Utsettes som følge av utsettelse på Lervig
Vålandstunet sykehjem, riving, nytt bofellesskap (ferdigstilles i 2020)	ca. 1 år		Utsettes som følge av utsettelse på Lervig
Øyane sykehjem			Budsjettmessige årsaker/prioriteringer
Park-/ idrettsbygg			

Prosjekt	Utsettelse	Framskyving	Hovedårsak til utsettelse/framskyving
Hetlandshallen, dobbelhall	ca. 2 år		Budsjettmessige årsaker/prioriteringer
Stavanger svømmehall, rehabilitering (ferdigstilles i 2018/2019)	ca. 1 år		Budsjettmessige årsaker/prioriteringer
Gang/sykkelvei Austre Åmøy (ferdigstilles i 2016/2017)	ca. 2 år		Prosjektet kan ikke realiseres før ny reguleringsplan er godkjent. Budsjett tilpasses til prosjektets framdrift.
Park og vei			
Tasta skatepark (ferdigstilles i 2016)		ca. 1 år	Budsjett tilpasses til prosjektets framdrift
Kirkelig fellestråd			
Bekkefaret kirke	ca. 1 år		Budsjettmessige årsaker/prioriteringer
Nye Gamlingen	ca. 1 år		Budsjett tilpasses til prosjektets framdrift

Tabell 3.8 Utsatte investeringsprosjekter i forhold til vedtatt HØP 2014–2017

De samlede innmeldte behovene for investeringer er betydelig høyere enn det rådmannens forslag legger til grunn. Dette gjelder først og fremst et meget stort behov for ytterligere rehabilitering av bestående bygningsmasse og infrastruktur, men også behov for nye investeringer.

Av investeringer som ikke er inkludert i rådmannens forslag, nevnes her enkelte større prosjekt:

Nytt bydelshus i Kvernevik

Formannskapet vedtok i sak 132/14 at det skal bygges et kombinert bydels- og helsehus innenfor områdeplan 2017. I henholdt til vedtaket skal bygget realiseres som offentlig privat samarbeid (OPS) og det skal legges fram en politisk sak i løpet av 2014 som redegjør hvilke helserelaterte funksjoner som bør inngå i prosjektet og hvordan disse skal finansieres. I samme sak ble rådmannen delegert fullmakt til å gjennomføre konkurranse av OPS- prosjektet, når overnevnte elementer er avklart.

Tasta barnehage

Som følge av budsjettmessige årsaker har rådmannen ikke innarbeidet utbygging av barnehagen i handlings- og økonomiplan for 2015-2018. På området til Byfjord skole er det satt opp et modulbygg som en midlertidig løsning og kan brukes i flere år framover. Kommunen har full barnehagedekning for barn med lovfestet rett og rådmannen har i sitt budsjettforslag videreført full barnehagedekning i planperioden. Realisering av ny Tasta barnehage vil bli vurdert i forbindelse med barnehagebruksplan som skal utarbeides i 1. halvår 2015.

Kiellandsenter og litteraturhus i Stavanger

Formannskapet vedtok i sak 43/14 driftsmodell og videre framdrift for Kiellandsenter og litteraturhus i Stavanger. I tillegg vedtok formannskapet at arbeidet med forprosjekt for rehabilitering av Kulturbanken igangsettes, der gjennomføringen vurderes i handlings- og økonomiplanen. Som følge av budsjettmessige årsaker er rehabiliteringsmidler ikke innarbeidet i denne planperioden.

Øyane sykehjem

Ved behandling av handlings- og økonomiplan 2014-2017 ble det vedtatt at Øyane sykehjem skal bygges ut innen 2018. Dekningsgraden for heldøgnsomsorg til eldre utgjør gjennomsnittlig 24 % i perioden

2015-2022 uten realisering av Øyane. Rådmannen har derfor foreslått å skyve bygging av Øyane ut av denne handlingsperioden.

Ny brannstasjonsstruktur

Stavanger bystyre godkjente den 8. september 2014 (sak 121/14) forslag til ny brannstasjonsstruktur i ansvarsområdet til Brannvesenet Sør-Rogaland IKS. Forslaget omfatter blant annet nye stasjoner i Stavanger, Sandnes, Time/Klepp og Gjesdal kommune. I saken ble det lagt til grunn at ny hovedbrannstasjon på Stangeland i Sandnes kommune skal oppføres først, med tentativ ferdigstillelse høsten 2016. Det legges videre til grunn at det skal oppføres to nye brannstasjoner i Stavanger kommune. Kommunen har startet opp planleggingen av de to stasjonene i Stavanger, som vil oppføres etter at hovedbrannstasjonen er ferdigstilt. Dette arbeidet vil danne grunnlaget for en innarbeiding av de nye stasjonene ved neste rullering av handlings- og økonomiplanen.

3.7.3 Finansiering av investeringene

Tabell 3.9 viser hvordan finansieringen av kommunens investeringer i perioden 2015-2018 er fordelt på egenfinansiering og låneopptak. Låneopptaket som framkommer i tabellen under er eksklusiv startlån og lån til kommunale foretak.

Finansiering av investeringer	2015	2016	2017	2018	Gjennomsnitt i 2015-2018	Målsetning over tid
Andel egenfinansiering	49 %	39 %	83 %	67 %	59,5 %	> 50 %
Andel lånefinansiering	51 %	61 %	17 %	33 %	40 %	

Tabell 3.9 Investeringer – fordeling av finansieringskilder og andeler

Egenfinansieringen bør på sikt ligge på 50 % for å bevare en bærekraftig økonomi. Andelen egenfinansiering varierer betydelig mellom årene i planperioden, men ligger i gjennomsnitt på 60 %. Høyest egenfinansieringsandel av investeringer er i 2017 på 83 %. Dette er relatert til forventet oppstartstilskudd fra staten i forbindelse med 123 nye plasser i Lervig sykehjem (kr 230 mill.). For planperioden samlet er andelen egenfinansiering således i tråd med anbefalt målsetting.

3.7.4 Utvikling av lånegjeld

Det er budsjettert med et låneopptak for bykassen (ekskl. startlån og lån til foretakene) på kr 646,7 mill. i 2015, kr 708,1 mill. i 2016, kr 125,9 mill. i 2017 og kr 262 mill. i 2018. Beregnet brutto lånegjeld (ekskl. startlån) per 31.12.2018 er da på kr 5,67 mrd. En oversikt over utviklingen i ordinære lån i planperioden framkommer av kolonne 3 i tabell 3.10

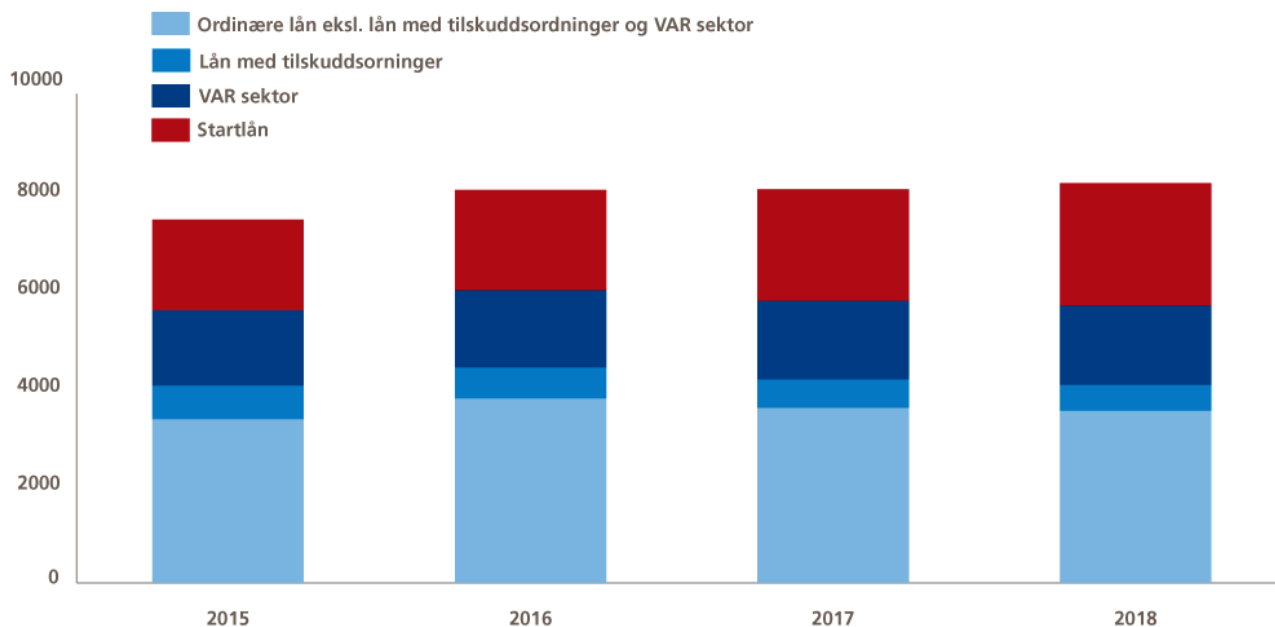
Startlån har de siste årene vært et viktig virkemiddel i boligpolitikken. Rådmannen foreslår en låneramme for startlån på kr 350 mill. per år i perioden 2015-2018. Rådmannen har i tråd med vedtatt budsjett søkt om utbetaling av kr 350 mill. i startlån i 2014. Husbanken har per oktober 2014 utbetalt kr 231 mill. Innvilget lån sammen med ubrukte lånemidler vil dekke etterspørselen etter startlån i inneværende år. Avdrag og renter på startlån betjenes av de respektive låntakerne og påvirker ikke kommunens resultat. Det er imidlertid alltid en risiko knyttet til mislighold. En oversikt over startlån framkommer i kolonne 2 i tabell 3.10

Staten gir tilskudd til å dekke renter og avdrag i forbindelse med *Eldre- og psykiatriplanen* og *Reform-97* (6-årsreformen), samt tilskudd til å dekke renter i forbindelse med rehabilitering av skole- og kirkebygg. Lån med rente- og avdragskompensasjon framkommer i kolonne 5 i tabell 3.10 Kolonne 6 gir en oversikt over lån som betjenes av gebyrinntektene i VAR-sektoren. Kolonne 7 viser ordinære lån fratrukket lån med

tilskuddsordninger og lån knyttet til VAR-sektoren (kolonne 3 minus kolonne 5 og 6).

Tall i mill. kroner	Startlån/ formidlingslån	Ordinære lån	Sum lån	Lån med tilskudds- ordninger fra Husbanken	Lån VAR-sektor	Ordinære lån minus lån med tilskudds- ordninger og VAR-sektor
1	2	3	4	5	6	7
Beregnet lånegjeld 31.12.14	1 640,6	5 200,3	6 840,9	736,8	1 497,3	2 966,2
+ Låneopptak 2015	350,0	646,7	996,7	0,0	101,3	545,4
- Avdrag 2015	-139,4	-276,6	-416,1	-53,4	-59,0	-164,2
Beregnet lånegjeld 31.12.15	1 851,2	5 570,4	7 421,5	683,4	1 539,5	3 347,5
+ Låneopptak 2016	350,0	708,1	1 058,1	0,0	102,4	605,7
- Avdrag 2016	-150,7	-298,5	-449,2	-51,9	-62,2	-184,4
Beregnet lånegjeld 31.12.16	2 050,4	5 980,0	8 030,4	631,5	1 579,7	3 768,8
+ Låneopptak 2017	350,0	125,9	475,9	0,0	92,9	33,0
- Avdrag 2017	-117,7	-345,0	-462,7	-50,3	-64,8	-229,9
Beregnet lånegjeld 31.12.17	2 282,7	5 760,9	8 043,6	581,1	1 607,9	3 571,9
+ Låneopptak 2018	350,0	262,0	612,0	0,0	85,4	176,6
- Avdrag 2018	-131,7	-352,0	-483,7	-50,3	-67,3	-234,4
Beregnet lånegjeld 31.12.18	2 501,0	5 670,9	8 171,9	530,9	1 625,9	3 514,0

Tabell 3.10 Oversikt over lånetyper med avdragsplan og renter

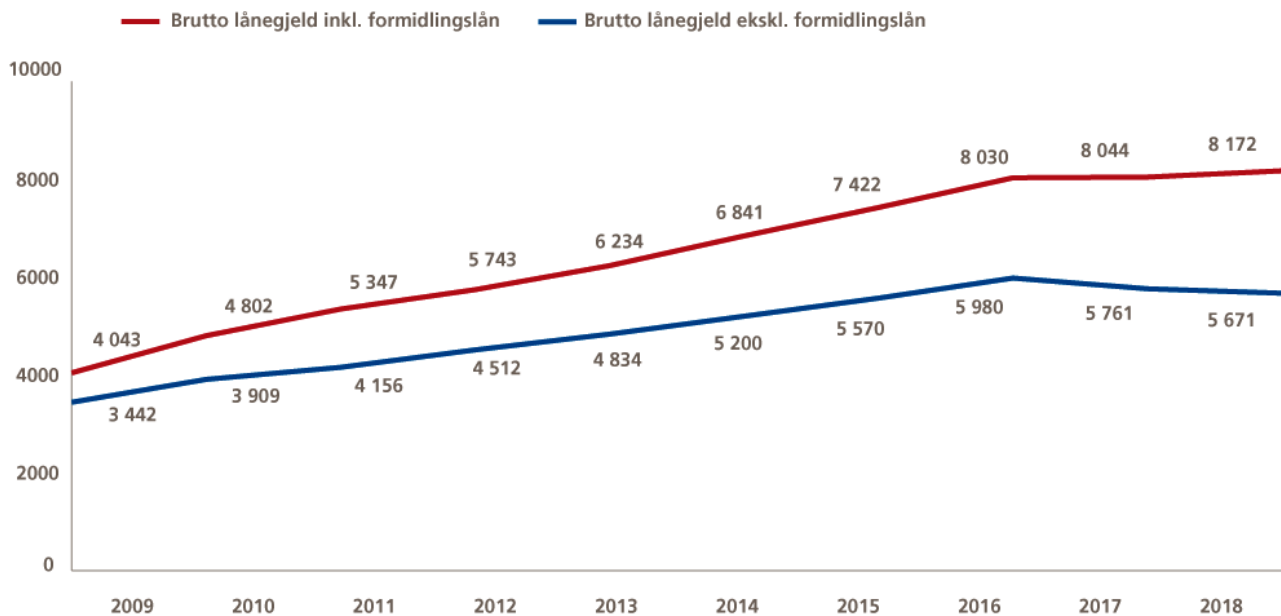
Figur 3.6 Utvikling for ulike typer lånegjeld

Lån som kommunale selskap tar opp selv er ikke inkludert i tallene, da disse kapitalutgiftene budsjetteres som overføringer til selskapene. Dette gjelder blant annet Sørmarka flerbrukshall IKS, Multihallen og Storhallen IKS og Stavanger konserthus IKS som per 2015 vil ha gjennomført et samlet låneopptak på kr 1,04 mrd. (korrigert for mellomfinansiering). For 2015 er det budsjettet med et samlet tilskudd på kr 54,6 mill. som skal dekke Stavanger kommunes andel av kapitalkostnadene til de tre selskapene. Lån tatt opp av kommunale selskap er ikke inkludert i bykassens brutto lånegjeld.

Interkommunale selskaper, lån og tilskuddsgrunnlag	Opprinnelig lånesaldo	Tilleggs lån	Sum lån	Tilskudd kapital-kostnader 2015	Tilskudd drift 2015	Sum tilskudd 2015
Stavanger konserthus IKS (100 %)	500 000	140 000	640 000	37 200	8 000	45 200
Multihallen og Storhallen IKS (62,4%)	160 000		160 000	7 800	3 400	11 200
Sørmarka flerbrukshall IKS (64,02%)	200 000	37 875	237 875	9 600	3 700	13 300
Sum	860 000	177 875	1 037 875	54 600	15 100	69 700

Tabell 3.11 Interkommunale selskaper, lån og tilskuddsgrunnlag

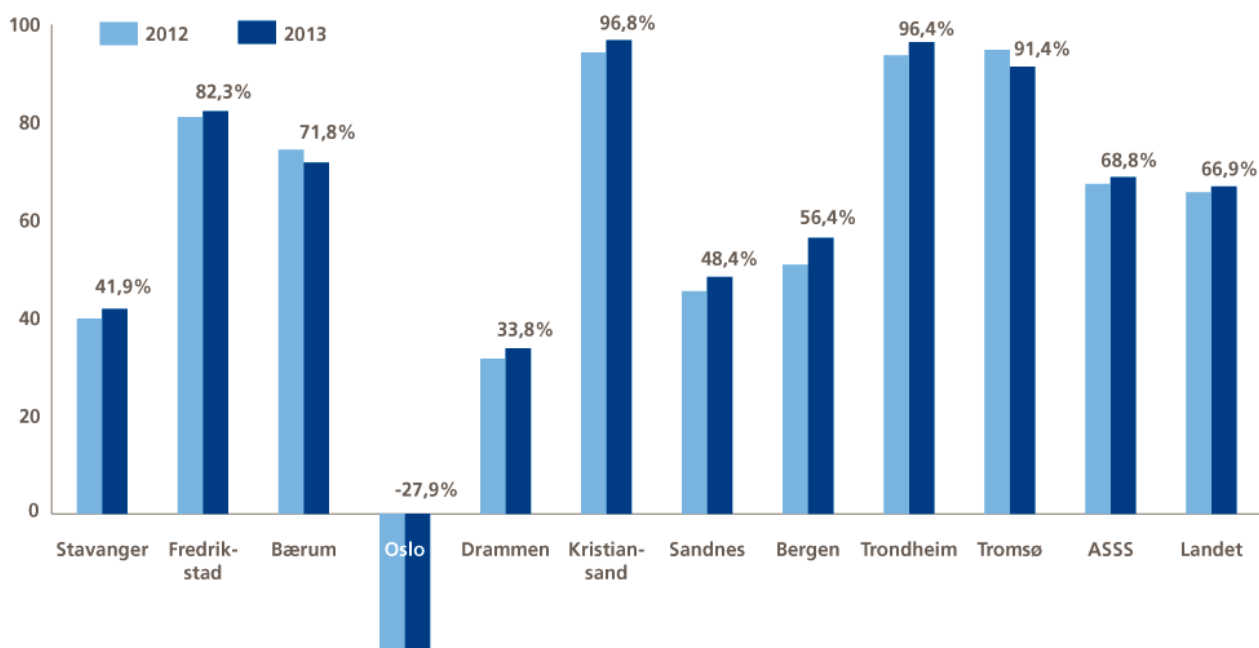
Figur 3.7 viser utviklingen i brutto lånegjeld for Stavanger kommune med og uten startlån i perioden fra 2009-2018. Andelen av brutto lånegjeld som har flytende rente er på om lag 50 %. Rådmannen foretar løpende en vurdering av fordelingen mellom fast og flytende rente basert på markedssituasjonen. Dette for å sikre forutsigbarhet gjennom å gjøre kommunen mindre sårbar for renteendringer.

Figur 3.7 Utvikling av brutto lånegjeld 2009–2018

Det er lagt til grunn en gjennomsnittrente for alle lån på 2,2 % i 2015, jf. renteprognosen beskrevet under punkt 3.3. Det er budsjettert med kr 471,2 mill. i netto kapitalutgifter i 2015, med en videre økning til kr 514,1 mill. i 2018. Det gis en detaljert oversikt over utviklingen i kapitalutgiftene i avsnitt 3.8.

Når kommunens lånegjeld sammenlignes med andre ASSS-kommuner benyttes blant annet begrepet netto lånegjeld. Netto lånegjeld defineres som langsiktig lånegjeld (ekskl. pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån (startlån og Lyse-lån) og ubrukte lånemidler. Figur 3.8 viser netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter for ASSS-kommunene i perioden 2012–2013 (konserntall). Stavanger kommune har de siste årene hatt en økning i netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter, men nivået ligger likevel fortsatt under gjennomsnittet (utenom Oslo) for ASSS kommunene og resten av landet.

Figur 3.8 Netto lånegjeld i prosent av driftsinntekter

3.7.5 Gjeldsgrad

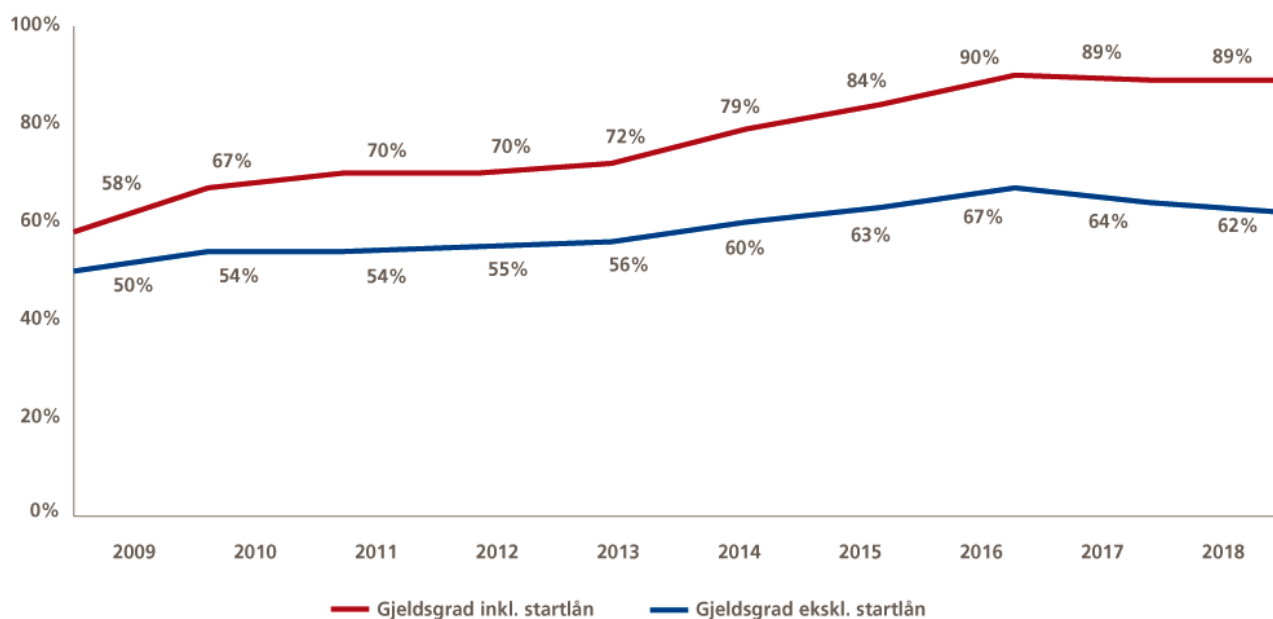
Gjeldsgraden er et viktig nøkkeltall i Stavanger kommunes finansielle strategi. Gjeldsgraden viser forholdet mellom brutto lånegjeld og driftsinntekter (ekskl. finansinntekter), og gir en indikasjon på kommunens

økonomiske handlingsrom. En høy gjeldsgrad medfører at en betydelig andel av driftsbudsjettet må avsettes til betaling av renter og avdrag, noe som reduserer det økonomiske handlingsrommet både på kort og lang sikt. Stavanger kommune har som målsetting at gjeldsgraden (ekskl. startlån) over tid ikke skal ligge høyere enn 60 %.

Gjeldsgraden (ekskl. startlån) var i gjennomsnitt på 49 % i perioden 2000-2013. Gjeldsgraden i 2014 ligger betydelig over dette gjennomsnittet blant annet som følge av et høyt låneopptak i 2014. I forslag til handling- og økonomiplan 2015-2018 legger rådmannen til grunn at gjeldsgraden blir på 63 % i 2015, 67 % i 2016, 64 % i 2017 og 62 % i 2018. Det legges videre til grunn et årlig opptak av startlån på kr 350 mill. Gjeldsgraden inkludert startlån vil være på 84 % i 2015, 90 % i 2016, 89 % i 2017 og 89 % i 2018.

Kommuneloven § 50 nr. 7. regulerer hvordan kommuners lånegjeld skal avdras. Rådmannen foreslår å utvide avdragstiden til inntil 30 år på enkelte lån med flytende rente. Forslaget vil gi kommunen tid til å implementere formålstjenlige og langsiktige tiltak som vil bidra til at aktivitetsnivået tilpasses forventet inntektsvekst. Endringer i avdragstiden vil redusere avdragsutgiftene i 2015 med om lag kr 56 mill., og er således en medvirkende faktor til økningen i gjeldsgraden. Fra et langsiktig bærekraftig synspunkt er dette ikke å anbefale, men rådmannen har brukt denne muligheten for å saldere budsjettet og skape handlingsrom for en fornuftig tilpasning av tjenestenivået over tid.

Figur 3.9 viser utviklingen i gjeldsgraden med og uten startlån fra 2009 til og med rådmannens budsjettforslag for planperioden 2015–2018.

Figur 3.9 Utvikling i gjeldsgrad over tid 2009-2018

3.7.6 Investeringsprosjektene – tabell og prosjektbeskrivelser

Investeringstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
DIVERSE BYGG OG ANLEGG							
1	Nye Tou, 1. byggetrinn (ferdig 2016)	84 100	72 600	14 000	10 800		
2	Holmeegenes, rehabilitering (ferdig 2015)	22 000	11 000	1 200			
3	Kulvert over motorvei, inkl.prosjektering (ferdig 2016)	141 000	8 600	63 200	77 300		
4	Administrasjonsbygg, utbedring			3 000	3 000	3 000	3 000
5	Energiltak i kommunale bygg	55 000		17 000	19 000	19 000	
6	Olav Kyrres gate 19, varmesentral (ferdig 2016)	15 000		2 000	13 000		
7	Olav Kyrres gate 19, rehabilitering (ferdig 2017/2018)	40 000			2 000	30 000	8 000
8	Vålandstårnet, rehabilitering (ferdig 2015)	7 000		7 000			
9	Kongsgata 47/49, rehabilitering	10 000			10 000		
10	Olav Kyrresgate 23, takteking	5 000			5 000		
11	Legionellaforebygging (ferdig 2015)	32 000	27 270	4 349			
12	Boliger til flyktninger og vanskeligstilte, bygging og kjøp			10 000	10 000	15 000	30 000
13	Haugåsveien, 20 kommunale bolger og 3 tjenesteboliger	55 000		20 000	20 000	15 000	
14	Prestebolig Hafrsfjord menighet	5 300	3 500	1 800			
15	Oddahagen, 9 boliger	25 000	1 000	12 000	12 000		
16	Kari Trestakkv. 3, 10 boliger	25 000	2 000	13 000	10 000		
17	Brannsikring i sentrum			1 500	1 500	1 500	1 500
18	Eldre boliger, rehabilitering			2 500	2 500	2 500	2 500
	Sum diverse bygg	521 400	125 970	172 549	196 100	86 000	45 000
SKOLEBYGG							
Nybygg/utvidelse/ombygging							
19	Madlavoll skole - utvidelse/ombygging (ferdig 2015)	52 000	54 000	8 700			

Investeringstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
20	Lenden skole og ressurscenter - (ombygging Johannes skole) (ferdig mai 2015)	55 000	47 000	14 000			
21	Storhaug skole, SFO bygg til skoleformål (ferdig 2015)	10 000	1 000	9 000			
22	Kristianslyst skole - nybygg 6 klasserekker (ferdig 2014)	195 000	176 000	27 800			
23	Madlamark skole, nybygg (ferdig 2019)	150 000				5 000	70 000
24	Johannes voksenopplæring, utstyr (2015)	4 000	100	3 900			
25	Eiganes skole. Utbygging av 27 rom inkl. fransk skole (ferdig 2016)	280 000	16 800	60 000	168 200	35 000	
26	Vaulen skole, ombygging	150 000					2 000
27	Kvaleberg skole, utbygging (ferdig 2020)	57 000					2 000
28	Kannik skole, modulbygg (ferdig 2015)	16 000		16 000			
29	Skeie skole m/14 rom, utvidelse (ferdig 2022)	182 000					2 000
30	Storhaug bydel ny barneskole 14 rom (ferdig 2019)	182 000	200	1 000	2 000	20 000	80 000
31	Jåtten skole, nybygg 14 rom (ferdig 2019)	196 000			3 000	30 000	70 000
32	Tastarustå skole, innvendig ombygging	19 600	19 000	600			
Rehabilitering							
33	Tastaveden skole, rehabilitering (ferdig 2019)	146 000				2 000	50 000
34	Kvernevik skole, rehabilitering (inkl. Kunnskapsløftet) (ferdig 2019/2020)	64 000					2 000
35	Hundvåg skole - rehabilitering (ferdig 2019)	40 500					3 000
36	Gautesete skole - Kunnskapsløftet - rehabilitering - funksjonsendring (ferdig 2018)	30 800			2 000	20 000	8 800
37	Skoler, inventar og utstyr			6 000	6 000	6 000	6 000
38	Skoler, løpende rehabilitering			6 500	6 500	6 500	6 500
Sum skolebygg		1 829 900	314 100	153 500	187 700	124 500	302 300
BARNEHAGEBYGG							

Investeringstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
Nybygg							
39	Emmaus barnehage, trinn 4 (ferdig mars 2016)	48 200	21 000	12 800	22 000		
40	Stokkatunet barnehage, 2 avdelinger samt spesialavd. multihandicap.(ferdig 2015)	50 700	14 000	36 500			
41	Roaldsøy barnehage (riving/nybygg 4 avd) (ferdig 2016)	36 000	5 000	10 000	23 000		
42	Fransk barnehage (modulbygg) (ferdig 2015)	29 000	3 000	26 000			
43	Kløvereng barnehage Storhaug - nytt garderobebygg (ferdig 2015)	7 300	6 700	3 000			
44	Nore Sunde ny barnehage 6 avd.(ferdig 2019)	54 000					5 000
Rehabilitering							
45	Ytre Tasta barnehage, rehabilitering avd. Eskeland (ferdig 2016/2017)	20 000		2 000	15 000	3 000	
46	Ytre Tasta barnehage, avd. Vardenes (ferdig 2017/2018)	10 000				8 000	2 000
47	Barnehager, løpende rehabilitering			5 000	5 000	5 000	5 000
48	Barnehager, inventar og utstyr			1 000	1 000	1 000	1 000
Sum barnehagebygg		255 200	49 700	96 300	66 000	17 000	13 000
SYKEHJEM, BOFELLESKAP OG DAGTILBUD							
49	Krosshaug - 8 stk nye omsorgsboliger i bofellesskap (ferdig nov. 2015)	48 500	19 000	34 500			
50	Haugåsveien 26/28, riving og nybygg -7 nye omsorgsboliger i bofellesskap (ferdig 2016)	35 000	8 400	10 000	11 900	10 000	
51	Bjørn Farmandsgt 25, 4 plasser i barnebolig (inkl.parkering). Ferdig 2016	35 000	1 000	12 000	22 000		
52	Kalhammaren avlastningsbolig, utbedring (ferdig 2014/2015)	3 000	2 000	1 000			
53	Fredrikke Quams Gate, utbedring.Ferdig 2016	5 000			5 000		
54	Helsehuset Stavanger- (prosjekteringsmidler)		500	1 000			

Investeringstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
55	Lassahagen ombygging boliger (ferdig 2015)	20 000	4 000	17 000			
56	Lervig, nytt sykehjem-123 plasser(inkl.tomt og prod.kjøkken) (ferdig 2017)	490 000	11 000	153 900	170 000	159 000	
57	St.Petri aldershjem,riving, nytt bofellesskap (ferdig 2020)	80 000					2 000
58	Selveide boliger i bofellesskap for personer med utviklingshemming	30 000					2 000
59	Omsorgsboliger i bofellesskap til personer med utviklingshemming (2x8 boliger)	80 000					2 000
60	Dagtilbud for personer med utviklingshemming	3 000			1 500	1 500	
61	Alarmer/mottakssentraler tekniske hjemmetjenester, utskifting	4 500		2 000	2 500		
62	Institusjoner og bofellesskap, løpende rehabilitering			6 000	6 000	6 000	6 000
	Sum sykehjem, bofellesskap og dagtilbud	834 000	45 900	237 400	218 900	176 500	12 000
PARK- OG IDRETTSBYGG							
63	Idrettsbygg, rehabilitering			1 500	1 500	1 500	1 500
64	Hundvåg svømmehall (ferdig mars 2015)	135 800	97 100	31 700			
65	Kvernevik svømmehall (ferdig 2015)	132 300	63 100	60 400	10 000		
66	Hetlandshallen,utvendig tak(ferdig 2015)	13 000	6 000	7 000			
67	Hetlandshallen, dobbelhall	40 000				10 000	30 000
68	Stavanger idrettshall, garderober / fasade (ferdig 2019)	40 000				2 000	25 000
69	Folkebad - Planleggingsutgifter	10 000	6 700	2 000	3 400		
70	Nye Gamlingen, inkl. rekkefølgekrav (ferdig 2017)	120 000	11 000	29 000	61 000	19 000	
71	Stavanger svømmehall, rehabilitering (ferdig 2018/2019)	70 000				2 000	60 000
	Sum park og idrettsbygg	561 100	183 900	131 600	75 900	34 500	116 500
	Sum bygg	4 001 600	719 570	791 349	744 600	438 500	488 800

Investeringstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
UTBYGGINGSOMRÅDER							
72	Kjøp av areal i hovedutbyggingsområder			35 000	35 000	35 000	35 000
73	Byggemodning av hovedutbyggingsområder			20 000	20 000	20 000	20 000
74	Kjøp og utvikling av andre eiendommer			25 000	25 000	25 000	25 000
Jåttåvågen							
75	Jåttåvågen områdeutvikling (ferdig 2016)	150 000		80 000	70 000		
Anlegg Stavanger Forumområdet							
76	Stavanger Forum-ny utstillingshall, inkl.tomt/rekkefølgekrav	255 200	255 200	500			
77	Stavanger Forum - områdeutvikling, inkludert grunnerverv	200 000	200 000	17 500	14 000		
78	Stavanger Forum, ny energisentral	26 100	26 100	1 600	500		
Storhaug							
79	Områdeløft Storhaug	8 000	2 000	2 000	2 000	2 000	
Bjergsted							
80	Dansesaler Bjergsted	26 000	6 000	20 000			
	Sum utbyggingsområder	665 300	489 300	201 600	166 500	82 000	80 000
VANNVERKET							
Oppfølging hovedplaner							
81	Vannmålere/off. ledninger			1 000	1 100	600	600
82	Ringledninger/forsterkninger.			2 000	2 400	2 400	2 400
83	Fornyelse/renovering			23 000	22 000	22 000	22 000
84	Vannledninger/utbyggingsområder			4 000	5 000	5 000	5 000
Andre prosjekter							
85	Byomforming			2 000	2 000	2 000	2 000
86	Lekkasjereduksjon			1 000			
87	Vålandsbassengene (ferdig 2016/2017)	10 000	1 000	3 000	4 000	2 000	
88	Strakstiltak			2 000	2 000	2 000	2 000

Investeringstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
Kjøretøy							
89	Desinfeksjon etc.				500		
90	Reparasjonslag				500		
AVLØPSVERKET							
Hovedplanrelaterte							
91	Kloakkrammeplanen			3 000	3 000		
92	Separering			11 500	11 000	11 000	7 500
93	Fornyelse og renovering			32 000	33 000	33 000	33 000
Andre prosjekter							
94	Nedbørsmålere			300	300		
95	Vålandsbassengene (ferdig 2016/2017)	10 000	1 000	3 000	4 000	2 000	
96	Stasjonsoppgradering inkl. brutt vannforsyning			300			
97	Byomforming			4 000	5 000	5 000	5 000
98	Strakstiltak			2 500	2 500	2 500	2 500
99	Kirkelig fellesråd, refusjon			(1 000)	(1 000)	(1 000)	(1 000)
Kjøretøy							
100	Spylebil			3 300			
101	Bil produksjonsleder				500		
RENOVASJON							
102	Kjøp av nye søppelspann			2 200	2 300	2 300	2 300
103	Nedgravde containere			2 000	2 100	2 100	2 100
104	Miljøstasjoner			200	200		
Sum vann, avløp og renovasjon				101 300	102 400	92 900	85 400
PARK OG VEI							
Framkommelighet							
105	Asfaltering			5 000	5 000	5 000	5 000
106	Flaskehalsutbedring (ferdig 2015)	25 000	1 000	24 000			
107	Rehabilitering			1 500	1 500	1 500	1 500

Investeringstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
108	Nye veianlegg			2 100	2 100	2 100	2 100
109	Gatelys			10 000	10 000	10 000	10 000
110	Gatelysarmatur som inneholder kvikksølv, utskifting	40 000		10 000	10 000	10 000	10 000
Miljø og trafikksikkerhet							
111	Sykkelveinettet, sykkelparkering og servicefunksjoner			2 500	2 500	2 500	2 500
112	Sykelstrategi (ferdig 2016)	50 000	18 000	16 000	18 200		
113	Austre Åmøy, gang/sykkelvei (2014/2017)	5 000			5 000		
114	Trafikksikkerhet			10 300	10 300	10 300	10 300
115	Miljø og gatetun			3 500	3 500	3 500	3 500
Sentrum							
116	Sentrum			6 000	6 000	6 000	6 000
Park og nærmiljø							
117	Løkker,baner,skatebaner og nærmiljøanlegg			6 100	6 100	6 100	6 100
118	Tasta skatepark	22 000	1 000	9 000	12 000		
119	Kunst i offentlig rom (lekeplasser)			1 000	1 000	1 000	1 000
120	Prosjekt friområde			10 000	10 000	10 000	10 000
121	Parkanlegg/friområder, rehabilitering			700	700	700	700
Utendørs idrettsanlegg							
122	Idrettsanlegg, rehabilitering			6 000	6 000	6 000	6 000
Uteområder kommunale bygg							
123	Utearealer skoler			8 000	8 000	8 000	8 000
Sum park og vei		142 000	20 000	131 700	117 900	82 700	82 700
FELLES							
124	Flytting av datasentre			6 500			
125	Nytt sak/arkiv-system (anskaffelse og implementering) (ferdig 2015)	8 000	4 000	4 000			
126	Egenkapitalinskudd KLP			15 100	16 100	17 100	18 100

Investeringstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
Sum felles		8 000	4 000	25 600	16 100	17 100	18 100
OPPVEKST							
127	IT i undervisning / utskifting (inkludert elektroniske tavler)			6 000	6 000	6 000	6 000
128	IT i barnehager			1 000	1 000	1 000	1 000
	Sum oppvekst			7 000	7 000	7 000	7 000
LEVEKÅR							
129	Utstyr, gjelder hele levekår			4 000	4 000	4 000	4 000
130	Inventar sykehjem			1 500	1 500	1 500	1 500
131	Biler			1 500	1 500	1 500	1 500
	Sum levekår			7 000	7 000	7 000	7 000
KIRKELIG FELLESRÅD							
132	Maskiner gravlundene			500	500	500	500
133	Tjensvoll gravlund,avløpsledning (refusjon VA-verk fra 2015)	5 000		1 000	1 000	1 000	1 000
134	Domkirken, restaurering av vestfasade (ferdig 2014/2015)	12 500	10 000	2 500			
135	Domkirken, reparasjon orgel (ferdig 2015)	6 500	5 200	3 100			
136	Domkirken 2025	305 000	2 500	5 000	5 000	5 000	5 000
137	Krematoriet, skifte tak (2015)	2 700		2 700			
138	Bekkefaret kirke,rehabilitering (ferdig 2018)	30 000			2 000	20 000	8 000
139	Kirkeparker og gravlunder, oppgradering	7 000				2 000	2 000
140	Gravlunder, utredning av trykk- og avløpsledninger	1 100				400	700
141	Tasta gravlund, prosjektering					200	600
	Sum kirkelig fellesråd	369 800	17 700	14 800	8 500	29 100	17 800
	Sum investeringer i planperioden	5 186 700	1 728 670	1 280 349	1 170 000	756 300	786 800
FINANSIERING AV INVESTERINGER							
142	Overføring fra driften			104 400	190 000	209 000	294 900

Investeringsstabell 2015-2018		Total prosjekt- kostnad	Budsjett til og med 2014	2015	2016	2017	2018
143	Momsrefusjon investeringer			153 600	140 400	90 700	94 400
144	Lyse Energi AS, avdrag ansvarlig lån			43 600	43 600	43 600	43 600
145	Tilskudd kjøp/bygging boliger (maks 20%)			6 000	6 000	6 000	6 000
146	Tilskudd rehabilitering boliger (maks 20%)			600	600	600	600
147	Salg eiendommer (utbyggingsområder)			63 100	2 500	2 800	30 000
148	Salg øvrige eiendommer			172 000	7 000	-	25 000
149	Ekstraordinære eiendomssalg			42 000	43 000	-	4 000
150	Salg av kommunale boliger			6 500			
151	Oppstartstilskudd nye sykehjemsplasser Lervig				-	230 000	
152	Oppstartstilskudd nye omsorgsboliger og bofellesskap			11 800	16 800		
153	Spillemidler ordinære idrettsanlegg			8 300	8 300	8 300	8 300
154	Spillemidler nærmiljøanlegg			800	800	800	800
155	Spillemidler 2 svømmehaller (Hundvåg/Kvernevik)					36 600	
156	Tilskudd fra Enova				2 000	2 000	2 200
157	Spillemidler rehabilitering av Tasta svømmehall			10 900			
158	Spillemidler, Nye Gamlingen						10 000
159	Spillemidler, Hetlandshallen dobbelhall						5 000
160	Bruk av disposisjonsfond			10 050	900		
161	Låneopptak			646 699	708 100	125 900	262 000
Sum finansiering av investeringer				1 280 349	1 170 000	756 300	786 800
Andel egenfinansiering				49	39	83	67
Andel lånefinansiering				51	61	17	33

Tabell 3.12 Investeringsstabell (tusen kr). *Kravet til realistisk budsjettering gjelder for hvert budsjettår. Dersom det ikke er foretatt konsistente budsjettjusteringer mellom årene, vil ikke summen av årenes årsbudsjett være lik kostnadsrammene for prosjektene.

DIVERSE BYGG OG ANLEGG

1. Nye Tou, 1. byggetrinn

Rådmannen foreslår en etappevis utbygging av anlegget. Ny kostnadsramme utgjør kr 84,1 mill.

Kostnadsøkningen på kr 5 mill. er i all hovedsak relatert til ferdigstillelse av 2. etasje. Rådmannen viderefører prosjektets bevilgning i planperioden og foreslår en økning på kr 5 mill. som følge av overnevnt årsak. Forventet ferdigstillelse av første etappe/byggetrinn 1 er i 2016. Første etappe omfatter i hovedsak Atelierhuset med innredning av atelierer i 3. etasje, rehabilitering av fasader og papptak, innredning av 2. etasje med økning av kapasitet på ventilasjonsanlegget og nye vinduer. Videre inngår utbedring av skifertak over 4. etg. i Atelierhuset. Revidert mulighetsstudie for videreutvikling av Nye Tou ble behandlet i sak 236/14 i formannskapet, der flere mulige alternativer til utvikling ble lagt fram. Finansieringen av videreutviklingen av Nye Tou vil bli vurdert ved rullering av handlings- og økonomiplaner, når modellen for videreutvikling av bygget er valgt.

2. Holmeegenes, rehabilitering

Revidert prosjektkostnad knyttet til rehabilitering av Holmeeganes utgjør kr 22 mill. Prosjektet foreslås fullfinansiert i 2015.

3. Kulvert over motorvei

Statens vegvesen skal i henhold til inngått avtale med Stavanger kommune bygge miljøkulvert over motorveien ved Mosvatnet i forbindelse med Ryfastutbyggingen. Kulverten skal eies av kommunen. Revidert prosjektkostnad på kr 141 mill. inkl. mva., er i henhold til estimater. Endelig pris vil fremkomme etter innhentet tilbud. Det vises til bystyrets vedtak i sak 85/13 hvor avtale mellom Statens vegvesen og Stavanger kommune ble behandlet. Arbeidene forventes utført i 2015 og 2016.

4. Administrasjonsbygg, utbedring

Det er fortløpende behov for utbedring/ombygging /tilpassing av samtlige kommunale kontor- og administrasjonsbygg. Rådmannen foreslår å videreføre en årlig bevilgning på kr 3 mill. i planperioden.

5. Energiltak i kommunale bygg

Formannskapet vedtok i sak 95/14 å gjennomføre energiltak i kommunale bygg med sikte på å redusere energiforbruket. Prosjektet har en vedtatt kostnadsramme på kr 55 mill. som foreslås innarbeidet i handlings- og økonomiplan for 2015-2018. Beregnet støtte fra Enova utgjør kr 6,2 mill. og forutsetter at prosjektet ferdigstilles innen 2017. Det er beregnet en ENØK-effektivisering i driftsbudsjettet på kr 2 mill. i 2015, kr 4 mill. i 2016 og 2017 og deretter kr 6 mill. årlig, basert på framdriften i dette investeringsprosjektet, jf. kommentarer til driftstiltak linje 60.

6. Olav Kyrres gate 19, varmesentral

Varmesentralen dekker administrasjonsbyggene i Olav Kyrres gate 19, Olav Kyrres gate 23 og rådhuset. Prosjektet har en kostnad på kr 15 mill. og omfatter utskifting av teknisk utstyr, samt kobling av styring til driftssentral. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen på kr 2 mill. i 2015 og kr 13 mill. i 2016. Forventet ferdigstillelse er i 2016.

7. Olav Kyrres gate 19, rehabilitering

Bygningen er mer enn 40 år gammel, og har behov for oppgradering. Prosjektkostnad utgjør kr 40 mill. Rådmannen foreslår å videreføre prosjektets bevilgning i planperioden med sikte på ferdigstillelse i 2017/2018.

8. Vålandstårnet, rehabilitering

Vålandstårnet rehabilitering og det sikres ytterligere forfall. Tanken er å bruke det i tilknytting til Vålandsbasseingene der vann- og avløpsverket skal stå for enkle utstillinger med fokus på va-verkets historie (historie, utfordringer fremover). Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen på kr 7 mill, med sikte på ferdigstillelse i 2015. Ferdigstillelsen er forsert ett år i forhold til handlings- og økonomiplan for 2014-2017. I sak 210/13 vedtok kommunalstyret for miljø og utbygging en forsering av prosjektet for at Vålandstårnets venner kunne få utbetalt et innredningstilskudd på kr 3 mill. fra DNB stiftelse.

9. Kongsgata 47/49, rehabilitering

Kostnader knyttet til rehabilitering av utvendig fasade, skifting av ventilasjon og installasjon av brannvarsling er estimert til kr 10 mill. Rådmannen foreslår å avsette kr 10 mill. i 2016 til formålet.

10. Olav Kyrres gate 23, taktekking

Rehabilitering av taket, samt karboniseringskader på betongkonstruksjonen er estimert til å utgjøre kr 5 mill. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 5 mill. til formålet i 2016.

11. Legionellaforebygging

Det særskilte programmet for oppgraderinger av varmtvannsanlegg i kommunale bygg nærmer seg slutten. Gjenstående arbeider for kr 4,3 mill. videreføres i 2015.

12. Boliger til flyktninger og vanskeligstilte, bygging og kjøp

I vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014–2017 er det bevilget kr 30 mill. årlig til formålet. Bevilgningene er økt betydelig fra budsjettåret 2014 i forhold til tidligere år. En årlig økning på kr 27,5 mill. er ment å finansiere utbygging av store boligprosjekter, og erstatning av tungdrevne boliger/leiligheter som avhendes. Formannskapet vedtok i sak 112/14 at det skal bygges 23 leiligheter i Haugåsveien, som rådmannen foreslår finansiert ved omdisponering av midler fra bygging og kjøp av boliger. Det vises til kommentarer i linjetekst nedenfor.

13. Haugåsveien, 20 boliger og 3 tjenesteboliger

Formannskapet vedtok i sak 112/14 at det skal bygges 23 ordinære leiligheter for salg, utleie og rekrutteringsboliger. Utbyggingen bør skje parallelt med utbygging av omsorgsboliger i Haugåsveien. Estimert kostnad utgjør kr 55 mill. og rådmannen viderefører bevilgning til prosjektet i planperioden. Tiltaket foreslås finansiert ved omdisponering av midler til bygging og kjøp av boliger til flyktninger og vanskeligstilte, jf. kommentarene omtalt i linjetekst over.

14. Prestebolig Hafrsfjord menighet

Bystyret vedtok ved behandling av tertialrapportering per 31.8.2014 å bevilge kr 5,3 mill. til oppføring av ny prestebolig i Hafrsfjord menighet. Prosjektets bevilgning videreføres med sikte på ferdigstillelse i 2015.

15. Oddahagen, 9 boliger

Ved behandling av tertialrapportering per 30.04.14 vedtok bystyret i sak 94/14 bygging av ni boliger i Oddahagen for flyktninger og vanskeligstilte med en projektkostnad på kr 25 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen til prosjektet. Forventet ferdigstillelse i 2016.

16. Kari Trestakv. 3, 10 boliger

Prosjektkostnad utgjør kr 25 mill. og omfatter bygging av ti boliger for flyktninger og vanskeligstilte. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstillelse i 2016, jf. vedtak i bystyret i sak 94/14.

17. Brannsikring i sentrum

Rådmannen foreslår å videreføre en årlig bevilgning på kr 1,5 mill. i planperioden for tiltak relatert til brannsikring av trehus-bebyggelsen i sentrum og Gamle Stavanger.

18. Eldre boliger, rehabilitering

Det foreslås å videreføre en årlig bevilgning på kr 2,5 mill. til formålet.

SKOLEBYGG

Grunnskolen vil få elevtallsøkning i handlings og økonomiplanperioden. For å utnytte kapasiteten ved eksisterende skoler er det vedtatt inntaksforskrift for noen skoler. Det foreslås oppstart av bygging av to nye barneskoler, samt utvidelser og ombygging av eksisterende skolebygg. Videre foreslår rådmannen å

videreføre bevilgningene til rehabilitering av fire skoler i perioden.

Nybygg/utvidelse/ombygging skolebygg

19. Madlavoll skole, utvidelse/ombygging

Prosjektkostnad utgjør kr 52 mill. og omfatter utbygging med integrert modell for ATO^[2]-elever på ca. 1000 m². Ombygging av nåværende ATO-lokaler til møterom, garderobes og arbeidsrom for lærere. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgning til fullfinansiering av prosjektet i 2015 med ferdigstilling samme år.

20. Lenden skole og ressurscenter (ombygging av Johannes skole)

Prosjektkostnad utgjør kr 55 mill. Prosjektet ferdigstilles i 2015 og det videreføres fullfinansiering samme år.

21. Storhaug skole, SFO-bygg til skoleformål

Prosjektet har en kostnad på kr 10 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgning på kr 9 mill. i 2015 med sikte på ferdigstilling samme år.

22. Kristianslyst skole, nybygg

Det oppføres nytt skolebygg med 6 klasserom. Bygget får passivhus-standard. Justert prosjektkostnad utgjør kr 195 mill. Fullfinansiering av prosjektet videreføres i 2015.

23. Madlamark skole, nybygg

Eksisterende paviljonger og brakker rives. Det skal bygges 8 nye klasserom inkl. garderobes, grupperom samt ombygging av ATO-avdelingen. Prosjektkostnad er estimert til kr 150 mill. Anslaget er basert på nybygg over eksisterende P-plass med P-hus for 40 biler. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgning i planperioden. Ferdigstillingen av skolen er tilpasset forventet elevvekst og er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017.

24. Johannes voksenopplæring, utstyr

Rådmannen foreslår å videreføre udisponert bevilgning på kr 3,9 mill. fra 2014 til møblering av nybygg.

25. Eiganes skole, utbygging

Utbygging omfatter 27 klasserom inkl. fransk skole. Prosjektkostnad utgjør kr 280 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2016.

26. Vaulen skole, ombygging

Det planlegges en ombygging og funksjonsendringer av skolen som følge av tilpasning til nye læreplaner. I tillegg vil ombyggingen medføre en mindre kapasitetsøkning som muliggjør at eksisterende paviljongene fjernes. Estimert prosjektkostnad utgjør kr 150 mill. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 2 mill. til projektering i 2018.

27. Kvaleberg skole, utbygging

Estimert prosjektkostnad til utbygging av skolen utgjør kr 57 mill. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 2 mill. til projektering i 2018. Skolen forventes ferdigstilt i 2020.

28. Kannik skole, modulbygg

Rådmannen foreslår å bevilge kr 16 mill. til midlertidige moduler. Disse forventes å være i bruk til 2019.

29. Skeie skole, utvidelse

Prosjektet omfatter en utvidelse av skolen med 14 klasserom. Prosjektkostnad utgjør kr 182 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden. Ferdigstillingen av skolen er tilpasset forventet elevvekst og er utsatt tre år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017. Skolen forventes ferdigstilt i 2022.

30. Storhaug bydel ny barneskole

Det skal bygges ny skole med 14 klasserom. Prosjektkostnad utgjør kr 182 mill. Rådmannen viderefører bevilgning i planperioden. Ferdigstillelsen av skolen er tilpasset forventet elevvekst og er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017. Skolen forventes ferdigstilt i 2019.

31. Jåtten skole, nybygg

Det skal oppføres nybygg med 14 klasserom i tiknytning til Jåtten skole. Revidert prosjektkostnad utgjør kr 196 mill. og inkluderer bydelsmusikkskole, jf. bystyrets vedtak ved behandling av handlings- og økonomiplan 2013-2016. Rådmannen viderefører bevilgning i planperioden og foreslår en økning på kr 14 mill. relatert til bydelsmusikkskole. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2019.

32. Tastarustå skole, innvendig ombygging

Skolen ombygges til ren ungdomsskole. Prosjektkostnad etter anbud utgjør kr 19,6 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen til fullfinansiering av prosjektet i 2015.

Rehabilitering av skolebygg

33. Tastaveden skole, rehabilitering

Skolen er slitt og har behov for oppgradering. Prosjektkostnad kr 146 mill. inkludert *Kunnskapsløftet*^[3]. Rådmannen viderefører bevilgning i planperioden med sikte på ferdigstillelse i 2019. Ferdigstillelsen av skolen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av budsjettmessige årsaker. Det kan bli aktuelt med riving/nybygg i stedet for rehabilitering.

34. Kvernevik skole, rehabilitering

Skolen er slitt og har behov for oppgradering. Revidert prosjektkostnad er kr 64 mill. inkludert samt bydelsmusikkskole, jf. bystyrets vedtak ved behandling av handlings- og økonomiplan 2013-2016. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden samt en økning på kr 14 mill. relatert til bydelsmusikkskole, med sikte på ferdigstillelse i 2019/2020. Ferdigstillelsen av skolen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av budsjettmessige årsaker.

35. Hundvåg skole, rehabilitering

Skolen skal oppgraderes. Revidert prosjektkostnad er kr 40,5 mill. og inkluderer bydelsmusikkskole jf. bystyrets vedtak ved behandling av handlings- og økonomiplan 2013-2016. Rådmannen viderefører bevilgning i planperioden og foreslår en økning på kr 14 mill. relatert til bydelsmusikkskole, med sikte på ferdigstillelse i 2019. Ferdigstillelsen av skolen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av budsjettmessige årsaker.

36. Gautesete skole rehabilitering/funksjonsendring

Skolen skal rehabiliteres i henhold til føringer i *Kunnskapsløftet*. Prosjektkostnad utgjør kr 30,8 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstillelse i 2018. Ferdigstillelsen av skolen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av budsjettmessige årsaker.

37. Skoler, inventar og utstyr

Rådmannen foreslår å videreføre årlig bevilgning på kr 6 mill. i planperioden.

38. Skoler, løpende rehabilitering

Rådmannen foreslår å videreføre årlig avsetning på kr 6,5 mill. i planperioden. Midlene fordeles på mindre prosjekter. Mange av disse har sammenheng med økte krav som følge av *Kunnskapsløftet*.

BARNEHAGEBYGG

Kommunen har full barnehagedekning for barn med lovfestet rett til plass. Full barnehagedekning gjelder kommunen sett under ett. Det er ikke full barnehagedekning i den enkelte bydel.

Behov for utbyggingen av nye barnehageplasser beregnes årlig gjennom rullering av barnehagebruksplanen for å fange opp endringer i befolkningsveksten. I årene fremover vil en på grunn av arealsituasjonen måtte tenke nytt med hensyn til plassering av barnehager, eksempelvis kan de bygges sammen med sykehjem og plasseres i 1. etasje i boligblokker.

Kommunen har fortsatt en utfordring hva angår eldre barnehager i dårlig teknisk forfatning.

Nybygg

39. Emmaus barnehage sør, nybygg (trinn 4)

Det bygges ny barnehage med 5 avdelinger. Prosjektkostnad utgjør kr 48,2 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2016. Ferdigstillingen av barnehagen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av prosjektets framdrift.

40. Stokkatunet barnehage, utvidelse

Tilbygg/nybygg med 2 nye avdelinger samt spesialavdeling for multihandikappede barn. Prosjektkostnad utgjør kr 50,7 mill. Rådmannen foreslår å videreføre fullfinansiering av prosjektet i 2015 med sikte på ferdigstilling samme år.

41. Roaldsøy barnehage, riving og nybygg

Riving/nybygg av 4 avdelinger. Prosjektkostnad utgjør kr 36 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2016.

42. Fransk barnehage (modulbygg)

Ved behandling av handlings- og økonomiplan for 2014-2017 ble det bevilget en prosjektkostnad på kr 16 mill. til oppføring av barnehage som modulbygg i tilknytning til ny Eiganes skole. I løpet av 2014 har det blitt gjennomført en mulighetsstudie for å utrede om prosjektet kunne gjennomføres som forutsatt. Mulighetsstudien viste at tiltenkt tomt til barnehagen var for liten. Revidert prosjektkostnad utgjør kr 29 mill. og er basert på gjeldende arealnorm inkl. rekkefølge- og tomteknader for barnehagen. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen til fullfinansiering av prosjektet i 2015 samt en økning på kr 13 mill. som følge av overnevnte årsaker. Barnehagen forventes ferdigstilt i 2015.

43. Kløvereng barnehage

Barnehagen har en justert prosjektkostnad på kr 7,3 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2015. Ferdigstillingen av barnehagen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av framdriftsmessige årsaker.

44. Nore Sunde, ny barnehage

Ny barnehage med 6 avdelinger. Prosjektkostnad utgjør kr 54 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2019.

Rehabilitering av barnehager

I det følgende foreslås bevilgninger til oppgradering av slitte barnehager, uten at dette medfører flere barnehageplasser.

45. Ytre Tasta barnehage, rehabilitering, avd. Eskeland

Rehabilitering av barnehage med 4 avdelinger. Prosjektkostnad utgjør kr 20 mill. Rådmannen foreslår å

videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2016/2017.

46. Ytre Tasta barnehage, rehabilitering, avd. Vardenes

Prosjektkostnad utgjør kr 10 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2017/2018.

47. Barnehager, løpende rehabilitering

Rådmannen foreslår å videreføre årlig avsetning på kr 5 mill. i planperioden. Midlene brukes til standardheving samt større nødvendige utskiftninger av vinduer, tak osv.

48. Barnehager, inventar og utstyr

Rådmannen foreslår å videreføre årlig avsetning på kr 1 mill. i planperioden. Summen er ment å dekke utskifting av møbler, hvitevarer mm.

SYKEHJEM, BOFELLESKAP OG DAGTILBUD

Stavanger kommune har startet et omstillingsarbeid innenfor levekårsområdet med *Leve HELE LIVET* og utrulling av *Hverdagsrehabilitering*. Omstillingsarbeidet krever omprioritering av ressursbruken fra institusjonstjenester til hjemmebaserte tjenester, og fra hjelpetjenester til rehabilitering og selvhjelp.

Flere nye bofellesskap til personer med utviklingshemming er åpnet de siste to årene, men utbyggingen har likevel vært mindre enn økningen i behovet. Pr 31.08.2014 står det 138 på venteliste, og det vil komme nye søkere hvert år som vil ha behov for bofellesskap. *Plan for helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming 2015-2018* er lagt til grunn for planleggingen av nye bofellesskap, så langt det er mulig innenfor de økonomiske rammene.

Utbyggingen av bofellesskap for personer med psykiske lidelser følger *Plan for psykisk helsearbeid i Stavanger 2011-2015*. Det må utarbeides en ny plan for utbygging av bofellesskap til denne målgruppen etter 2015, basert på hvor mange som venter på bolig i dag.

49. Krosshaug, omsorgsboliger i bofellesskap

Rådmannen foreslår å videreføre fullfinansiering av prosjektet i 2015 til ferdigstilling av oppføring av 8 omsorgsboliger for personer innenfor autismespekteret. Prosjektet forventes ferdigstilt i november 2015.

50. Haugåsveien 26/28, riving og nybygg

Prosjektet omfatter riving av to hus og oppføring av 7 nye omsorgsboliger i bofellesskap til personer med psykiske lidelser, jf. bystyrets vedtak i sak 112/14. Prosjektet har en kostnad på kr 35 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2016.

51. Bjørn Farmannsgt. 25, barnebolig

En ny barnebolig med 4 plasser er under planlegging. Denne boligen vil bli tilpasset barn og unge med utfordringer knyttet til atferd. Kostnader knyttet til boligdelen og personalfunksjoner utgjør kr 18 mill. I tillegg inkluderer prosjektet skolestue til kr 7,8 mill. til brukere med særskilte behov for skjerming, og kr 9,2 mill. til parkering for beboere og ansatte knyttet til virksomheten Dagsenter og avlastning. Totale prosjektkostnader er kr 35 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2016. Som følge av endrede forutsetninger i prosjektets framdrift er ferdigstillingen utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014–2017.

52. Kalhammaren avlastningsbolig, utbedring

Kalhammaren avlastningsbolig har vært bruk siden 1995. Det er behov for generell innvendig oppussing. Kostnadene er estimert til kr 3 mill. Det videreføres avsatt restbevilgning på kr 1 mill. i 2015 til brannsikring av bygget.

53. Fredrikke Quams Gate (tidligere Hinnabo), utbedring

Brukergruppen har endret seg og antall ansatte har økt. Det medfører behov for oppgradering av personellfasilitetene (garderober, toalett og møterom) og lager. Prosjektkostnad utgjør kr 5 mill. og videreføres i 2016. Ferdigstilles samme år.

54. Helsehuset Stavanger, prosjekteringsmidler

Lokaliseringen av Helsehuset Stavanger er ikke klarlagt. Det videreføres bevilgning på kr 1 mill. til prosjekteringsmidler i 2015.

55. Lassahagen bofellesskap

Bygget ble overtatt av kommunen i 2014, og det er vedtatt ombygging/oppgradering av inntil 20 omsorgsboliger i bofellesskap for psykisk helse. Prosjektkostnaden er beregnet til kr 20 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling mot slutten av 2015.

56. Lervig nytt sykehjem

Nytt sykehjem i Lervig er planlagt med 123 plasser samt dagsenter, legesenter for 4 leger og eget hovedkjøkken. Prosjektkostnadene utgjør kr 490 mill. inkl. kjøkkenet og kjøp av tomt. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2017. Ferdigstillingen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av framdriftsmessige årsaker.

57. St. Petri aldershjem

Det legges til grunn at aldershjemmet rives og erstattes med nybygg med 23 omsorgsboliger fordelt på flere bofellesskap for eldre når nytt sykehjem i Lervig står ferdig. Prosjektkostnad utgjør kr 80 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2020. Ferdigstillingen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av endret framdrift på Lervig sykehjem.

58. Selveide boliger i bofellesskap for personer med utviklingshemming

Det planlegges et botilbud i bofellesskap med personalbase der brukerne eier sin egen bolig. Målgruppen er personer med utviklingshemming med behov for heldøgntjenester. Rådmannen foreslår å avsette planleggingsmidler i 2018.

59. Omsorgsboliger i bofellesskap til personer med utviklingshemming

Det planlegges 2 x 8 omsorgsboliger i bofellesskap til personer med utviklingshemming med en prosjektkostnad på kr 80 mill. Tomt er foreløpig uavklart. Det foreslås å avsette kr 2 mill. til prosjektering i 2018 med sikte på ferdigstilling i 2020.

60. Dagtilbud for personer med utviklingshemming

Rehabilitering/oppgradering av ledige, kommunale lokaler til dagsenter. Rådmannen foreslår å bevilge kr 3 mill. til prosjektkostnader med lik fordeling i 2016 og 2017. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2017.

61. Alarmer/mottakssentraler tekniske hjemmetjenester, utskifting

Det analoge telefonnettet skal fases ut i hele landet ved utgangen av 2017, og trygghetsalarmene og mottakssentralen må skiftes ut. Det er foreslått innarbeidet kr 4,5 mill. til utskiftingen fordelt med kr 2 mill. i 2015 og kr 2,5 mill. i 2016.

62. Institusjoner – og bofellesskap, løpende rehabilitering

Rådmannen foreslår å videreføre årlig bevilgning på kr 6 mill. i planperioden. Midlene brukes til større vedlikeholdstiltak /opprustinger.

PARK- OG IDRETTSBYGG

63. Idrettsbygg, rehabilitering

Rådmannen foreslår å videreføre årlig bevilgning på kr 1,5 mill. i planperioden til mindre

rehabiliteringsprosjekter.

64. Hundvåg svømmehall

Det skal bygges et svømmeanlegg med 25 m basseng. Anlegget vil ha sine primærbrukere fra grunnskolen og fra publikum i bydelen. Prosjektkostnad utgjør kr 135,8 mill. Fullfinansiering av svømmehallen videreføres i 2015. Prosjektet ferdigstilles samme år.

65. Kvernevik svømmehall

Prosjektet er tilnærmet likt svømmehallen som bygges på Hundvåg. Prosjektkostnad kr 132,3 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling mot slutten av 2015.

66. Hetlandshallen, utvendig tak

Det er behov for nytt utvendig tak. Prosjektkostnad utgjør kr 13 mill. Rådmannen foreslår å videreføre fullfinansiering av prosjektet i 2015. Prosjektet ferdigstilles samme år.

67. Hetlandshallen, dobbelhall

Bystyret vedtok i budsjettbehandlingen for 2014 å bevilge kr 20 mill. til formålet, i tillegg til forventet realisering av spillemidler i størrelsesorden kr 8 mill. – kr 10 mill.

Foreløpig kostnadsanslag tilsier en kostnad på kr 40 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden samt en økning på kr 10 mill. basert på kostnadskalkylen. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2018. Prosjektet er utsatt to år i forhold til gjeldende handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av budsjettmessige årsaker.

68. Stavanger idrettshall, garderober/fasade

I garderobene er det behov for omfattende bygningsmessig oppgradering, inkludert VVS og elektro. Utendørsfasaden er sterkt korrodert og må fornyes. Prosjektkostnad utgjør kr 40 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2019.

69. Folkebad, planleggingsutgifter

Bystyret har vedtatt at Folkebadet skal vurderes som et OPS-prosjekt (offentlig-privat samarbeid). Kruse Smith/Hinna Park var eneste aktør i konkurransen. Nylig har aktøren meddelt Stavanger kommune at de ikke lenger ønsker å arbeide videre med det offentlige-private samarbeidet om folkebad i Jåttåvågen, slik markedet og de økonomiske forutsetningene er nå. Rådmannen vil legge fram en sak for politisk behandling status og mulige veivalg for videre arbeid med prosjektet.

70. Nye Gamlingen

Anlegget skal erstatte eksisterende Gamlingen som rives i 2015. Prosjektkostnad utgjør kr 120 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2017. Ferdigstillingen er utsatt i forhold til handlings- og økonomiplan 2014-2017 på grunn av at reguleringsplan enda ikke er godkjent.

71. Stavanger svømmehall, rehabilitering

Svømmeanlegget er ca. 40 år gammelt og bærer preg av stor slitasje. Det foreslås omfattende rehabilitering med blant annet fornyelse av VVS- og elektroanlegg samt rehabilitering av betongkonstruksjonene inkludert stupetårnet. Prosjektkostnad er kr 70 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen til prosjektet i planperioden med sikte på ferdigstilling i 2018/2019. Ferdigstillingen er utsatt ett år i forhold til vedtatt handlings- og økonomiplan for 2014-2017 som følge av budsjettmessige årsaker.

UTBYGGINGSOMRÅDER

72. Kjøp av arealer i hovedutbyggingsområder

I de områdene bystyret har definert som hovedutbyggingsområder utvikles arealer i kommunal regi til offentlige behov, friområder, bolig og næring. Hvert område forutsettes å gå i økonomisk balanse over tid. Eventuelle merinntekter utover kommunens selvkost vil for nye områder kunne håndteres i henhold til vedtatt modell for økonomisk etteroppgjør til grunneiere.

I henhold til vedtak i *Utbyggingsplan 2011–2015* vil kommunen søke samarbeid med private aktører i hovedutbyggingsområdene. Kommunen vil imidlertid fortsette sin aktive utbyggingspolitikk med eiendomserverv og byggemodning av teknisk og grønn infrastruktur, men med mulighet for ulike former for offentlig-privat samarbeid. Samarbeidene kan være i form av felles eierskap, tradisjonelle utbyggingsavtaler eller en kombinasjon av disse.

Med kjøp menes grunnerverv og relaterte utgifter, herunder egne timer, planlegging, arkeologiske arbeider etc. Det er viktig å opprettholde de årlige bevilgningene i perioden som følge av behovet for å sikre arealer særlig til offentlige formål (omsorg, oppvekst, idrett, kirkelige formål, grønt mv.). Grunnerverv, planlegging og eventuelle arkeologiske arbeider vil kunne skje i områdene Jåttåvågen 2, Jåtten Nord, Nore – og Søre Sunde, Madla-Revheim, Husabøryggen Sør og Atlanteren. Dette forutsetter at de nødvendige reguleringsplanene blir ferdigstilt i perioden, og at kommunen erverver areal og inngår avtaler med private grunneiere og utbyggere i disse områdene. Det påpekes at det er stor usikkerhet knyttet til grunnervervskostnader fordi disse ofte blir fastsatt av skjønnsretten. Rådmannen foreslår å avsette kr 35 mill. årlig i perioden 2015–2018. Som følge av budsjettmessige årsaker foreslår rådmannen ikke en årlig økning på kr 5 mill. som vedtatt i handlings- og økonomiplan for 2014–2017. Innarbeidet bevilgning på kr 35 mill. er på samme nivå som i budsjettåret 2014.

73. Byggemodning av hovedutbyggingsområder

Det er grunn til å tro at investeringene i overordnet infrastruktur vil holde seg relativt stabil. De kommunaltekniske anleggene i Husabøryggen Sør vil bli ferdigstilt i 2015. I Jåttåvågen II vil arbeidet med de kommunaltekniske anleggene starte i 2015. I disse områdene har kommunen er ansvar for overordnet infrastruktur og byggemodning. Kommunen må i tillegg bidra med sin andel av byggemodning, dvs. tilrettelegging av teknisk og grønn infrastruktur i de andre hovedutbyggingsområdene. Det foreslås bevilget kr 20 mill. årlig i planperioden. Som følge av budsjettmessige årsaker er foreslått bevilgning nedjustert med kr 5 mill. årlig i forhold til gjeldende handlings- og økonomiplan, samt bevilgning i 2014.

74. Kjøp og utvikling av andre eiendommer

Rådmannen foreslår å bevilge kr 25 mill. årlig i planperioden. Omlag 80 % av boligbyggingen vil skje innenfor den utbygde by. Her må kommunen bidra med tilrettelegging av sosial infrastruktur, bl.a kjøp av skoletomter. I tillegg er det en forventning om at kommunen også skal bidra i tilretteleggingen av grønn- og teknisk infrastruktur særlig i byomformingsområdene Urban Sjøfront og Paradis – Hillevåg.

Som følge av budsjettmessige årsaker er foreslått bevilgning nedjustert med kr 5 mill. årlig i forhold til gjeldende handlings- og økonomiplan, samt bevilgning i 2014.

75. Jåttåvågen, områdeutvikling

Justert prosjektkostnad utgjør kr 150 mill. Prosjektet omfatter utfylling i dokkene med masser fra Eiganestunnelen. Det vises til avtale med vegvesenet som er godkjent av bystyret 17. juni 2013. Utfyllingen benyttes til å vinne nytt land knyttet til utbygging av Jåttåvågens nordlige del, Jåttåvågen 2. Arealene skal delvis benyttes til grøntareal, delvis til nytt byggeland som skal selges. Prosjektet ferdigstilles i 2016.

Anlegg Stavanger Forumområdet

76. Stavanger Forum, ny utstillingshall

Det foreslås bevilget kr 0,5 mill. i 2015 til å dekke slutfakturaer som vil komme i 2015.

77. Stavanger Forum, områdeutvikling, inkludert grunnerverv

Rådmannen foreslår å bevilge kr 17,5 mill. i 2015 og kr 14 mill. i 2016 for å ferdigstille uteområdet. Kr 10 mill. av foreslått bevilgning i 2016 er avhengig av at planlagt hotell langs fasaden av Stavanger idrettshall blir ferdigstilt til ONS 2016.

78. Stavanger Forum, ny energisentral

Det foreslås avsatt til sammen kr 2,1 mill. i 2015 og 2016 som er kostnader knyttet til legging av fjernvarme- og kjølerør over Forumtorget slik at det er mulig å knytte Stavanger idrettshall til energisentralen i Forum.

Storhaug

79. Områdeløft Storhaug

Bystyret vedtok i budsjettbehandlingen for 2014 å bevilge kr 8 mill. til formålet. Rådmannen foreslår å videreføre årlig bevilgning på kr 2 mill. i årene 2015–2017.

Bjergsted

80. Dansesaler Bjergsted

Formannskapet vedtok i sak 16/14 at ombygging av den gamle kulturskolen gjennomføres som et kommunalt byggeprosjekt. Kostnadsrammen for nybygget er kr 26 mill., hvorav kr 6 mill. er innarbeidet i budsjett 2014 ved behandling av tertialrapporteringer. Rådmannen foreslår å videreføre prosjektets bevilgning med fullfinansiering i 2015.

VANNVERKET

Oppfølging av hovedplaner

81. Vannmålere

Rådmannen foreslår å videreføre en samlet bevilgning på kr 3,3 mill. for hele perioden. Bevilgningen benyttes til kjøp av målere i forbindelse med lekkasjesøking på ledningsnett (inkl. plankostnader). Dette er viktige hjelpemidler for å nå hovedplanens mål om reduksjon i vanntap på privat og offentlig nett.

82. Ringleidninger og forsterkninger

Rådmannen foreslår å videreføre en samlet bevilgning på kr 9,2 mill. i planperioden (inkl. plankostnader). Tiltakene skal øke leverings sikkerheten i forsyningen.

83. Fornyelse og reovering

En samlet bevilgning på kr 89 mill. (inkl. plankostnader) i planperioden videreføres til formålet. Målsetningen er å holde en årlig fornyelsestakt på minimum 1 %, tilsvarende «grønt» i Norsk Vanns benchmarkingsprosjekt. De seneste årene har fornyelsen ligget noe under målsetningen.

84. Vannledninger i utbyggingsområder

Rådmannen foreslår å videreføre en samlet bevilgning på kr 19 mill. i planperioden (inkl. plankostnader) til formålet. Midlene benyttes til etablering av offentlige ledninger i utbyggingsområder.

Andre prosjekter

85. Byomforming

Andel utgifter for vannverket er beregnet til kr 8 mill. i planperioden. De årlige beløpene på kr 2 mill. videreføres. Beløpene er anslagsvise og omfatter uforutsette prosjekter knyttet til byutviklingsprosjekter.

86. Lekkasje-reduksjon

Det videreføres kr 1 mill. i 2015 til spesifikke tiltak i forbindelse med reduksjon av vannlekkasjer, blant annet investering i måleutstyr og alternative løsninger for fornyelse.

87. Vålandsbassengene

I forbindelse med VA-verkets 150 års jubileum er det vedtatt å etablere et omvisning/opplevelsessenter i de gamle vannbassengene ved Vålandstårnet. Prosjektet er særlig rettet mot barn i skolealder med tanke på å øke rekrutteringen. Prosjektet er samlet for VA-verket foreløpig kalkulert til kr 20 mill. fordelt med kr 10 mill. på vannverket og kr 10 mill. på avløpsverket. Bevilgningene videreføres og prosjektet forventes ferdigstilt i 2017.

88. Strakstiltak

Rådmannen viderefører en årlig satsing på kr 2,0 mill. i planperioden til formålet. Bevilgningen går til akutte og uforutsette prosjekter.

Kjøretøy vannverket

Utskifting av kjøretøy bestemmes av tilstand, herunder alder, driftstid og funksjonalitet. Det planlegges utskiftninger i 2016, og det videreføres en samlet bevilgning på kr 1 mill. til formålet i henhold til anførselene under.

89. Desinfeksjon

Det videreføres bevilgning på kr 0,5 mill. til nye kjøretøy i 2016.

90. Reparasjonslag

Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen på kr 0,5 mill. til nytt kjøretøy i 2016.

AVLØPSVERKET

Oppfølging av hovedplanene

91. Kloakkrammeplanen

Til sammen foreslås bevilget totalt kr 6 mill. i 2015 og 2016 (inkl. plankostnader). Kloakkrammeplanen beskriver tiltak for å rydde opp i offentlige avløpsutslipp til sjø. Dette er myndighetsdefinerte oppgaver som skulle vært avsluttet i 2010 / 2011, men har blitt forskjøvet i tid av ulike årsaker. Sanering av utslippene langs Dusavikveien og ved Kalhammeren vil bli samordnet med forestående byomformingsprosjekter i området.

92. Separering

Rådmannen foreslår å videreføre tiltaket samt å bevilge totalt kr 41,0 mill. i planperioden. Arbeid pågår for å fullføre separering av sone F20 (bla Stokka/Eiganes). Det gjenstår også prosjekter i andre soner for å få fullført separeringen. I tillegg vil det være aktuelt å separere delsoner som ligger nær sjø eller vann.

93. Fornyelse og reovering

De årlige bevilgninger på totalt kr 131 mill. i perioden (inkl. plankostnader) videreføres. Bevilgningene skal sikre tilstrekkelig høy standard på avløpsnett, bl. a. ved en gjennomsnittlig fornyelse på 1 % årlig.

Andre prosjekter

94. Nedbørsmålere

Nedbørsmålere benyttes til å dokumentere nedbørsomfang i forbindelse med erstatningssaker og for å gi bedre dimensjoneringsgrunnlag for avløpssystemet, noe som er viktig med tanke på forventet klimautvikling. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen på kr 0,6 mill. i planperioden.

95. Vålandsbassengene

I forbindelse med VA-verkets 150 års jubileum er det foreslått å etablere et omvisning/ opplevelsessenter i de gamle vannbassengene ved Vålandstårnet. Prosjektet er særlig rettet mot barn i skolealder med hensyn på å øke rekrutteringen. Prosjektet er samlet for VA-verket foreløpig kalkulert til kr 20 mill., fordelt med kr 10 mill. på vannverket og kr 10 mill. på avløpsverket. Bevilgningene videreføres og prosjektet forventes ferdigstilt i 2017.

96. Stasjonsoppgradering

Rådmannen foreslår å videreføre tiltaket samt innarbeide kr 0,3 mill. i 2015 for å rehabilitere og oppgradere avløpspumpestasjoner. Avløpsverket har et stort antall stasjoner som ble bygget på 80- og 90-tallet som har behov for fornyelse.

97. Byomforming

Rådmannen foreslår å videreføre en samlet bevilgning på kr 19 mill. i planperioden. De årlige beløpene er anslagsvis og omfatter uforutsette prosjekter knyttet til byutviklingsprosjekter. I 2015–2018 økes investeringene pga. forventet utbygging av store pumpestasjoner i Lervig og Jåttåvågen (avhenger av framdrift til eksterne aktører).

98. Strakstiltak

Rådmannen foreslår å videreføre en årlig bevilgning på kr 2,5 mill. i planperioden, jf. kommentarene til strakstiltak ved vannverket.

99. Kirkelig fellelråd, refusjon

I 2011 ble avløpsledning gjennom Tjensvoll gravlund lagt om/flyttet for å sikre gravlunden. Det er avtalt at kostnadene, kr 5 mill., forskotteres av Vann- og avløpsverket med tilbakebetaling f.o.m. 2015 (kr 1,0 mill. årlig).

Kjøretøy avløpsverket

Det er behov for utskifting av to nye biler til produksjonsledere og en ny spylebil. Bevilgninger videreføres og det foreslås avsatt tilsammen kr 3,8 mill. i perioden til formålet, i henhold til anførselene under.

100. Spylebil

Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen samt å avsette kr 3,3 mill. til ny spylebil i 2015.

101. Bil produksjonsleder

Rådmannen foreslår å videreføre kr 0,5 mill. i 2016 til nytt kjøretøy.

RENOVASJON

102. Kjøp av nye søppelspann

Tiltaket gjelder fortløpende innkjøp av avfallsbeholdere til erstatning av ødelagte spann, samt til nye abonnenter. Til sammen foreslår rådmannen å videreføre en bevilgning på kr 9,1 mill. i planperioden.

103. Nedgravde containere

De fleste nedgravde containere kjøpes inn for videresalg til private utbyggere og borettslag/sameier. I enkelte tilfeller (trafikkforhold, brannsikring, kulturminnevern, estetikk mm.) investerer imidlertid kommunen selv i etablering. Rådmannen foreslår å videreføre avsetningen på til sammen kr 8,3 mill. i planperioden.

104. Miljøstasjoner

I tråd med vedtak i Kommunalstyret for miljø og utbygging fortettes nettverket av miljøstasjoner fortløpende. I tillegg må stasjoner på eksisterende lokaliteter erstattes på grunn av slitasje. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen på kr 0,2 mill. i 2015 og 2016. Fra og med 2017 vil imidlertid miljøstasjonene bli avviklet pga. sorteringsanlegget som er under prosjektering.

PARK OG VEI

Framkommelighet

105. Asfaltering

I en vurdering av Stavanger kommune sitt veinett er det synliggjort et betydelig etterslep innen rehabilitering og utbedring. Rådmannen forslår å videreføre en samlet bevilgning på kr 20 mill. i planperioden

106. Flaskehalsutbedring

Manglende veikapasitet er en av regionens største utfordringer. Bystyret vedtok ved budsjett-behandlingen for 2013 å sette av kr 25 mill. til strakstiltak for å øke kapasiteten i dagens veisystem. Midlene tenkes brukt som forskottering eller bidrag i spleiselag med private, fylke eller stat til investeringer for å bedre trafikkflyten. I 2013 ble prosjektet forsinket og utsatt til gjennomføring i 2014 og 2015. Rådmannen vil imidlertid ha stor oppmerksomhet på tiltaket framover for å sikre en raskest mulig framdrift. Udisponert bevilgning på kr 24 mill. videreføres i 2015 til formålet.

107. Rehabilitering

I forbindelse med etablering av bredbånd og gass i veier, eller grunnet vann- og avløpsanlegg hvor det ikke er planer for øvrige tiltak, kan det være behov for å yte et tilskudd til generell oppgradering av fortau, kantstein og sluk. Denne måten å samordne anleggene på er ressurs sparende. Det vil være store besparelser på vedlikehold og investeringer ved å kunne gjøre oppgraderinger samtidig, og det er viktig å sette av nok midler for å samordne tiltakene. En årlig bevilgning på kr 1,5 mill. videreføres i planperioden.

108. Nye veianlegg

Bygging og utbedring av kommunale snuplasser for renovasjonsbiler er fortsatt et prioritert tiltak. Det samme er bygging av nye snuplasser for buss for bedre koordinering av rutetilbudet. Rådmannen foreslår å videreføre en årlig bevilgning på kr 2,1 mill. i planperioden.

109. Gatelys

I forbindelse med rehabilitering av veinettet og økt graving i gatene, blir det samtidig utført en betydelig oppgradering av gatelysene og ledningsnettet. Det er stor oppmerksomhet på utskifting av gamle og nedslitte gatelysanlegg i henhold til vedtatt norm. Rådmannen foreslår å videreføre en samlet bevilgning på kr 40 mill. i planperioden.

110. Gatelysarmatur som inneholder kvikksølv, utskifting

Kommunalstyret for miljø og utbygging vedtok i sak 36/14 utskifting av gatelysarmatur som inneholder kvikksølv. Kostnader utgjør kr 40 mill. og det foreslås innarbeidet kr 10 mill. årlig i planperioden.

Miljø og trafikksikkerhet

111. Sykkelveinettet, sykkelparkering og servicefunksjoner

For å få folk til å bruke sykkelveinettet, må dette til enhver tid ha høy standard. Arbeidet med å heve standarden og bygge nye tilrettelagte traseer vil bli prioritert de kommende årene.

Det vil også være viktig å bygge og tilrettelegge for mer sykkelparkering og servicefunksjoner for sykkel. Målsettingen med å satse på sykkel er økt fremkommeligheten og sikkerhet, med det som resultat at flere velger å sykle. For å nå dette målet er det viktig at denne satsingen videreføres. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen på til sammen kr 10 mill. i planperioden. Det vises også til kommunens satsing på bedre folkehelse, samt klima- og miljøtiltak.

112. Sykkelstrategi

Bystyret vedtok ved budsjettbehandlingen for 2013 å bevilge kr 50 mill. for å gjennomføre en lang rekke av

de fysiske tiltakene som er skissert i strategidokumentet for sykkel. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen med sikte på ferdigstillelse i 2016.

113. Austre Åmøy, gang/sykkelvei

Prosjektet har en kostnadsramme på kr 5 mill. Kommunalstyret for miljø og utbygging vedtok 20.5.2014 å be om utarbeidelse av ny reguleringsplan fra kryss ved skolen til snuplass for buss i sørenden av Åmøyveien. Prosjektet kan ikke realiseres før ny reguleringsplan er godkjent, og sannsynligvis ikke før tidligst i 2016/17. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i 2016.

114. Trafikksikkerhet

Prosjektene som er prioritert gjennomført er valgt med utgangspunkt i *Trafikksikkerhetsplanen for Stavanger* samt *Handlingsplan for opparbeiding av gatetun og miljøgater*. Prosjektene er viktige tiltak for å øke tryggheten for myke trafikanter, spesielt barn på skolevei. Rådmannen foreslår å videreføre en årlig bevilgning på kr 10,3 mill. i planperioden til dette formålet.

115. Miljø og gatetun

Handlingsplan for planlegging og opparbeiding av gatetun og miljøgater ligger til grunn for prioriteringen av prosjektene innenfor fagfeltet miljø og gatetun. Opparbeidelsen av en gate gir signaler om verdi og bruk, og visuelt forfall vitner om et område med lav status og lite ressurser. Ved å heve standarden øker verdien på gaterommet, og ved bevisst valg av møblering og beplantning kan gaten gis en identitet og bli en estetisk opplevelse for brukerne og beboerne. I tillegg vil fysiske virkemidler styre trafikantenes adferd, gi lavere kjørehastighet og økt trivsel for fotgjengere og syklistene. Gatetun og miljøgater utformes etter prinsipp for universell utforming, og gir dermed økt tilgjengelighet for alle. En årlig bevilgning på kr 3,5 mill. videreføres i planperioden.

Sentrum

116. Sentrum

Det er gjennom flere år investert store summer i oppgradering av sentrum. I kommende planperiode foreslås det å planlegge en omlegging og oppgradering av Arneageren og torget i Klubbgata. Arbeidet med å gjøre Tusenårsstedet/torget mer brukervennlig delfinansieres også under denne budsjettposten. En samlet bevilgning på kr 24 mill. i planperioden videreføres.

Park og nærmiljø

117. Løkker/baner/skatebaner/nærmiljøanlegg

Bevilgning i gjeldende handlings- og økonomiplan videreføres i planperioden til bygging av nærmiljøanlegg, balløkker, baner og turveier. Midlene disponeres i årsprogrammet til Park og vei og brukes til å imøtekomme behovet for nye anlegg samt rehabilitering av eksisterende nærmiljøanlegg. En årlig bevilgning på kr 6,1 mill. videreføres i planperioden.

118. Tasta skatepark

Bystyret vedtok i budsjettbehandlingen for 2014 å bevilge kr 22 mill. til formålet. Bevilgningen ble fordelt med kr 4 mill i 2014 og kr 6 mill. årlig i perioden 2015-2017. Kommunalstyret for miljø og utbygging vedtok i sak 163/14 å opprettholde framdriftsplan. For å ivareta dette og få en naturlig framdrift på prosjektet foreslår rådmannen å videreføre prosjektets bevilgning i planperioden med sikte på ferdigstillelse i 2016.

119. Kunst i offentlig rom (lekeplasser)

For å legge til rette for kombinerings av lekeplasser og kunstverk, foreslår rådmannen å videreføre en årlig avsetning på kr 1 mill. i planperioden.

120. Prosjekt friområde

I tråd med bystyrets budsjettvedtak de senere år foreslår rådmannen å videreføre en årlig bevilgning på kr 10 mill. i planperioden. Midlene disponeres til innløsning av arealer, samt planlegging og opparbeiding av regulerte friområder.

121. Parkanlegg/friområder, rehabilitering

Rådmannen foreslår å videreføre en årlig avsetning på kr 0,7 mill. i planperioden. Midlene skal brukes til rehabilitering av eldre, prioriterte parkanlegg, samt utvikling av aktivitetstilbudet i eksisterende parker og friområder. Midlene disponeres i årsprogrammet til Park og vei.

Utendørs idrettsanlegg

122. Idrettsanlegg, rehabilitering

Rehabiliteringsbehovet er stort. Rådmannen foreslår å videreføre årlig avsetning på kr 6 mill. i planperioden til opprusting av utendørs idrettsanlegg. Midlene disponeres i årsprogrammene til Park og vei samt Idrett.

Uteområder kommunale bygg

123. Utearealer skoler

Gode skolegårder er viktig for barna i skoletiden, men skolene er også viktige møteplasser og aktivitetsområder om ettermiddagen og kveldstid. Utvikling av skolegårdene med vektlegging på kvalitet, aktivitet og sosialt samvær anses som viktig og nødvendig.

Rådmannen foreslår å videreføre en årlig bevilgning på kr 8 mill., tilsammen kr 32 mill. i planperioden. Bevilgningene medgår til nødvendig opprusting av skolens utearealer (utstyr, asfaltering, beplanting, samt mindre omlegginger).

FELLES

124. Flytting av datasentre

Kommunens to datasentre foreslås flyttet til sikker lokasjon, og primærdrift ved nåværende lokasjoner avvikles. Risiko- og sårbarhetsanalyse påviser alvorlige risikomomenter i forbindelse med dagens plassering av datasenter i bykjernen. Sentrene er driftsmessig kostbare, sårbare og utilstrekkelig katastrofesikret, og spesielt hovedlokasjonen er bygningsmessig utdatert og lite hensiktsmessig utformet. Ved flytting til ny lokasjon vil alle sikkerhetsmessige forhold knyttet til drift av et moderne datasenter bli ivaretatt. Dette gjelder både ren katastrofesikring sett i forhold til naturkatastrofer og krig, datatapssikring og oppetidssikring. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 6,5 mill. til tiltaket.

125. Nytt sak/arkivsystem (anskaffelse og implementering)

Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen til formålet.

126. Egenkapitalinnskudd KLP

De årlige egenkapitalinnskuddene i KLP skal budsjetteres og regnskapsføres som investeringer. For sykepleierordningen beregnes egenkapitalinnskuddet av pensjonsgrunnlaget per 01.01 i budsjettåret. For fellesordningen beregnes tilskuddet av kommunens forsikringsfond den 01.01 i budsjettåret. Det er lagt til grunn en årlig vekst i forsikringsfondet på 10 %. Beregningen av tilskuddet er i samråd med KLP.

OPPVEKST

127. IT i undervisning / utskifting

Rådmannen foreslår å videreføre en årlig avsetning på kr 6 mill. til formålet.

128. IT i barnehager

Investeringene videreføres på samme nivå som hittil, kr 1 mill. årlig.

LEVEKÅR

129. Utstyr, gjelder hele levekår

Rådmannen foreslår å videreføre årlig bevilgning på kr 4 mill. i planperioden til anskaffelse av utstyr.

130. Inventar sykehjem

Investeringene foreslås videreført på samme nivå som hittil, kr 1,5 mill. årlig.

131. Biler

Rådmannen foreslår å videreføre årlig avsetning på kr 1,5 mill. til utskifting av biler.

KIRKELIG FELLESRÅD

132. Maskiner til gravlundene

Rådmannen foreslår å videreføre årlig avsetning på kr 0,5 mill. i planperioden.

133. Tjensvoll gravlund, avløpsledning

I 2011 ble avløpsledning gjennom Tjensvoll gravlund lagt om/flyttet for å sikre gravlundene. Det er avtalt at kostnadene, kr 5 mill., forskotteres av Vann- og avløpsverket med tilbakebetaling f.o.m. 2015 (kr 1,0 mill. årlig).

134. Domkirken, restaurering av vestfasade

Rådmannen foreslår å videreføre bevilgning til ferdigstilling av restaurering av vestfasade.

135. Domkirken, reparasjon orgel

Prosjektkostnad utgjør kr 6,5 mill. inkludert mva. Reparasjonen forutsettes ferdigstilt i 2015 i følge kontraktsforslag. Det vises til egen sak i formannskapet 6.10.2011. Resterende bevilgning, kr 3,1 mill., videreføres i 2015.

136. Domkirken 2025

Ved behandling av handlings- og økonomiplan for 2014-2017 ble det vedtatt at det skal utarbeides en plan for restaurering, vedlikehold og et servicesenter for Stavanger Domkirke. Planen skal legges fram til politisk behandling i 2014. Estimerte kostnader knyttet til restaurering av Domkirken utgjør kr 305 mill. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 5 mill. årlig i planperioden og forutsetter statlig medfinansiering av restaureringsarbeidene.

137. Krematoriet, skifte tak

Det er stort behov for utbedring av taket. Prosjektkostnad utgjør kr 2,7 mill., og bevilgningen videreføres i 2015.

138. Bekkefarete kirke, rehabilitering

Kirken er i meget dårlig stand. Prosjektkostnad utgjør kr 30 mill. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen til kirken med sikte på ferdigstilling i 2018. Ferdigstillingen er utsatt i ett år som følge av budsjettmessige årsaker/prioriteringer.

139. Kirkeparker og gravlunder, oppgradering

Det foreslås avsatt kr 4 mill. i planperioden for oppgradering av kirkeparker og gravlunder.

140. Gravlunder, utredning av trykk- og avløpsledninger

Ved de gamle gravlundene er det varierende kvalitet på trykkvanns- og avløpsledningene. Rådmannen foreslår å avsette kr 1,1 mill. i planperioden for å kartlegge tilstand på trykkvanns- og avløpsledningene.

141. Tasta gravlund, prosjektering

Rådmannen foreslår å avsette kr 0,8 mill. i planperioden til prosjektering av Tasta gravlund.

FORSLAG TIL FINANSIERING AV INVESTERINGER

142. Overføring fra driften

Deler av driftsinntekter benyttes som egenfinansiering av investeringene, dette for å sikre handlefrihet i form av begrenset gjeldsvekst også i kommende planperioder. For 2015 utgjør dette kr 104,4 mill.

143. Momsrefusjon investeringer

Forventet momsrefusjon knyttet til investeringsprosjekter utgjør kr 153,6 mill. i 2015.

144. Lyse Energi A/S, avdrag ansvarlig lån

Avdragene på de ansvarlige lånene til Lyse skal etter gjeldende regnskapsregler føres direkte i investeringsregnskapet. Avdragstiden på det ansvarlige lånet er 30 år, og er nedbetalt i 2038. Størrelsen på lånet fremgår av egen tabell i dokumentet. Det budsjetteres med kr 43,6 mill. i årlige avdrag.

145. Tilskudd boliger (maks. 20 %)

Tilskudd fra Husbanken til å dekke utgifter til kjøp av boliger er maksimalt 20 % av boligens verdi. Det budsjetteres med et årlig tilskudd på kr 6 mill.

146. Tilskudd rehabilitering boliger (maks. 20 %)

Tilskudd fra Husbanken til å dekke utgifter til rehabilitering av boliger er maksimalt 20 % av boligens verdi. Det budsjetteres med et årlig tilskudd på kr 0,6 mill.

147. Salg av eiendommer (utbyggingsområder)

Rådmannen foreslår å selge eiendommer for kr 98,4 mill. i planperioden. De største inntektene i 2015 er knyttet til forventet salg av Lervig sykehjem og hotelltomt i Bjergsted. Rådmannen gjør oppmerksom på at det er stor usikkerhet relatert til beløpets størrelse.

148. Salg øvrige eiendommer

Rådmannen legger til grunn et salg av øvrige eiendommer med kr 204 mill. i planperioden, hvorav brorparten i 2015 er relatert til forventet salg av Hermetikken, Jåttåvågen 2, Forum Pluss og parkeringsanlegg i Olav Kyrresgate 23. Det er stor usikkerhet relatert til beløpets størrelse.

149. Ekstraordinære eiendomssalg

I tråd med bystyresak 72/04 foretas det ekstraordinært salg av eiendommer og bygninger. Her inngår forventet salg av Siriskjær – opsjonstomt, Eiganesveien 32, Tjensvollstorget og Bybergstykket. Rådmannen foreslår å selge eiendommer med kr 89 mill. i planperioden.

150. Salg av kommunale boliger

Forventet salg av kommunale boliger i 2015 utgjør kr 6,5 mill. Boligene vil bli erstattet med nye boliger enten via kjøp eller utbygging.

151. Oppstartstilskudd nye sykehjemsplasser Lervig

Det er lagt til grunn kr 1,87 mill. i oppstartstilskudd per sykehjemsplass. Det budsjetteres med et statstilskudd på kr 230 mill. til det nye sykehjemmet i Lervig i 2017, basert på 123 plasser.

152. Oppstartstilskudd nye omsorgsboliger og bofellesskap

Det budsjetteres med statstilskudd til 3 bofellesskap/omsorgsboliger i perioden, til sammen kr 28,6 mill. Søknad om investeringstilskudd til Krosshaug omsorgsboliger er sendt til Husbanken og det er lagt til grunn kr 1,48 mill. i oppstartstilskudd per plass basert på satser for 2014. Forventet oppstartstilskudd i 2016 utgjør kr 16,8 mill. og er basert på satser for 2015, kr 1,53 mill. per plass i omsorgsbolig/bofellesskap.

153. Spillemidler ordinære idrettsanlegg

Rådmannen legger til grunn ordinære spillemidler på totalt kr 33,2 mill. i planperioden. Tidspunktet for når

tilskuddene kommer kan bli forskjøvet, avhengig av realisering av det enkelte prosjektet.

154. Spillemidler nærmiljøanlegg

Rådmannen legger til grunn samlet tilskudd på kr 3,2 mill. i planperioden.

155. Spillemidler 2 svømmehaller (Hundvåg/Kvernevik)

Det budsjettes med kr 36,6 mill. i spillemidler til de to svømmehallene. Forventet utbetaling i 2017.

156. Tilskudd fra Enova

Rådmannen legger til grunn kr 6 mill. i tilskudd fra Enova knyttet til realisering av prosjektet energiltak i kommunale bygg.

157. Spillemidler, rehabilitering av Tasta svømmehall

Det budsjettes med kr 10,9 mill. i spillemidler i forbindelse med rehabiliteringen av Tasta svømmehall. Forventet utbetaling i 2015.

158. Spillemidler Nye Gamlingen

Det budsjettes med kr 10 mill. i spillemidler knyttet til Nye Gamlingen. Forventet utbetaling i 2018.

159. Spillemidler, Hetlandshallen dobbelhall

Det legges til grunn kr 10 mill. i spillemidler knyttet til oppføring av dobbelhall ved Hetlandshallen, hvorav kr 5 mill. forventes utbetalt i 2018 og 2019.

160. Bruk av disposisjonsfond

Bruk av disposisjonsfond budsjettes i samsvar med bystyrets vedtak ved behandlingen av *Handlings- og økonomiplanen 2013–2016* og er knyttet til restdisponering av engangsutbytte fra Stavanger Parkeringselskap FK.

161. Låneopptak

Investeringer som ikke finansieres av inntekter gjengitt over, må lånefinansieres. Sum lån knyttet til gjennomføring av kommunens investeringsprosjekter i 2015 blir kr 646,70 mill., mens sum lån i perioden 2016-2018 blir ca. kr 1,74 mrd. Dette betyr at ca. 40 % av de samlede investeringsutgiftene finansieres ved lån i planperioden, mens ca. 60 % egenfinansieres. Det vises til egen tabell som viser utviklingen i lånegjelden i planperioden. Det er en overordnet målsetting i Stavanger kommune at minst 50 % av finansieringene skal egenfinansieres over tid.

2 ATO – avdeling for særskilt tilrettelagt opplæringstilbud

3 Kunnskapsløftet trådte i kraft i august 2006. Reformen førte til endringer av skolens innhold, organisasjon og struktur. Jamfør Kunnskapsløftet skal elever være aktive i læringsprosessen, noe som gir føringer hvordan skolebyggene skal utformes. Det senere årskrav til arbeidsareal for ansatte og nye regler om universell utforming av offentlige bygg legger ytterligere føringer for tilpassing / ombygging av skolebygg og bidrar til økt investeringsbehov.

3.8 Forslag til driftsbudsjett 2015–2018

3.8.1 Innledning

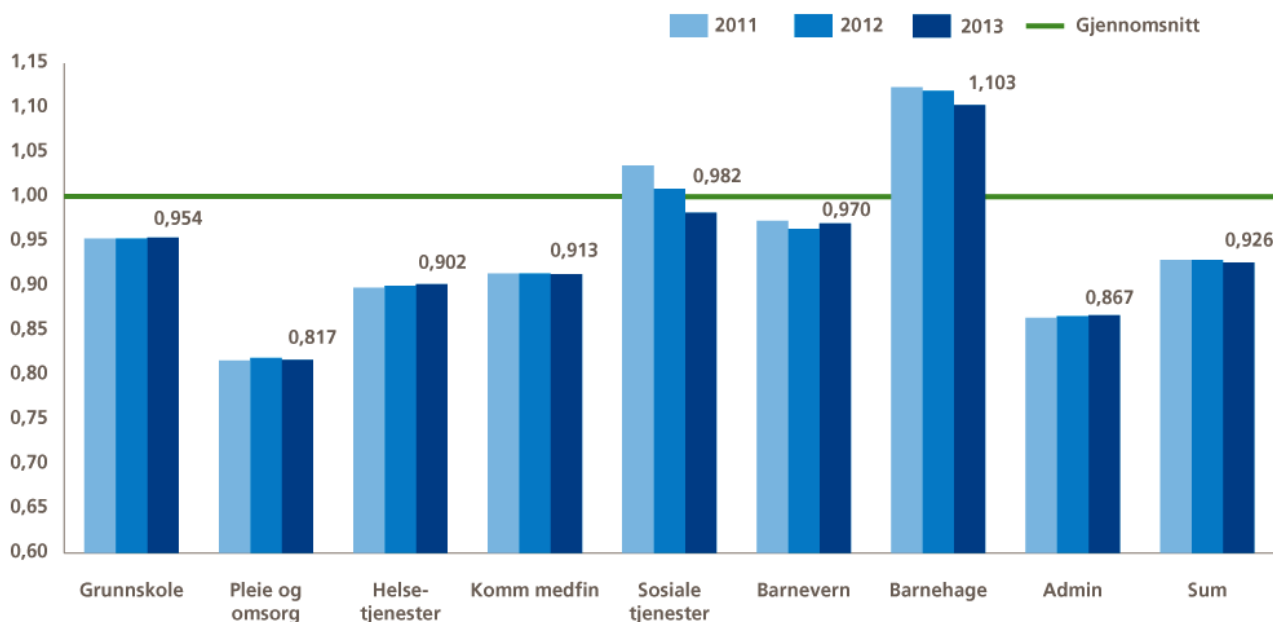
Befolkningsvekst og et mangfold av tjenestebehov vil kreve gode og smarte løsninger fremover samtidig som de økonomiske rammene vil bli strammere. Fortsatt må det legges til rette for at kommunen er en handlekraftig organisasjon, utvikler og tar i bruk innovative løsninger, og aktivt tar i bruk digitale løsninger. Økt tjenestebehov framover må i stor grad finansieres innenfor eksisterende rammer. Tydelige prioriteringer blir nødvendig og avgjørende fremover, slik at handlingsrommet ikke svekkes ytterligere. Rådmannen har i forslaget til handlings- og økonomiplanen arbeidet for å optimalisere og målrette ressursene for mest mulig å skjerme basistilbudet. Det er foretatt vurdering av lovpålagt og ikke-lovpålagt tjenestetilbud, sammenlignet tjenesteproduksjon og ressursbruksnivået med ASSS-kommunene og vurdert muligheten til økt effektivisering av tjenesteproduksjonen.

3.8.2 Tjenestetilbudet i Stavanger sammenlignet med andre kommuner

I dette avsnittet gis det en beskrivelse av ressursbruken i Stavanger for perioden 2011-2013 sammenholdt med landsgjennomsnittet og ressursbruken til de ni andre ASSS-kommunene. Mer detaljert informasjon finnes i ASSS-Kommunerapport for Stavanger og ASSS Hovedrapport som er lagt fram for politisk behandling i oktober/november 2014.

Figuren under viser samlet beregnet utgiftsbehov per innbygger i Stavanger basert på kostnadsnøkkelen i inntektssystemet i perioden 2011-2013 fordelt på sektorer. Figuren viser på hvilke sektorer Stavanger har høyt/lavt utgiftsbehov per innbygger. Figuren viser videre utviklingen i Stavangers utgiftsbehov per innbygger sammenliknet med landsgjennomsnittet over tid. Stavangers utgiftsbehov er angitt som en indeksverdi sammenliknet med landsgjennomsnittet som er lik 1,00. Nedgang i indeksverdien for beregnet utgiftsbehov per innbygger fra et år til et annet betyr ikke uten videre at volumet på utgiftsbehovet har gått ned. Hvis kommunen har hatt vekst i folketallet vil en slik vekst isolert sett gi økt utgiftsbehov. I følge beregnet utgiftsbehov er det kun innen barnehage at befolkningssammensetning, sosiale forhold og andre kostnadsforhold gjør Stavanger dyrere å drive enn gjennomsnittskommunen.

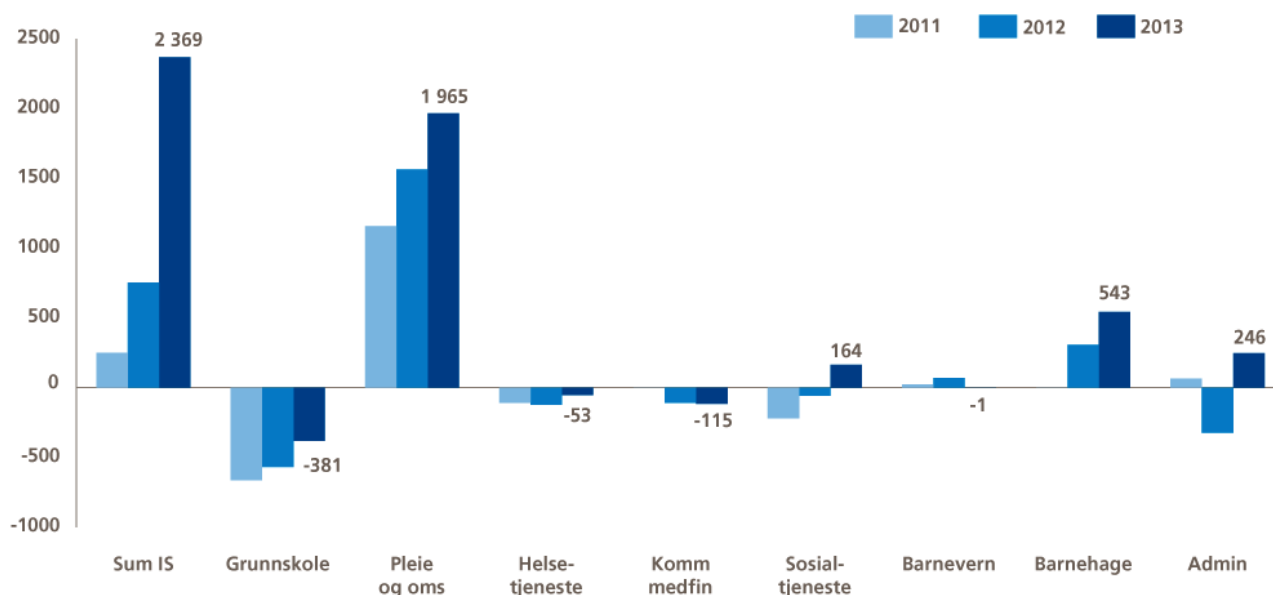
Av figuren ser man at Stavanger hadde et beregnet utgiftsbehov på 92,6 prosent av landsgjennomsnittet i 2013. Det betyr at Stavanger i 2013 hadde et utgiftsbehov per innbygger som var 7,4 prosent lavere enn landsgjennomsnittet.

Figur 3.10 Beregnet utgiftsbehov per innbygger i Stavanger kommune fordelt på sektor

Det er beregnet at utgiftsbehovet til sektorene innenfor inntektssystemet inkludert administrasjon og barnehager utgjorde om lag kr 39 360 per innbygger i 2013. Stavanger kommunes netto driftsutgifter til de samme sektorene var om lag kr 2 369 høyere per innbygger enn dette. Stavanger hadde dermed en merutgift i forhold til utgiftsbehovet på om lag kr 310 mill.

I den neste figuren blir kommunens faktiske ressursbruk på disse sektorene sett i forhold til beregnet utgiftsbehov ifølge kostnadsnøkklene i inntektssystemet. Verdien null betyr da at kommunen bruker like mye (netto) som utgiftsbehovet angitt av kostnadsnøkklene tilsier.

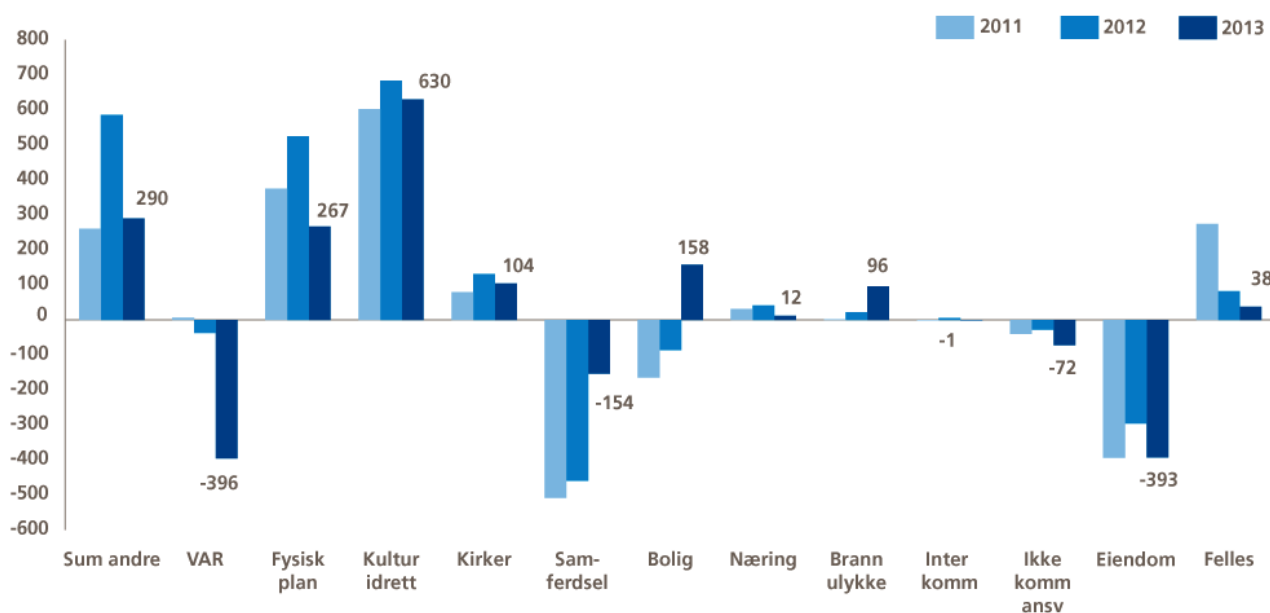
Figur 3.11 Avvik fra beregnet utgiftsbehov korrigert for forskjeller

Beløpsmessig hadde Stavanger høyest netto driftsutgifter i forhold til beregnet utgiftsbehov innenfor pleie og omsorg. Det er beregnet at utgiftsbehovet til pleie og omsorg i Stavanger utgjorde om lag kr 11 870 per innbygger i 2013. Stavanger hadde en merutgift i forhold til dette på kr 1 965 per innbygger, noe som i alt tilsvarte om lag kr 250 mill.

I Stavanger utgjorde utgiftsbehovet til barnehager om lag kr 7 700 per innbygger i 2013. Stavanger hadde

en merutgift i forhold til dette på kr 543 per innbygger, noe som tilsvarte om lag kr 70 mill.

Fra 2012 til 2013 gikk Stavangers netto driftsutgifter til sektorene innenfor inntektssystemet inkludert administrasjon opp med om lag kr 1 620 per innbygger i forhold til beregnet utgiftsbehov.

Figur 3.12 Netto driftsutgifter per innbygger for sektorene utenfor inntektssystemet

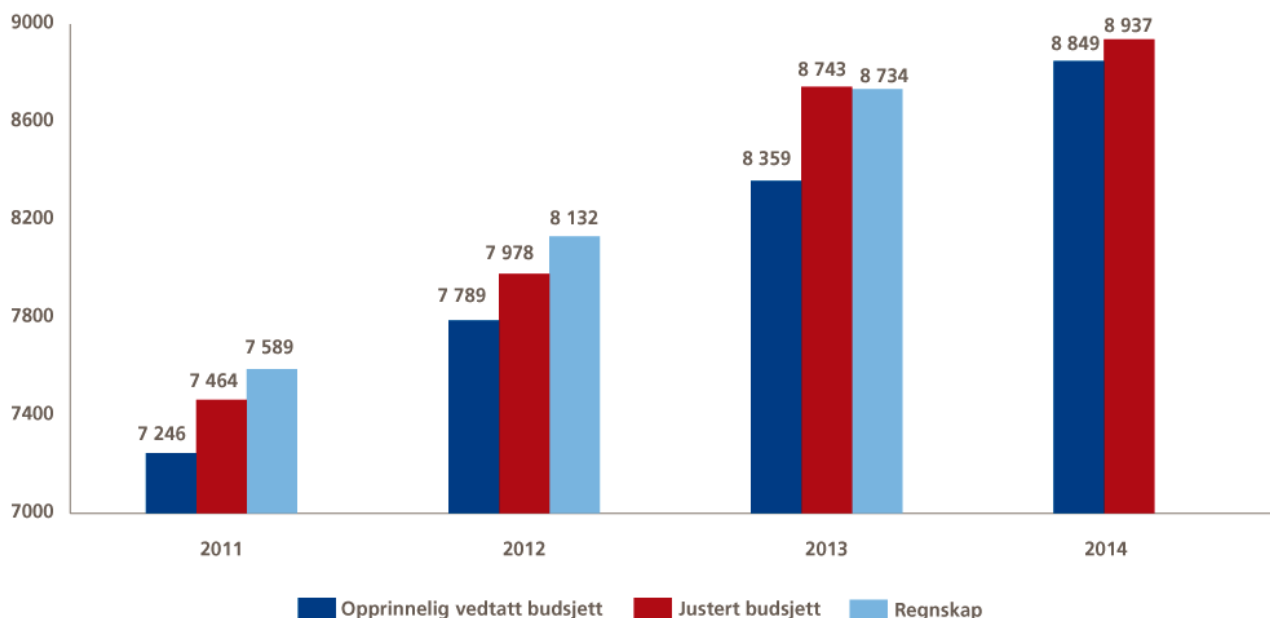
For landet under ett var netto driftsutgifter i sektorene utenfor inntektssystemet på om lag kr 5 270 per innbygger i 2013. Stavangers netto driftsutgifter var om lag kr 290 høyere per innbygger enn dette, noe som tilsvarte en merutgift på om lag kr 40 mill. eller om lag 5,5 prosent.

Sammenlignet med landsgjennomsnittet hadde Stavanger en nedgang i netto driftsutgifter i sektorene utenfor inntektssystemet fra 2012 til 2013 på om lag kr 300 per innbygger. Det var beløpsmessig størst nedgang innenfor VAR med om lag kr 360 per innbygger. Motsatt var det størst økning innenfor samferdsel med om lag kr 310 per innbygger.

Rådmannen vil framholde at tallene for 2013 viser at Stavanger hadde høye inntekter. Innenfor den relativt høye inntektsrammen har Stavanger prioritert ressursene til de store tjenesteområdene pleie og omsorg, skole og barnehage.

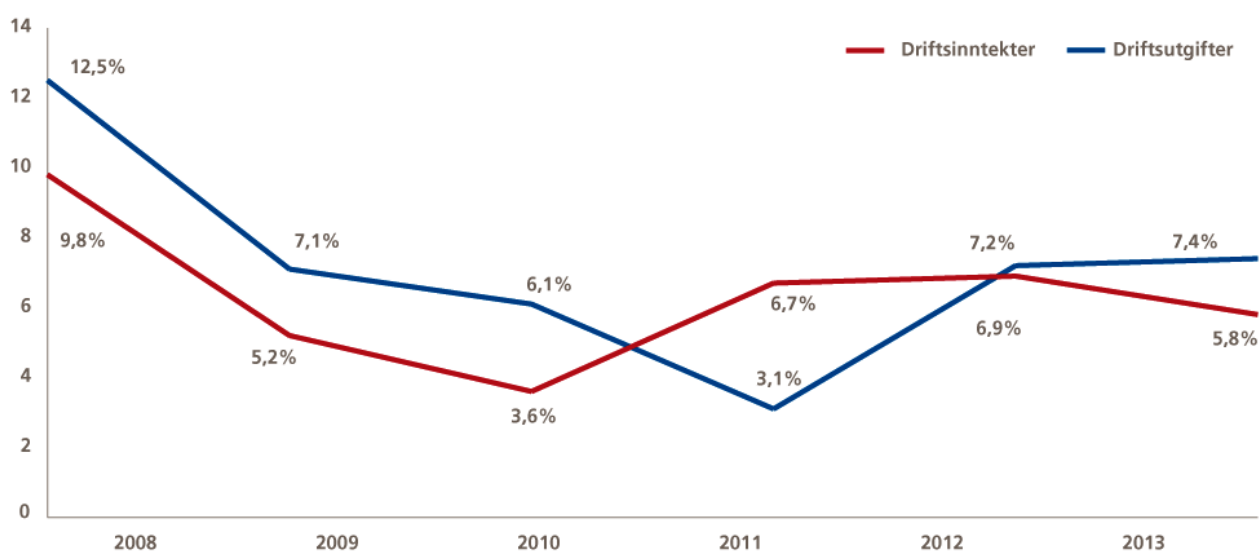
3.8.3 Hovedprioriteringer drift

Stavangerregionen har vært preget av høy økonomisk vekst de siste årene og dette har også preget økonomien i Stavanger kommune. Driftsutgiftene har økt med 20 % fra 2011 til 2014 (justert budsjett), jf. figur 3.13. Utgiftsveksten gjelder hovedsakelig skoler, barnehager og levekårstjenestene.

Figur 3.13 Utvikling i brutto driftsutgifter 2011–2014

Utgiftsveksten har imidlertid de siste årene med unntak av 2011 vært høyere enn inntektsveksten, jf. figur 3.14. Dette er ikke bærekraftig på lang sikt.

Figur 3.14 Prosentvis endring i brutto driftsinntekter og utgifter 2008–2013

I denne planperioden vil styring og tydelig prioritering av tjenesteproduksjonen kreve stor oppmerksomhet, og stille krav til gjennomføring av tiltakene for å tilpasse aktiviteten til lavere rammer. Rådmannen foreslår å gjennomføre effektivisering, innsparing og avvikling av tiltak, samt øke gebyrer og egenbetalinger med totalt kr 311 mill. i 2015, økende til kr 369 mill. i 2018.

Samtidig foreslår rådmannen å øke rammene på tjenesteområdene som følge av særlige satsinger deriblant som følge av at investeringer blir ferdigstilt i planperioden og ny økt tjenesteproduksjon igangsettes. Rammene øker med kr 143 mill. fra 2015 og opp til kr 344 mill. i 2018.

Det er avgjørende for videre økonomisk handlefrihet at ressursene utnyttes effektivt. Rådmannen har lagt til grunn at det er rom for å redusere budsjettet generelt med 0,5 % innenfor alle virksomheter i oppvekst og levekår og 3 % innenfor de resterende tjenesteområdene. Effektiviseringskravet legger til grunn at man skal produsere tjenestene med uendret kvalitet rimeligere. Organisasjonen må aktivt søke nye og

forbedrede løsninger i den daglige drift.

Effektiviseringskrav	Beløp
Oppvekst og levekår	-20 400
<i>Stab</i>	-1 800
<i>Barnehage</i>	-3 450
<i>Skole</i>	-6 350
<i>Barn og unge</i>	-800
<i>Levekår</i>	-7 800
<i>Samfunnsmedisin</i>	-200
Bymiljø og utbygging	-2 350
Kultur og byutvikling	-2 700
Stab- og støttefunksjoner	-5 200
SUM	-30 650

Tabell 3.13 Effektiviseringskrav

Det er i tillegg til effektiviseringskravet også foreslått tiltak som direkte vil få konsekvenser for kvalitet og dermed også brukeropplevelsen. Mesteparten av ressursinnsatsen i den kommunale tjenesteproduksjonen er ansatte. Dersom en omgjør tiltakene til årsverk, vil nettoeffekten være en reduksjon på omlag 180 årsverk i 2015 med en ytterligere reduksjon på 24 årsverk i 2016. Fra 2017 øker behovet igjen for årsverk som følge av drift av Lervig sykehjem.

Tabell 3.14 viser utviklingen i brutto og netto driftsrammer i planperioden. I 2015 er bruttodriftsramme kr 9,65 mrd., inkludert VAR-sektoren som utgjør kr 435,7 mill. Økningen i brutto driftsrammer tilsvarer kr 75 mill. og samlet reduseres netto driftsrammer med kr 277,3 mill. fra 2014 til 2015. Til sammenligning viste fjorårets budsjettforslag at brutto driftsrammer økte med kr 374,8 mill., og nettodriftsrammer økte med kr 238,9 mill. fra 2013 til 2014.

Netto driftsrammer 2014-2018		Opprinnelig vedtatt budsjett 2014	Budsjettforslag 2015	Budsjettforslag 2016	Budsjettforslag 2017	Budsjettforslag 2018
Bymiljø og utbygging	Utgifter	1 020 321	1 043 649	1 100 618	1 169 206	1 214 794
	Inntekter	-1 037 603	-1 083 367	-1 106 800	-1 128 938	-1 154 576
	Netto	-17 282	-39 718	-6 182	40 268	60 218
Kultur og byutvikling	Utgifter	240 084	241 514	248 514	250 864	240 964
	Inntekter	-47 514	-47 514	-47 514	-47 514	-47 514
	Netto	192 570	194 000	201 000	203 350	193 450
Oppvekst og levekår totalt	Utgifter	6 473 991	6 263 329	6 256 729	6 313 029	6 312 529
	Inntekter	-1 034 775	-1 065 525	-1 070 225	-1 070 225	-1 070 225
	Netto	5 439 216	5 197 804	5 186 504	5 242 804	5 242 304
Barnehage	Utgifter	1 282 732	1 276 765	1 270 365	1 264 365	1 260 365
	Inntekter	-177 764	-190 764	-190 764	-190 764	-190 764
	Netto	1 104 968	1 086 001	1 079 601	1 073 601	1 069 601
Skole	Utgifter	1 816 000	1 742 975	1 721 325	1 721 025	1 721 025
	Inntekter	-300 649	-311 499	-316 199	-316 199	-316 199
	Netto	1 515 351	1 431 476	1 405 126	1 404 826	1 404 826
Barn og unge	Utgifter	427 225	428 825	429 325	428 825	428 825
	Inntekter	-87 907	-87 907	-87 907	-87 907	-87 907
	Netto	339 318	340 918	341 418	340 918	340 918
Legetjeneste, legevakt	Utgifter	127 654	128 204	129 204	130 204	130 204
	Inntekter	-33 458	-36 358	-36 358	-36 358	-36 358
	Netto	94 196	91 846	92 846	93 846	93 846
Levekår	Utgifter	2 748 309	2 615 289	2 635 239	2 697 339	2 700 839
	Inntekter	-429 822	-433 822	-433 822	-433 822	-433 822
	Netto	2 318 487	2 181 467	2 201 417	2 263 517	2 267 017
Stab Oppvekst og levekår	Utgifter	72 071	71 271	71 271	71 271	71 271

Netto driftsrammer 2014-2018		Opprinnelig vedtatt budsjett 2014	Budsjettforslag 2015	Budsjettforslag 2016	Budsjettforslag 2017	Budsjettforslag 2018
	Inntekter	-5 175	-5 175	-5 175	-5 175	-5 175
	Netto	66 896	66 096	66 096	66 096	66 096
Rådmann, stab og støttefunksjon	Utgifter	388 164	377 364	374 964	374 964	374 964
	Inntekter	-70 614	-74 914	-74 914	-74 914	-74 914
	Netto	317 550	302 450	300 050	300 050	300 050
Sum netto driftsrammer		5 932 054	5 654 536	5 681 372	5 786 472	5 796 022
Sum felles inntekter og utgifter	Utgifter	1 456 145	1 728 059	1 855 985	1 856 250	1 974 654
	Inntekter	-7 388 199	-7 382 595	-7 537 357	-7 642 722	-7 770 676
	Netto	-5 932 054	-5 654 536	-5 681 372	-5 786 472	-5 796 022
Sum balanserte netto driftsrammer		-	-	-	-	-
Herav sum brutto driftsrammer		9 578 705	9 653 915	9 836 810	9 964 313	10 117 905

Tabell 3.14 Utvikling i brutto og netto driftsrammer. Tall i 1000 kr

Tabell 3.15 under viser endringene i driftsbudsjettet fordelt på driftskonsekvenser av investeringer, videreførte tiltak fra fjorårets handlings- og økonomiplan og nye tiltak, inntektsøkninger samt innsparinger (herav utgjør effektiviseringskrav ca kr 30 mill.).

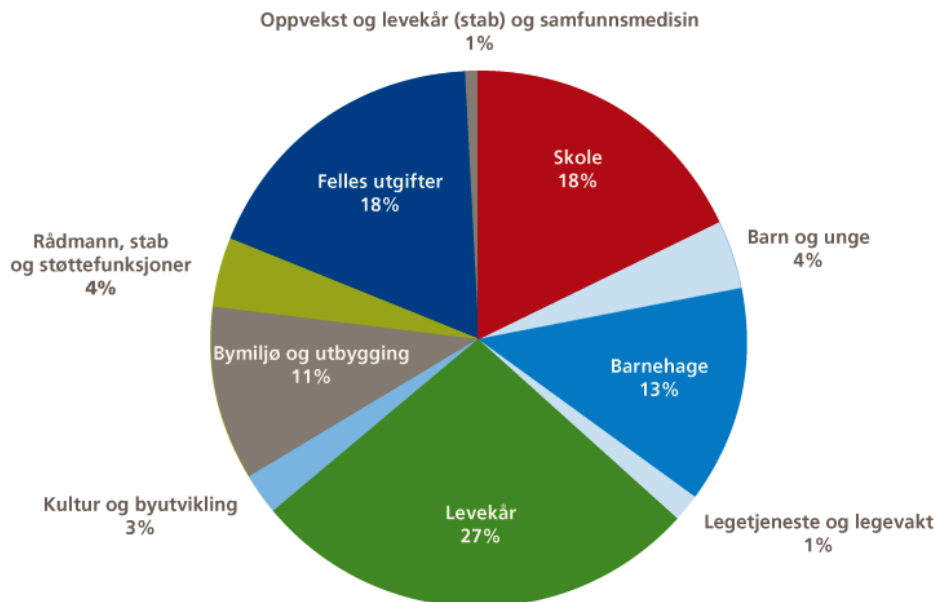
Endringer i driftsbudsjettet, totalt	2015	2016	2017	2018
Driftskonsekvenser av investeringer	46 000	115 900	210 750	225 000
HØP 2014-2017	23 850	32 950	36 100	25 150
Nye tiltak	73 010	72 760	87 460	93 660
Inntektsøkninger	-51 036	-54 250	-54 950	-54 250
Innsparinger	-259 750	-309 950	-313 400	-314 900
Sum	-167 926	-142 590	-34 040	-25 340
Budsjett-tekniske endringer	-109 400	-109 400	-109 400	-109 400
Sum endringer totalt	-277 326	-251 990	-143 440	-134 740

Tabell 3.15 Endringer i driftsbudsjettet

Netto endringer i tjenestoområdene	2015	2016	2017	2018
Oppvekst og levekår	-132 600	-143 900	-87 600	-88 100
<i>Barnehage</i>	-19 500	-25 900	-31 900	-35 900
<i>Skole</i>	-83 900	-110 250	-110 550	-110 550
<i>Barn og unge</i>	1 600	2 100	1 600	1 600
<i>Legetjeneste, legevakt</i>	-2 600	-1 600	-600	-600
<i>Levekår</i>	-27 650	-7 700	54 400	57 900
<i>Stab oppvekst og levekår</i>	-550	-550	-550	-550
Kultur og byutvikling	1 560	8 560	10 910	1 010
Bymiljø og utbygging	-22 436	11 100	57 550	77 500
Rådmann, stab og støttefunksjoner	-15 100	-17 500	-17 500	-17 500
Fellesinntekter/utgifter	650	-850	2 600	1 750
Sum netto endringer i driftsbudsjettet	-167 926	-142 590	-34 040	-25 340

Tabell 3.16 Endringer i driftsbudsjettet i tjenestoområdene.

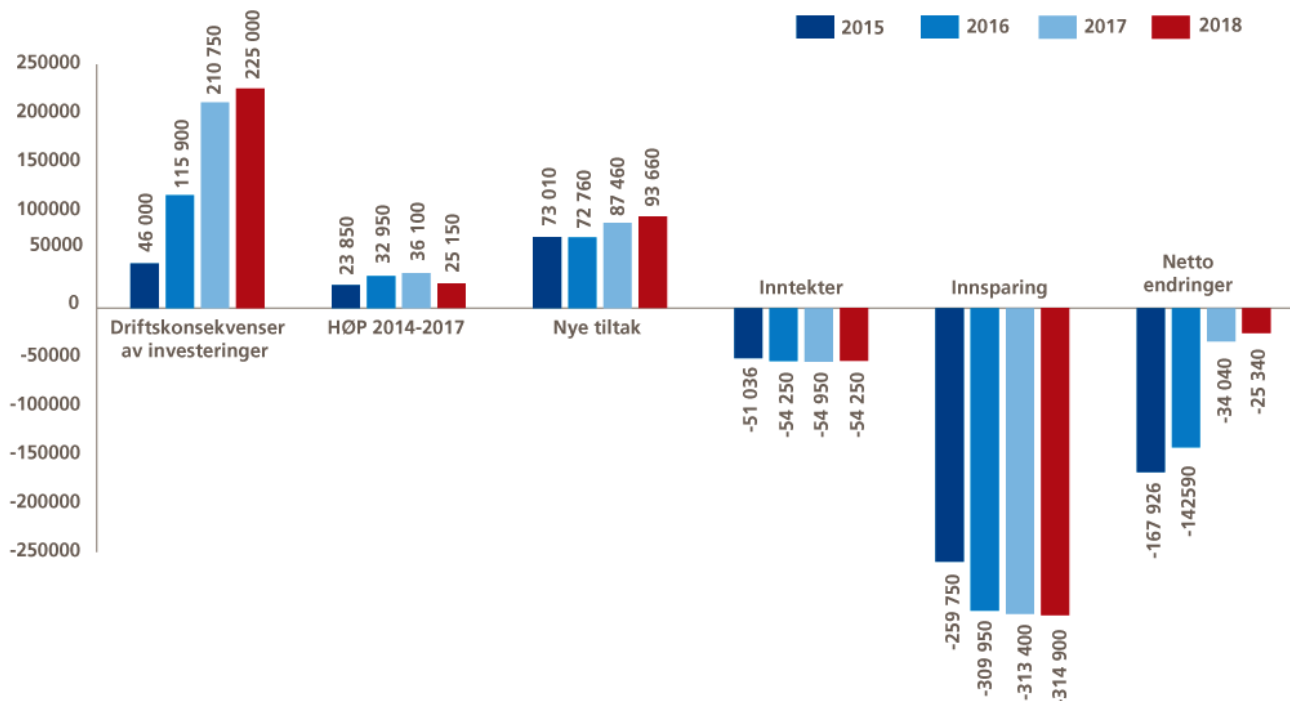
I figur 3.15 under vises andel av bruttobudsjettet til de ulike tjenestoområdene for 2015. Oppvekst og levekår er delt opp i følgende hovedområder; barn og unge, barnehage, skole, levekår, samt legetjeneste, legevakt og stab.

Figur 3.15 Bruttobudsjett 2015 fordelt på tjenesteområdene

Rådmannen har i forslaget til handlings og økonomiplanen arbeidet for å optimalisere og målrette ressursene for mest mulig å skjerme kjernetjenestene, og det er foretatt vurdering av lovpålagt og ikke-lovpålagt tjenestetilbud, sammenlignet tjenesteproduksjon og ressursbruksnivået med ASSS-kommunene og vurdert muligheten til økt effektivisering av tjenesteproduksjonen.

Figur 3.16 viser hvordan budsjettrammen endrer seg fra 2014 til 2018 der alle endringstiltakene er sortert i ulike kategorier.

Figur 3.16 Tiltak i handlings- og økonomiplan 2015–2018

Figuren viser at flere av investeringsprosjektene krever betydelige driftsmidler. Dette gjelder i all hovedsak bofelleskap, sykehjem samt vedlikeholds-, renholds- og strømutfgifter til nye bygg.

Tiltak som ble vedtatt i handlings- og økonomiplan 2014-2017 og som gjelder 2015 og fremover er i stor grad videreført.

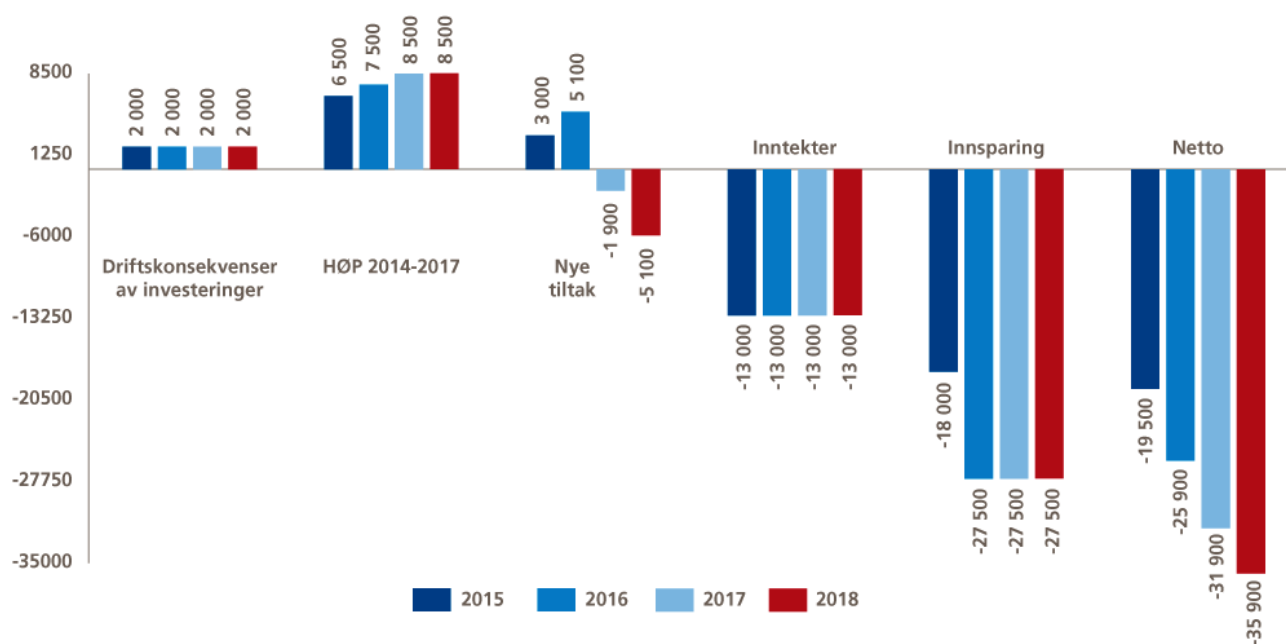
Rådmannen foreslår også økte rammer på enkelte områder. Dette gjelder blant annet midler til sosialhjelp, fosterhjem, kommunale egenandeler til barnevernsinstitusjoner, introduksjonsstønnd og elevtallsvekst.

Inntektsbudsjettet foreslås økt med kr 50,6 mill. fra 2015, herunder økte egenbetalingssetter i SFO, barnehage og svømmehaller. Detaljer om egenbetalingssetter finnes i kapittel 12.

Rådmannen foreslår innsparingstiltak tilsvarende kr 259,8 mill. fra 2015. Tiltakene vil få helårseffekt i 2016 og innsparingstiltakene øker da til kr 310 mill. Budsjetttrammene til vedlikehold av kommunale bygg styrkes i slutten av planperioden. Detaljer om de konkrete innsparingstiltakene finnes i avsnitt 3.8.4.

OPPVEKST OG LEVEKÅR

Barnehage

Figur 3.17 Tiltak i handlings- og økonomiplan 2015-2018 for barnehager

Rådmannen legger fortsatt til grunn at det som hovedprinsipp kun tilbys barnehageplass til barn med lovfestet rett. De ikke-kommunale barnehagene har anledning til å gi plass til barn uten lovfestet rett gjennom egne vedtekter. Prognosene på barnetall tilsier at kommunen har tilstrekkelig antall plasser, og med utvidet kapasitet i nybygg som skal stå ferdige i løpet av perioden, vil kommunen kunne avvikle tilbud i flere leide bygg med lav bygningsteknisk standard, kommunale familiebarnehager og barnepark.

Kvalitet og tilstrekkelig barnehagefaglig kompetanse henger sammen. Rådmannen vil derfor videreutvikle kvaliteten på det samlede barnehagetilbudet ved å prioritere kompetanseheving, og styrker rammen med kr 0,5 mill. i 2015 og ytterligere med kr 1 mill. i 2016 og 2017. Tilpasning til barnehagelovens krav om pedagogisk bemanning videreføres også som planlagt, noe som vil heve kvaliteten ytterligere.

Nivået på grunnbemanningen blir opprettholdt, men i forslaget fra rådmannen ligger det inne en rammereduksjon på kr 10 mill. i 2015 med ytterligere reduksjon i 2016 på kr 5 mill. Dette omfatter i hovedsak ledelsesstruktur, administrasjonsressurs og kjøkkenassistentressurs.

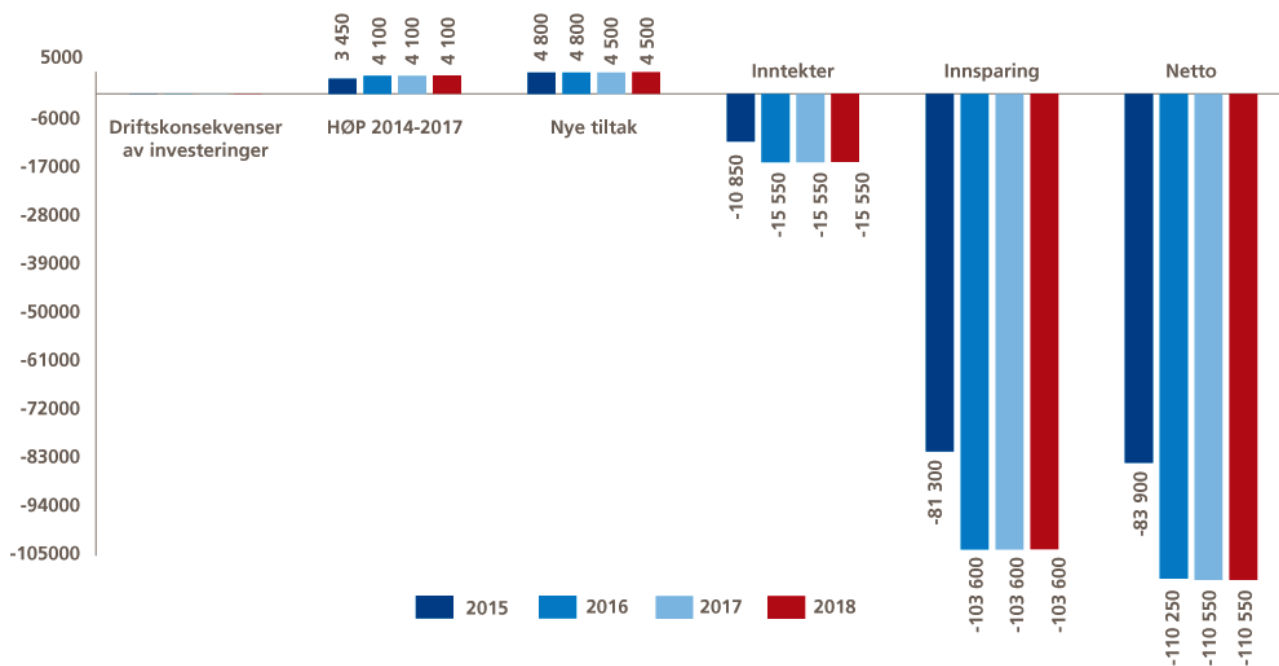
Tiltakene omstilling av området «Styrket barnehagetilbud» og opprettholdelse av aktivitetsnivå er rettet mot tidlig innsats. Ressurser overføres fra den enkelte barnehage og til Ressurssenteret for å oppnå mer effektiv tjenesteproduksjon. Det legges tilrette for at aktivitetsnivået fra 2014 kan videreføres.

Fra 2015 foreslår rådmannen flere endringer i foreldrebetalingen. Moderasjonsordningene endres og

makssatsen ble i forslag til statsbudsjett økt opp til kr 2 580. Detaljene finnes i kapittel 12.

Endring i barnehageforskriften gjør at tilskuddet til private barnehager fra 1. januar 2015 skal beregnes ut ifra kommunale barnehagers regnskapstall fra to år tilbake. Tilskuddet skal økes med kommunal deflator for 2014 og 2015 samt økning i foreldrebetaling. Beregningene tilsier at det ikke er behov for å styrke barnehagerammen ytterligere før i 2016. Fra 2017 slår innsparingstiltakene i de kommunale barnehagene inn i beregningsgrunnlaget og tilskuddet justeres deretter.

Skole

Figur 3.18 Tiltak i handlings- og økonomiplan 2015–2018 for skoler

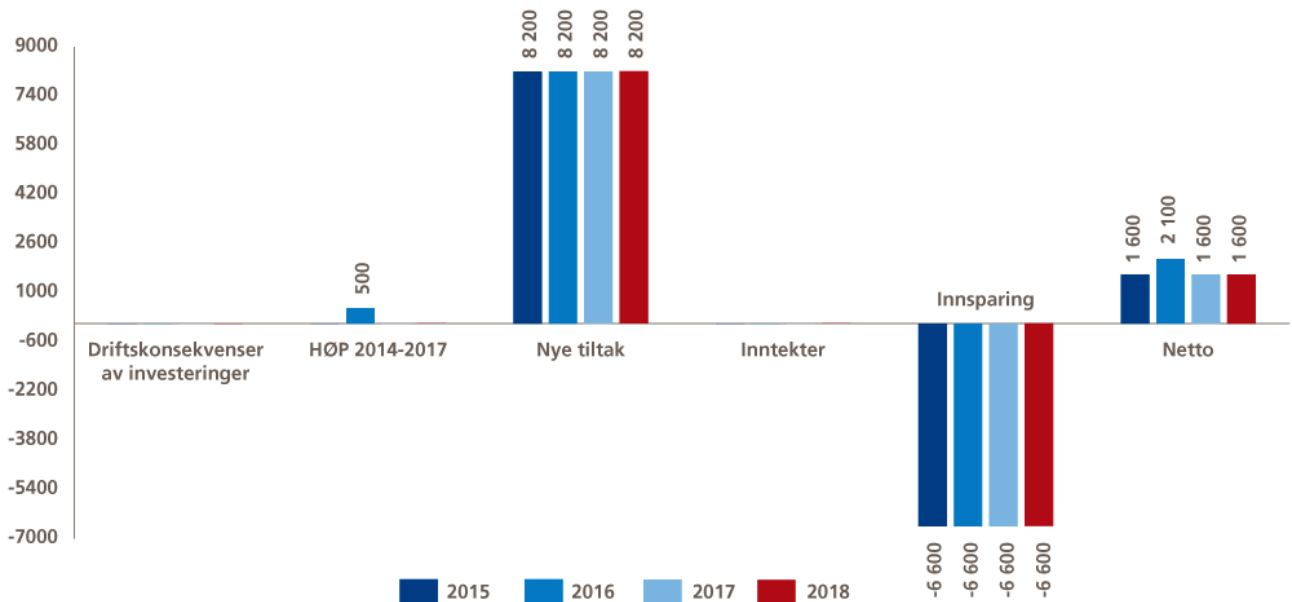
Flere tiltak som ikke har direkte sammenheng med det ordinære undervisningstilbudet er foreslått redusert eller avviklet fra og med 2015.

Rådmannen foreslår å redusere den generelle skolerammen med kr 47,1 mill. i 2015 og ytterligere kr 20 mill. i 2016. Reduksjonen vil bli fordelt på skolene etter vedtatt finansieringsmodell. Reduksjonen vil innebære et betydelig omstillingsarbeid for den enkelte skole. Endringene vil være krevende og det vil være viktig med god støtte og oppfølgingsarbeid. Rådmannen tror likefullt at viktige strategier for utvikling av Stavangerskolen, som tidlig innsats, tilpasset opplæring og inkludering, vil kunne opprettholdes på et forsvarlig nivå. Styrkingstiltak skal fortsatt settes tidlig inn, slik at barn kommer raskt videre i sin utvikling og læring. IKT-satsingene på ungdomstrinnet videreføres på 2014-nivå i rådmannens forslag. Lenden skole foreslås redusert med kr 3 mill.

Den økonomiske rammen til ordinært SFO-tilbud vil på samme måte som tidligere år justeres i tråd med økning i antall brukere. Økte driftsutgifter grunnet volumvekst finansieres ved økning i foreldrebetaling. Egenbetaling for alle brukerne økte høsten 2014 og ny økning foreslås fra og med 01.08.2015.

I budsjettbehandlingen i 2013 og 2014 vedtok Bystyret økte rammer til oppvekstområdet hvor kommunalstyret selv skulle disponere midlene. I tertialrapporteringen per 30.04.2014 ble disse midlene reversert som følge av kommunens økonomiske situasjon. Midlene foreslås ikke videreført i neste planperiode.

Barn og unge

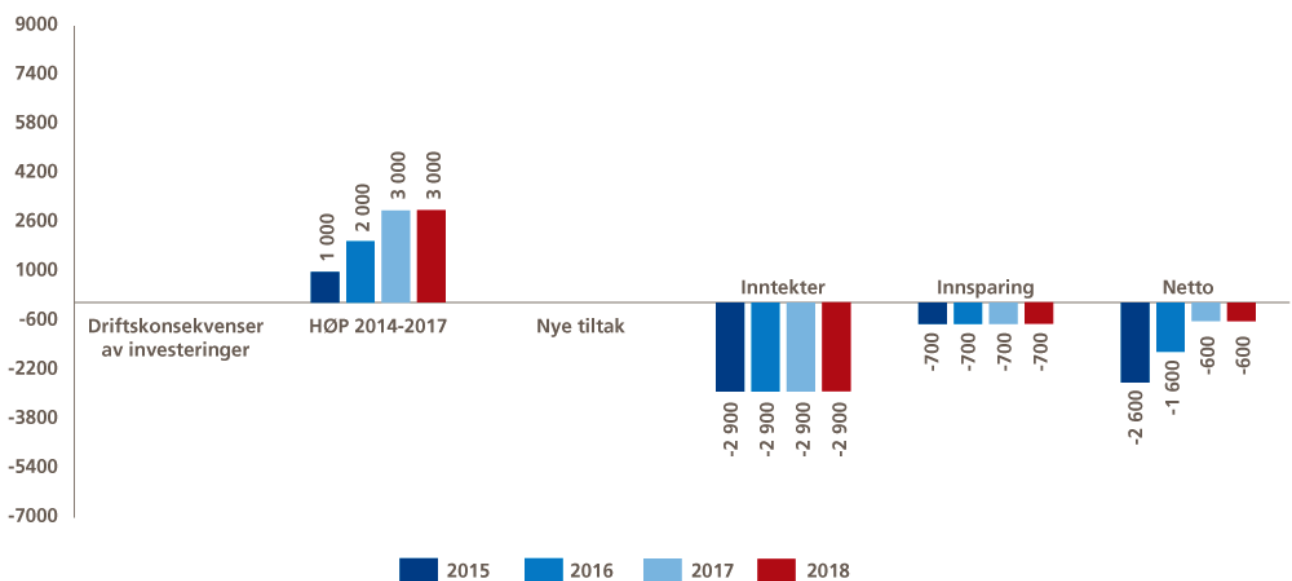

Figur 3.19 Tiltak i handlings- og økonomiplan 2015-2018 for barn og unge

Innenfor området barn og unge foreslår rådmannen ingen nye tiltak som innebærer en reell volumvekst på tjenestetilbudet. Nye tiltak tilsvarende kr 8,2 mill. er knyttet opp mot økte fosterhjemsutgifter og økt kommunal egenandel på kjøp av statlige institusjonsplasser. I dette forslaget er det et underliggende omstillingskrav på kr 5 mill., da veksten i 2014 er høyere enn det rådmannen foreslår som økning. Ungdomsundersøkelsen foreslås gjennomført i planperioden.

Rådmannen foreslår innsparinger på området tilsvarende kr 6,6 mill. Dette gjelder blant annet redusert aktivitet ved uteseksjonen, fritidsklubber/bydelshus, avvikling av helsestasjonstjenester ved HERO mottakssenter for flyktninger samt rammereduksjon innenfor barnevern (stab).

Legetjenester, legevakt

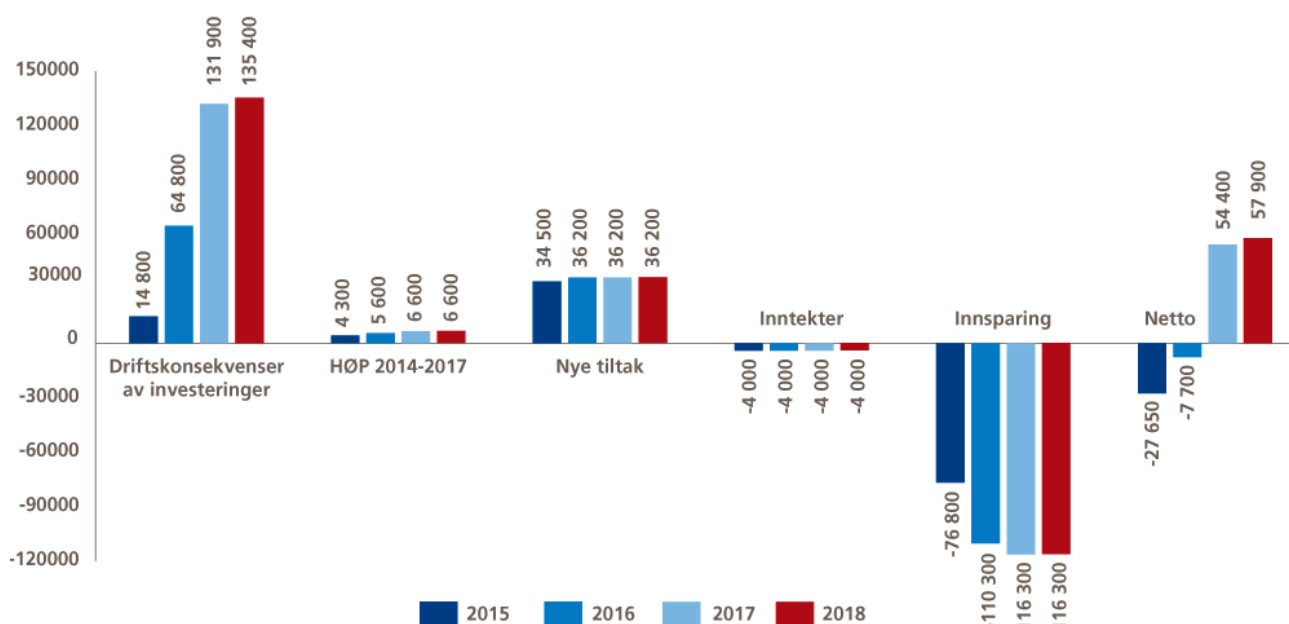

Figur 3.20 Tiltak i handlings- og økonomiplan 2015-2018 for legetjenester, legevakt

Som følge av økt befolkningsvekst økes driftsrammene til fastlegetjenesten. Rådmannen foreslår å redusere aktiviteten til sykehjemslegevakt og utviklingsarbeidet rettet mot fastlegetjenesten. Det er etablert nye samarbeidsavtaler om felles legevakt med Sola og Randaberg kommuner som øker inntektene på

Legevakten. Rådmannen vil initiere et mulig samarbeid med omliggende kommuner om drift av smittevernkontoret som vil kunne gi en inntekt.

Levekår

Figur 3.21 Tiltak i handlings- og økonomiplan 2015–2018 for levekår

Rådmannen viderefører prioritering av nye botilbud i planperioden. Mange personer med psykisk utviklingshemming og psykiske lidelser venter på plass i bofellesskap. Utbyggingsplanene gjennomføres for å redusere køen. Søra Bråde bofellesskap med 16 plasser startet opp i 2014 og får full drift fra og med 2015. Krosshaugveien med 8 plasser for autister og Lassahagen med 4-6 plasser var opprinnelig planlagt med oppstart høsten 2015 men er nå forskjøvet ut til januar 2016. Fra 2016 vil det være full drift av Bjørn Farmannsgate bofellesskap med 4 plasser og Haugåsveien bofellesskap med 7 plasser. Samtidig foreslår rådmannen å avvikle St. Svithun bofellesskap fra 2016. Brukerne får da tilbud om plass i de nye bofellesskapene.

Stavanger kommune prioriterer nå et omfattende og krevende omstillingsarbeid gjennom Leve HELE LIVET, Helsehuset i Stavanger, Hverdagsrehabilitering, velferdsteknologi og Frisklivssentral. Det kreves ny kompetanse, endring av arbeidsprosesser og holdningsendring hos ansatte og innbyggere. Stavanger kommune har ventelister, men høy dekningsgrad for heldøgnsstilbud til eldre sammenlignet med de andre storbyene.

Som en del av omstillingsarbeidet finner rådmannen det forsvarlig å redusere dekningsgraden i en overgangsfase før Lervig sykehjem står ferdig. Innenfor sykehjemsområdet planlegges full drift av Lervig sykehjem i 2017. Rådmannen foreslår å avvikle Vålandstunet og Mosheim sykehjem fra 2015. Totalt utgjør dette 72 plasser. Dekningsgraden for heldøgns pleie- og omsorgsplasser vil reduseres til 23 % inntil Lervig sykehjem tas i bruk. I tillegg foreslås det også avvikling av Trygghetsavdelingen i 2015 samt avvikling av rehabiliteringsplassene i Spania fra og med 2016. Rådmannen har prioritert å skjerme driftsrammene til det enkelte sykehjem så langt det har vært mulig.

I 2014 ble 10 nye dagsenterplasser for demente tatt i bruk på Sunde sykehjem. Rådmannens vurdering er at dekningsgraden er bra og foreslår derfor å reversere planlagt utvidelse av dagsenterplasser ved Boganes sykehjem.

Regnskapsanalysene for 2014 viser at ABI-inntektene er høyere enn faktisk bruk innenfor PUH-boligene og tradisjonelle hjemmetjenester. Rådmannen foreslår å redusere prisene i tråd med dagens aktivitetsnivå.

Dette vil ikke føre til vesentlige endringer for dagens brukere. En effekt av færre sykehjemsplasser og effekt av brukerstyrt personlig assistent (BPA) kan gi økt etterspørsel etter tjenester og endrede tjenestetilbud for enkelte av brukerne. Flere av virksomhetene flytter inn i bedre og mer egnede lokaler. Det innføres ordninger med arbeidstøy for de ansatte.

Ved helse- og sosialkontorene foreslår rådmannen å redusere hvert av de fire bestillerkontorene med en 50 % stilling, samt at det også her legges til grunn et effektiviseringskrav som gir en samlet reduksjon på kr 3 mill. Rådmannen foreslår også å øke driftsrammene som følge av flere brukere med omfattende behov for tjenester.

Antall avlastningsplasser foreslås redusert med seks inkludert en kriseplass. Ferieturer for funksjonshemmede er ikke en lovpålagt tjeneste, og rådmannen foreslår å avvikle denne ordningen. Brukere vil motta avlstningen innenfor ordiær avlstningstjeneste.

I forslag til statsbudsjett øker kommunenes innslagpunkt i refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester. Denne endringen får også regnskapseffekt i 2014. Rådmannen har foretatt et anslag av effekten av endringer i brukerbehov og antall brukere og foreslår å øke inntektsbudsjettet med kr 4 mill. Ved gjeldende innslagpunkt ville kommunen kunne mottatt ytterligere kr 9 mill. i refusjonsinntekter.

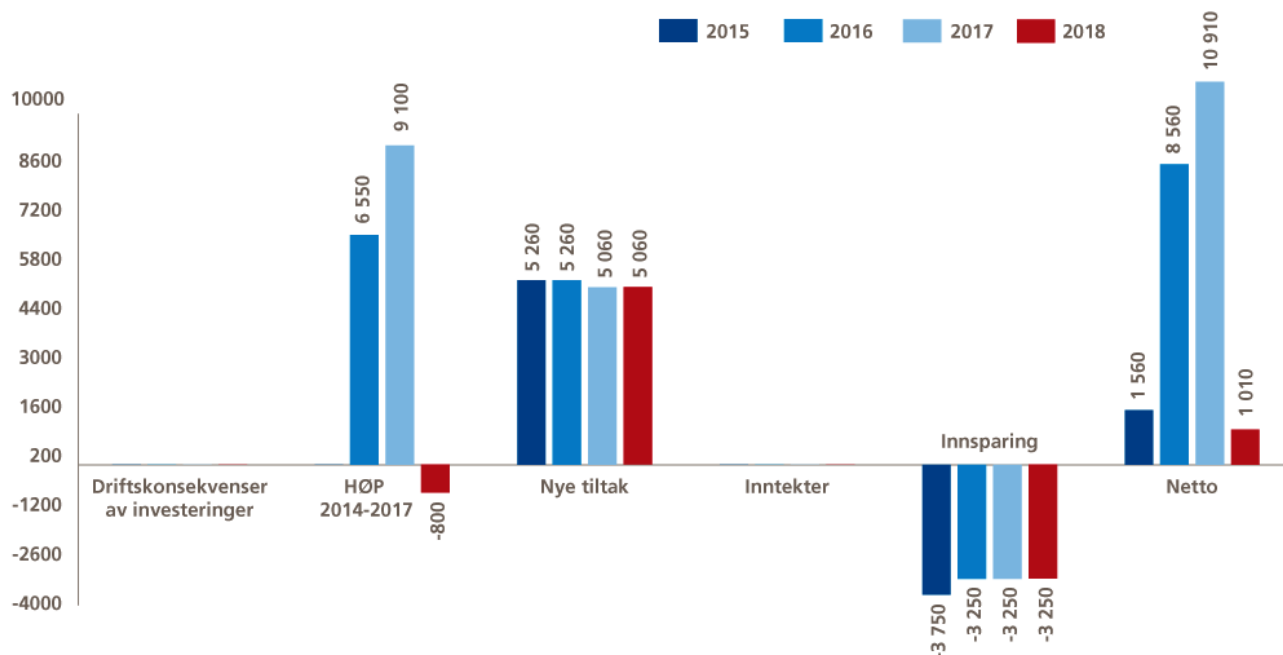
Rådmannen foreslår å øke sosialhjelpsbudsjettet med kr 20 mill. sammenlignet med opprinnelig vedtatt budsjett for 2014. Dette innebærer en forventning om at dagens utgiftsnivå må reduseres med ca. kr 5 mill. Rådmannen foreslår å avsette midler i 2015 som skal benyttes til helseavklaring av langtids sosialhjelpsmottakere, for å sikre nødvendig helsehjelp og avklare ev. rettigheter etter folketrygdloven. Dette vil kunne gi en alternativ inntektsforsikring, og på sikt redusere sosialhjelpsutbetalingene.

Bemanningsressursene i rusbotiltak foreslås redusert med kr 1 mill. Helse Stavanger har overtatt ansvaret for medisintutlevering (LAR) og oppgaven bortfaller som følge av dette.

I budsjettbehandlingen i 2013 og 2014 vedtok Bystyret økte rammer til levekårsområdet hvor kommunalstyret selv skulle disponere midlene. I tertialrapporteringen per 30.04.2014 ble disse midlene reversert som følge av kommunens økonomiske situasjon. Midlene foreslås ikke videreført i neste planperiode.

Tilskudd til lag og organisasjoner innen levekårsfeltet reduseres samlet med kr 0,7 mill. Detaljene fremkommer i kapittel 11.

Kultur og byutvikling

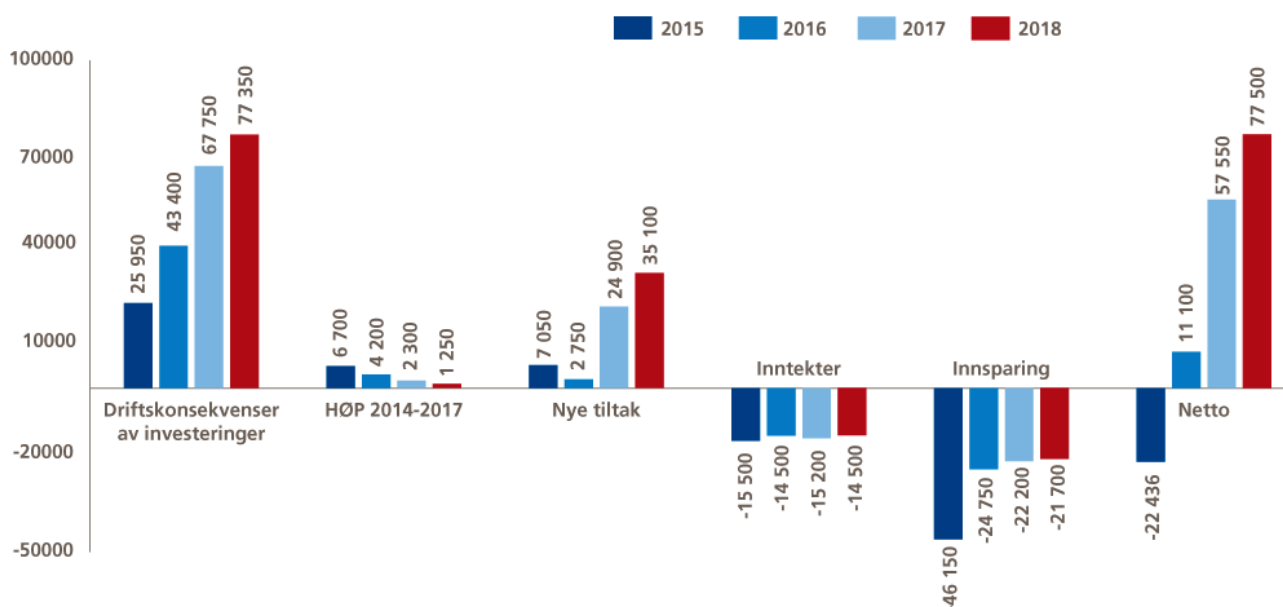
Figur 3.22 Tiltak i handlings- og økonomiplan 2015-2018 innenfor kultur og byutvikling

Størrelsen på tilskuddene til institusjonene som er delfinansiert av staten foreslås økt i tråd med føringene i forslag til statsbudsjett. Dette omfatter Stavanger symfoniorkester, Rogaland teater og Museum Stavanger.

Arbeidet med å planlegge og digitalisere byggesaksarkivene fortsetter. Utgiftene vil dekkes ved å disponere midler fra selvkostfondet fullt ut det første året. Fra og med 2016 foreslår rådmannen å øke budsjettammene med kr 7,5 mill. og ytterligere økning med 2,5 mill. i 2017 til dette formålet. Over tid vil gebyrinntekter dekke prosjektkostnader.

Generelt for planavdelinger legger rådmannen til grunn et effektiviseringskrav på kr 2,1 mill. fra 2015.

Bymiljø og utbygging

Figur 3.23 Tiltak i handlings- og økonomiplan 2015–2018 innenfor bymiljø og utbygging

Det er fortsatt ønskelig å kunne opprettholde god standard på kommunes bygg.

Nye kommunale bygg som ferdigstilles i planperioden budsjetteres derfor med middels Holte-sats slik

forutsetningene var i gjeldende handlings- og økonomiplan.

Vedlikeholdsbudsjettet til eksisterende bygg-portefølje reduseres kun i 2015 for deretter å være oppe på 2014- nivå fra 2016. Fra og med 2017 og 2018 vil vedlikeholdsbudsjettet øke med henholdsvis kr 22 mill. og 32 mill. utover 2014-nivå. Dette medfører likevel at det vil ta lenger tid å ta igjen vedlikeholdsetterslepet enn tidligere forutsatt, samt at nytt etterslep kan oppstå.

Arbeid med vedlikehold av veier, uteanlegg og friområder for å bevare verdiene blir mer utfordrende enn det har vært. Rådmannen foreslår reduksjon i rammene til vedlikehold som omfatter gater og veier, sentrum, parker, friområder og utendørs idrettslag.

Innen idrettsområdet prioriterer rådmannen økt hallareal. Billettprisene i svømmehallene foreslås økt med 11 %. Også innenfor idrett foreslås det reduksjoner, og de omfatter blant annet redusert renhold i garderober, materialkjøp, morgentrening, sommerstengning og utgjør til sammen kr 3,6 mill. fra 2015. Tilskuddsnivået foreslås redusert og omfatter Idrettsrådet, større idrettsarrangement, anleggstilskudd og driftstilskudd til idrettslag. I 2015 foreslår rådmannen at vanngebyrene økes med 5 % mens avløpsgebyrene foreslås økt med 7,1 %. Renovasjonsgebyrene foreslås videreført på samme nivå som i 2014. Rådmannen viser til kapittel 12 for mer detaljer.

1 Kunnskapsløftet trådte i kraft i august 2006. Reformen førte til endringer av skolens innhold, organisasjon og struktur. Jamfør Kunnskapsløftet skal elever være aktive i læringsprosessen, noe som gir føringer hvordan skolebyggene skal utformes. Det senere årskrav til arbeidsareal for ansatte og nye regler om universell utforming av offentlige bygg legger ytterligere føringer for tilpassing / ombygging av skolebygg og bidrar til økt investeringsbehov.

3.8.4 Driftstiltak og tiltaksbeskrivelser

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
1	Formue-/inntektsskatt	-5 147 900	-4 986 900	-5 053 000	-5 126 100	-5 201 900
2	Innbyggertilskudd inkl. utgiftsutjevning	-2 576 191	-2 561 000	-2 607 900	-2 638 000	-2 668 400
3	Inntektsutjevning	1 105 200	954 700	967 400	981 300	995 900
Sum frie inntekter		-6 618 891	-6 593 200	-6 693 500	-6 782 800	-6 874 400
Sentrale inntekter						
4	Eiendomsskatt (netto)	-134 000	-135 000	-148 000	-162 800	-162 800
5	Statlige overføringer, flyktninger og innvandrere	-85 000	-83 600	-83 600	-83 600	-83 600
6	Kompensasjonsordninger fra Husbanken	-35 200	-34 950	-33 900	-32 000	-32 000
Sum sentrale inntekter		-254 200	-253 550	-265 500	-278 400	-278 400
Finans						
7	Lyse Energi AS, utbytte	-175 000	-179 000	-190 000	-201 000	-212 000
8	SF Kino Stavanger/Sandnes AS, utbytte	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
9	Renovasjonen IKS, utbytte	-500	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
10	Motpost avskrivninger inkl. renter restkapital, VAR sektor	-93 132	-100 879	-103 800	-106 665	-109 478
11	Lyse Energi AS, renteinntekter - ansvarlig lån	-43 000	-39 300	-40 200	-40 800	-41 300
12	Renteinntekter bank og finansforvaltning	-39 850	-33 450	-40 200	-41 950	-43 700
13	Rentekostnader gjeldslån, renteswap og startlån	166 211	178 722	192 307	196 772	205 835
14	Avdragsutgifter (investeringslån)	365 199	325 900	347 800	345 000	352 000
Sum finans		177 928	148 993	162 907	148 357	148 357
Overføring til investering						
15	Egenfinansiering av investeringer	72 898	104 400	190 000	209 000	294 900
Sum overføring til investering		72 898	104 400	190 000	209 000	294 900
Sentrale utgifter						
16	Helårseffekt lønnsoppgjør 2014	105 000	211 350	211 850	211 850	211 850
17	Lønnsoppgjør 2015	-	95 000	95 000	95 000	95 000
18	Pensjon	174 000	190 000	195 000	195 000	195 000

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
19	Ordinær reservekonto og næring/kulturfondet	7 200	7 200	7 200	7 200	7 200
20	Folkevalgte	47 000	49 500	49 500	49 500	49 500
21	Hovedtillitsvalgte	9 200	10 750	10 750	10 750	10 750
22	Kirkelig fellesråd	76 400	79 550	79 550	79 550	79 550
23	Tilskudd livssynssamfunn	10 300	12 000	12 000	12 000	12 000
24	Revisjon og kontrollutvalg	5 200	5 300	5 300	5 300	5 300
25	Felleskostnader	63 242	66 400	66 400	66 400	66 400
26	Valg	-	6 000	-	6 000	-
Sum sentrale utgifter		497 542	733 050	732 550	738 550	732 550
Sum netto utgifter		748 368	986 443	1 085 457	1 095 907	1 175 807
Tilskudd regionale prosjekter						
27	Brannvesenet Sør-Rogaland IKS	106 140	109 250	112 500	115 850	119 300
28	Greater Stavanger	7 775	7 850	7 850	7 850	7 850
29	Stavanger konserthus IKS (kapitalkostnader og drift)	32 900	45 200	45 950	46 550	47 050
30	Sørmarka flerbrukshall IKS	15 000	13 300	13 300	12 700	11 900
31	Multihallen og Storhallen IKS	12 575	11 200	11 100	10 950	10 800
32	Ryfast, planleggingsutgifter	35 000	35 000	20 000	-	-
33	Rogaland teater, prosjektmidler sceneskifte	500	1 000	-	-	-
Sum tilskudd regionale prosjekter		209 890	222 800	210 700	193 900	196 900
Beregnet netto driftsramme til disposisjon		-5 914 833	-5 637 507	-5 662 843	-5 771 393	-5 780 093
Disponibelt utover 2014-nivå		-	277 326	251 990	143 440	134 740
Driftskonsekvenser av investeringer i oppvekst og levekår						
34	Lervig sykehjem	-	-	3 000	65 000	65 000
35	Haugåsveien 26/28, bofellesskap psykisk helse, 7 plasser	-	-	4 300	5 200	5 200
36	Krosshaugveien, bofellesskap for autister, 8 plasser	-	-	22 800	22 800	22 800
37	Bjørn Farmannsgate 25, barn med autisme og PUH, 4 plasser	-	-	11 000	11 000	11 000

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
38	Lassahagen bofellesskap, psykisk helse, 4+6 plasser	-	3 600	12 500	13 200	13 200
39	Søra Bråde bofellesskap PUH, 16 plasser	-	11 200	11 200	11 200	11 200
40	Dagsenterplasser, PUH, 15 brukere	-	-	-	3 500	7 000
41	Barnehageprosjekter ferdigstillt 2014, helårseffekter	-	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum driftskons. av invest. i oppvekst og levekår		-	16 800	66 800	133 900	137 400
Driftskonsekvenser av investeringer til kirkelige formål						
42	Tjensvoll gravlund, utbygging av driftsbygning, drift og vedlikehold	-	100	100	100	100
43	Hundvåg gravlund, arealutvidelse	-	200	200	200	200
Sum driftskonsekvenser av investeringer til kirkelige formål		-	300	300	300	300
Driftskonsekvenser av investeringer på park og vei						
44	Framkommelighet	-	400	800	1 200	1 600
45	Trafikksikkerhet og miljø	-	300	600	900	1 200
46	Etterslep vedlikehold park, friområder og aktivitetsanlegg	-	200	400	600	800
47	Nye anlegg	-	600	1 200	1 800	2 400
48	Plasser, vei og torg ved Stavanger konserthus IKS	-	200	400	600	800
Sum driftskonsekvenser av investeringer på park og vei		-	1 700	3 400	5 100	6 800
Driftskonsekvenser av investering på idrett						
49	Kvernevik svømmehall	-	700	4 250	4 250	4 250
50	Hundvåg svømmehall	-	2 850	4 250	4 250	4 250
51	Utstillingshall, drift og vedlikeholdsutgifter	-	400	400	400	400
52	Hetlandshallen, dobbel idrettshall	-	-	-	-	600
53	Nye Gamlingen	-	-	-	1 500	1 500
Sum driftskonsekvenser av investering på idrett		-	3 950	8 900	10 400	11 000

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Driftskonsekvenser av investeringer i Stavanger eiendom						
54	Vedlikehold- og renholdsutgifter til nye bygg	-	20 300	31 100	52 250	59 550
55	Energiutgifter til nye bygg	-	2 950	5 400	8 800	9 950
Sum Driftskonsekvenser av investeringer i Stavanger eiendom		-	23 250	36 500	61 050	69 500
Sum netto driftskonsekvenser av investeringer		-	46 000	115 900	210 750	225 000
SENTRALE OMRÅDER						
Felles tiltak sentrale områder						
56	Innovasjons- og utviklingsmidler	-	2 500	2 500	2 500	2 500
57	Eksterne husleiekontrakter	-	3 800	3 850	3 900	3 900
58	Reduksjon i pris og forbruk av energi	-	-3 400	-3 400	-3 400	-3 400
59	Gjenopptakelse av oppreisningsordninger	-	3 000	3 000	3 000	3 000
60	ENØK-innsparinger	-	-2 000	-4 000	-4 000	-6 000
61	Gvinster ved bruk av IKT-løsninger	-	-2 000	-4 000	-4 000	-4 000
62	Rammeavtaler, økonomiske effekt	-	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
Sum felles tiltak sentrale områder		-	-2 600	-6 550	-6 500	-8 500
Personal og organisasjon						
63	Implementering av arbeidsgiverstrategi	-	1 800	2 400	2 400	2 400
64	Digital arkivdanning	-	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
65	Prosjekt eSak	-	3 000	3 000	3 000	3 000
66	Offentlige PhD	-	500	500	500	500
67	Regulering av torgavgift, gratis kopiering mv	-	-500	-500	-500	-500
68	Bemanningsreduksjon	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
69	Lærlingeordningen, verdiskapning	-	-3 000	-4 000	-4 000	-4 000
70	Redusere diverse ordninger som rekruttering, stipend mv	-	-2 500	-3 000	-3 000	-3 000
71	Gjennomgang av velferdsordninger, seniorpolitikk, boligtilskuddsordningen, kantinedrift mv.	-	-3 250	-4 500	-4 500	-4 500
72	Effektiviseringskrav	-	-1 900	-1 900	-1 900	-1 900

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Sum personal og organisasjon		-	-8 850	-11 000	-11 000	-11 000
Kommunikasjon						
73	Digital innbyggerdialog og sosiale medier	-	500	500	500	500
74	Klarspråk - tilrettelagt informasjon	-	300	300	300	300
75	Effektiviseringskrav	-	-100	-100	-100	-100
Sum kommunikasjon		-	700	700	700	700
Økonomi						
76	Salg av økonomitjenester til andre kommuner og selskap	-	-3 800	-3 800	-3 800	-3 800
77	SK-regnskap, intern omorganisering	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
78	Effektiviseringskrav	-	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Sum økonomi		-	-7 800	-7 800	-7 800	-7 800
Kommuneadvokaten						
79	Merkantil ressurs og kjøp av advokattjenester	-	300	300	300	300
Sum kommuneadvokaten		-	300	300	300	300
Næring						
80	Justert driftsramme inkludert BID-ordning	-	750	500	500	500
Sum næring		-	750	500	500	500
Politisk sekretariat						
81	Effektiviseringskrav	-	-200	-200	-200	-200
Sum politisk sekretariat		-	-200	-200	-200	-200
SUM SENTRALE OMRÅDER		-	-17 700	-24 050	-24 000	-26 000
OPPVEKST OG LEVEKÅR						
82	Nye lokaler til Oppvekst og levekårsservice	-	1 500	1 500	1 500	1 500
83	SLT, reduksjon	-	-500	-500	-500	-500
84	Effektiviseringskrav	-	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Sum stab		-	-800	-800	-800	-800
Budsjettekniske endringer						
85	Medfinansiering samhandlingsreform	-	-109 400	-109 400	-109 400	-109 400

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Sum stab			-109 400	-109 400	-109 400	-109 400
Felles tiltak levekår						
86	Ressurskrevende tjenester, refusjonsinntekt	-	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
87	Samhandlingsstillinger i hjemmebaserte tjenester, reduksjon	-	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
88	Kommunalstyret levekår, økt ramme reversert	-	-6 700	-6 700	-6 700	-6 700
89	Tilskudd til lag og organisasjoner, reduksjon	-	-700	-700	-700	-700
90	Prosjekt "Ville veier", avsluttes	-	-250	-250	-250	-250
Sum felles tiltak levekår		-	-15 550	-15 550	-15 550	-15 550
Barnehage						
91	Pedagogisk bemanning, tilpassing til barnehagelovens krav	-	6 000	6 000	6 000	6 000
92	Kompetanseheving	-	500	1 500	2 500	2 500
93	Tilskudd ikke-kommunale barnehager, effekt av ny beregningsmetode	-	-	5 000	-2 000	-6 000
94	Økt foreldrebetaling, endring i satser	-	-13 000	-13 000	-13 000	-13 000
95	Omstilling av området "styrket barnehagetilbud"	-	-4 000	-6 900	-6 900	-6 900
96	Barnepark, familiebhg. og åpne bhg. samt drift av kommunale bhg. i leide bygg, avvikling	-	-3 000	-5 400	-5 400	-5 400
97	Ledelsesstruktur, administrasjonsressurs, kjøkkenassistentressurs mv, rammeredusjon	-	-10 000	-15 000	-15 000	-15 000
98	Tilskudd til SBF-ordningen, barnehage, reduksjon	-	-100	-100	-100	-100
99	Tospråklige assistenter, språktiltak, helsetjenester for flerspråklige mv	-	-1 100	-2 800	-2 800	-2 800
100	Effektiviseringskrav	-	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
Sum barnehage		-	-27 900	-33 900	-39 900	-43 900
Ressursenteret for styrket barnehagetilbud						
101	Omstilling av området "styrket barnehagetilbud"	-	4 000	6 900	6 900	6 900
102	Opprettholdelse av aktivitetsnivå i 2014	-	3 000	100	100	100

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
103	Psykisk helsestilling, avvikling	-	-350	-750	-750	-750
104	Effektiviseringskrav	-	-250	-250	-250	-250
Sum Ressurscenteret for styrket barnehagetilbud		-	6 400	6 000	6 000	6 000
Skole og SFO						
105	Elevtallsvekst grunnskole	-	3 600	3 600	3 600	3 600
106	Lenden skole, avslutte leieforhold	-	-850	-1 500	-1 500	-1 500
107	Åmøy skole, inklusive SFO, avvikling	-	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
108	Skoleplasser for elever fra Åmøy	-	700	700	700	700
109	Stavanger-prosjektet, delfinansiere stilling Universitetet i Stavanger	-	300	300	-	-
110	Skolefritidsordningen, øke prisene	-	-10 400	-15 100	-15 100	-15 100
111	Tastarustå og Teinå skoler, omstillingsmidler trekkes tilbake	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
112	Den kulturelle skolesekken, redusert aktivitet og busspengar	-	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
113	Rammereduksjon - skole	-	-47 100	-67 100	-67 100	-67 100
114	Redusert reserve – spesialundervisning og minoritetsspråklig undervisning	-	-3 800	-3 800	-3 800	-3 800
115	Kurs, kompetanseutvikling, reisestipend mv, redusert tilbud	-	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
116	«Grønt flagg»-ordning, internasjonalt skolesamarbeid, realfagssatsing på Oljemuseet	-	-600	-1 400	-1 400	-1 400
117	Driftsstyreordningen, reduksjon	-	-300	-300	-300	-300
118	Kommunalt foreldreutvalg, reduksjon i tilskudd	-	-250	-250	-250	-250
119	Kommunalstyret oppvekst, reversere økt ramme	-	-9 250	-10 750	-10 750	-10 750
120	Brukerundersøkelser, reduksjon	-	-200	-200	-200	-200
121	Lenden, rammereduksjon	-	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
122	Effektiviseringskrav	-	-5 500	-5 500	-5 500	-5 500
Sum skole og sfo		-	-84 850	-112 500	-112 800	-112 800
Johannes læringscenter						

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
123	Husleie nye lokaler Haugesundsg 27 og 30	-	4 800	6 100	6 100	6 100
124	Introduksjonsstønad, aktivitet på 2014-nivå	-	4 500	4 500	4 500	4 500
125	Johannes læringscenter, rammereduksjon	-	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
126	Effektiviseringskrav	-	-500	-500	-500	-500
Sum Johannes læringscenter		-	6 300	7 600	7 600	7 600
Kulturskolen						
127	Kulturskoletimen i SFO/skole, avvikling	-	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
128	Kontingentøkning	-	-450	-450	-450	-450
129	Kulturskolen, rammereduksjon	-	-350	-350	-350	-350
130	Effektiviseringskrav	-	-200	-200	-200	-200
Sum Kulturskolen		-	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800
PPT						
131	PPT, rammereduksjon	-	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400
132	Effektiviseringskrav	-	-150	-150	-150	-150
Sum PPT		-	-2 550	-2 550	-2 550	-2 550
Ungdom og fritid						
133	Ungdomsundersøkelsen	-	-	500	-	-
134	Uteseksjonen, redusert drift	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
135	Fritidsklubb/bydelhus, redusert drift	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
136	Barn og ungdomssekretærer, redusert tilskuddnivå	-	-500	-500	-500	-500
137	Effektiviseringskrav	-	-200	-200	-200	-200
Sum Ungdom og fritid		-	-2 700	-2 200	-2 700	-2 700
Helsestasjon og Skolehelsetjeneste						
138	Legetjeneste, reduksjon	-	-500	-500	-500	-500
139	HERO, avvikling	-	-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
140	Effektiviseringskrav	-	-250	-250	-250	-250
Sum Helsestasjon og Skolehelsetjeneste		-	-1 850	-1 850	-1 850	-1 850
Barnevern						

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
141	Fosterhjemsutgifter, økte satser og økt volum	-	4 000	4 000	4 000	4 000
142	Økt kommunal egenandel, barnevernsinstitusjon	-	4 200	4 200	4 200	4 200
143	Rammereduksjon barnevern (stab)	-	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
144	Effektiviseringskrav	-	-350	-350	-350	-350
Sum barnevern		-	6 350	6 350	6 350	6 350
Embo						
145	Redusert bemanning	-	-200	-200	-200	-200
Sum Embo		-	-200	-200	-200	-200
Helse- og sosialkontor						
146	Omfattende pleiebehov	-	3 000	3 000	3 000	3 000
147	TAFU, prosjektmidler utgår	-	-550	-550	-550	-550
148	Redusert bemanning og effektiviseringskrav	-	-3 050	-3 050	-3 050	-3 050
Sum helse- og sosialkontor		-	-600	-600	-600	-600
NAV-kontorene						
149	Sosialhjelp	-	20 000	20 000	20 000	20 000
150	Redusere bemanningen	-	-	-1 400	-1 400	-1 400
151	Effektiviseringskrav	-	-200	-200	-200	-200
Sum NAV-kontorene		-	19 800	18 400	18 400	18 400
Hjemmebaserte tjenester						
152	Økt eksternt husleie og innføring av arbeidstøy HBT	-	2 750	4 250	4 250	4 250
153	Samlokalisering av Madla og Tjensvoll hjemmebaserte tjenester	-	250	750	750	750
154	Rammereduksjon - hjemmebaserte tjenester	-	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
155	St Svithun bofellesskap, avvikling	-	-	-4 200	-4 200	-4 200
156	HERO, avvikling	-	-300	-300	-300	-300
157	Prosjekt "miljøterapeut rus", avvikling av kommunal finansiering	-	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
158	Effektiviseringskrav	-	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
Sum hjemmebaserte tjenester		-	-11 900	-14 100	-14 100	-14 100

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Alders- og sykehjem						
159	Husleieavtale, private ideelle sykehjem	-	300	600	600	600
160	Alders Hvile, driftsavtale	-	1 500	1 500	1 500	1 500
161	Boganes sykehjem, prisjustering	-	3 200	3 350	3 350	3 350
162	Tilskudd til studie av alternativ til sykehjemsdrift - Domkirken	-	50	50	50	50
163	Trygghetsavdeling, Vålandstunet sykehjem, avvikling	-	-1 800	-2 700	-2 700	-2 700
164	Mosheim sykehjem, avvikling	-	-13 000	-26 000	-26 000	-26 000
165	Boganes sykehjem, reversere planlagte dagsenterplasser	-	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
166	Øke antall øyeblikkelig hjelpssenger og redusere overgangsplasser, jf Tertial 30.04.2014	-	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
167	Rehabiliteringsplasser i Spania, avvikling	-	-	-	-6 000	-6 000
168	Vålandstunet sykehjem, avvikling	-	-10 000	-21 000	-21 000	-21 000
169	Effektiviseringskrav	-	-3 050	-3 050	-3 050	-3 050
Sum alders- og sykehjem		-	-28 800	-53 250	-59 250	-59 250
Rehabiliteringsseksjonen						
170	Redusere ressurser i botiltak	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
171	LAR, medisnutlevering, helsestasjon, reduksjon	-	-3 100	-3 100	-3 100	-3 100
172	Effektiviseringskrav	-	-200	-200	-200	-200
Sum Rehabiliteringsseksjonen		-	-4 300	-4 300	-4 300	-4 300
Dagsenter og avlastningsseksjonen						
173	PU-brukere dagsenter, 15 plasser	-	3 500	3 500	3 500	3 500
174	Ressurskrevende brukere avlastning	-	3 000	3 000	3 000	3 000
175	Avvikle ferieturer for funksjonshemmede	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
176	Redusere antall plasser i avlastningsboligene	-	-4 500	-7 500	-7 500	-7 500
177	Effektiviseringskrav	-	-600	-600	-600	-600
Sum dagsenter og avlastningsseksjonen		-	400	-2 600	-2 600	-2 600
Krisesenteret						

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
178	Økt tilskudd i tråd med samarbeidsavtalen mellom kommunene	-	300	300	300	300
Sum Krisesenteret		-	300	300	300	300
Fysio- og ergoterapitjenesten						
179	Redusere aktiviteten ved Fysio- og ergoterapitjenesten	-	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
180	Effektiviseringskrav	-	-200	-200	-200	-200
Sum fysio- og ergoterapitjenesten		-	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Arbeidstreningssesjonen						
181	Redusere aktiviteten	-	-450	-450	-450	-450
Sum arbeidstreningssesjonen		-	-450	-450	-450	-450
Helsehuset i Stavanger						
182	Stavanger lokalmedisinske senter	-	-500	-500	-500	-500
183	Leve HELE LIVET	-	1 000	2 000	3 000	3 000
Sum Helsehuset i Stavanger		-	500	1 500	2 500	2 500
Stavanger legevakt						
184	Initiativ til interkommunalt samarbeid ved smittevernkontoret	-	-500	-500	-500	-500
185	Samarbeidsavtale Sola og Randaberg, merinntekt	-	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400
186	Effektiviseringskrav	-	-200	-200	-200	-200
Sum Stavanger legevakt		-	-3 100	-3 100	-3 100	-3 100
Samfunnsmedisin						
187	Tilskudd fastleger som følge av befolkningsvekst, økning	-	1 000	2 000	3 000	3 000
188	Sykehjemslegevakt, reduksjon	-	-250	-250	-250	-250
189	Utviklingsarbeid fastlegetjenesten, reduksjon	-	-250	-250	-250	-250
Sum samfunnsmedisin		-	500	1 500	2 500	2 500
SUM OPPVEKST OG LEVEKÅR		-	-258 800	-320 100	-330 900	-334 900
KULTUR OG BYUTVIKLING						
Kultur						
190	Opera Rogaland IKS, driftstilskudd	-	-	-	50	150

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
191	MUST prosjektleder utv. Prosjekter, egnethetsanalyse, redusert driftstilskudd	-	-500	-950	-950	-950
192	Ny driftsavtale med Tou Scene	-	600	600	600	600
193	Økt tilskudd til kulturinstitusjoner, statlig del-finansiert	-	2 150	2 150	2 150	2 150
194	Kunstforeningen, tilbakeføring av tilskudd	-	860	860	860	860
195	Sølvberget KF, økt tilskudd	-	1 650	1 650	1 450	1 450
196	Redusere tilskudd til kulturformål	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
197	Effektiviseringskrav	-	-600	-150	-150	-150
Sum kultur		-	3 160	3 160	3 010	3 110
Byggesak						
198	Digitalisering av byggesaksarkiv - endret fremdrift	-	-	7 500	10 000	-
Sum byggesak		-	-	7 500	10 000	-
Geodata						
199	Eiendomsskatt, omtaksering	-	500	-	-	-
Sum Geodata		-	500	-	-	-
Planavdelinger						
200	Effektiviseringskrav	-	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
Sum planavdelinger		-	-2 100	-2 100	-2 100	-2 100
SUM KULTUR OG BYUTVIKLING		-	1 560	8 560	10 910	1 010
BYMILJØ OG UTBYGGING						
Felles tiltak bymiljø og utbygging						
201	Effektiviseringskrav stab BMU	-	-100	-100	-100	-100
Sum felles tiltak bymiljø og utbygging		-	-100	-100	-100	-100
Miljø						
202	Forurenset Sjøbunn	-	500	500	500	500
203	Justering av prosjektene "Endring av reisevaner" og "Miljøsøndag"	-	-400	-400	-400	-400
204	Effektiviseringskrav	-	-100	-100	-100	-100
Sum miljø		-	-	-	-	-

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
Utbygging						
205	Lysefjorden utvikling Urban sjøfront	-	850	850	850	850
206	Leieinntekter, utbyggingsavdelingen	-	-7 800	-7 500	-7 500	-7 500
207	Effektiviseringskrav	-	-100	-100	-100	-100
Sum utbygging		-	-7 050	-6 750	-6 750	-6 750
Park og vei						
208	Biologisk mangfold	-	250	500	750	1 000
209	Ny drifts- og vedlikeholdsavtale med Lyse	-	100	200	300	400
210	Vedlikeholdsetterslep uteområder, kommunale bygg	-	250	250	250	250
211	Økt tilskudd til friluftsområdene, Attende, Arboreet	-	350	450	600	750
212	Uteservering, økt avgift	-	-500	-500	-500	-500
213	Småbåthavner, økte leieinntekter	-	-500	-500	-500	-500
214	Rammereduksjon park og vei	-	-400	-400	-400	-400
215	Vedlikehold gater og veier, økt rensing av gatesluk, reduksjon	-	-2 050	-2 050	-2 050	-2 050
216	Drift og vedlikehold sentrum, reduksjon	-	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
217	Vedlikehold parker, friområder og utendørs idrettsanlegg, reduksjon	-	-4 250	-4 250	-4 250	-4 250
218	Sommerblomster, julebelysning, reduksjon	-	-350	-350	-350	-350
219	Bidrag fra vertskommune under festival, reduksjon	-	-1 200	-700	-1 200	-700
220	Tilskuddet til private lekeplasser, avvikling	-	-450	-450	-450	-450
221	Effektiviseringskrav	-	-950	-950	-950	-950
Sum park og vei		-	-11 500	-10 550	-10 550	-9 550
Idrett						
222	Leie og driftsutgifter for bruk av areal i idrettshaller/utstillingshaller	-	8 300	10 800	10 800	10 800
223	Leieinntekter ONS, utgår i 2015 og 2017	-	1 050	-	1 050	-
224	Billettpriser Kvernevik og Hundvåg svømmehall, volumøkning,	-	-1 200	-1 500	-1 500	-1 500
225	Billettpriser i svømmehallene, økning	-	-500	-1 000	-1 500	-2 000

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
226	Beach volleyball World Tour Stavanger 2014-2016	-	-	-	-2 500	-2 500
227	Leieinntekter, OTD	-	-700	-	-700	-
228	Gamlingen, stenges fom september 2015	-	-750	-750	-750	-750
229	Redusert forbruk på andre driftsutgifter	-	-1 650	-1 650	-1 650	-1 650
230	Renhold garderober, materiellkjøp, morgentrening, sommerstenging m.v. (NIS), reduksjon	-	-1 950	-1 950	-1 950	-1 950
231	Reduserte utbetalinger på større idrettsarrangement	-	-700	-700	-700	-700
232	Tilskudd til idretten (drift av Idrettsrådet), reduksjon	-	-350	-350	-350	-350
233	Anleggstilskudd, reduksjon	-	-350	-350	-350	-350
234	Driftstilskudd til idrettslag, reduksjon	-	-900	-900	-900	-900
235	Effektiviseringskrav	-	-150	-150	-150	-150
Sum idrett		-	150	1 500	-1 150	-2 000
Stavanger eiendom						
236	Forsikring bygg	-	1 200	1 400	1 600	1 800
237	Volumøkning, bofellesskap og omsorgsboliger, husleieøkning	-	-1 900	-5 500	-5 950	-5 950
238	Strøm nødaggregat, private ideelle sykehjem	-	4 500	-	-	-
239	Kommunale boliger, effekt av tidligere års regulering av husleie	-	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
240	Tilskudd til presteboliger	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
241	Vedlikehold for administrasjons- og formålsbygg, reduksjon	-	-23 950	-3 050	21 950	31 950
242	Forsvarsbygg, bortfall av leieutgifter	-	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
243	Teknisk drift Forus, generell reduksjon	-	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
244	Effektiviseringskrav	-	-950	-950	-950	-950
Sum Stavanger eiendom		-	-29 400	-16 400	8 350	18 550
Vannverket						
245	Fastledd, IVAR	-	1 222	3 460	8 696	15 547
246	Mengdevariabelt ledd, IVAR	-	2 044	3 962	10 192	18 109

Driftsrammetabell 2015 til 2018		Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
247	Bemanningsøkning iht. hovedplan	-	350	700	1 050	1 400
248	Driftsutgifter/generell prisstigning	-	2 907	3 582	4 271	4 973
249	Avskrivninger	-	950	2 013	2 913	3 813
250	Renter restkapital	-	1 923	2 484	2 926	3 344
251	Bruk/avsetning til selvkostfond	-	-4 666	-2 403	5 597	5 597
252	Gebyrer/gebyrøkning	-	-4 730	-13 798	-35 645	-52 783
Sum Vannverket		-	-	-	-	-
Avløpsverket						
253	Fastledd, IVAR	-	1 403	3 841	4 562	5 731
254	Mengdevariabelt ledd, IVAR	-	1 740	5 510	5 800	6 670
255	Bemanningsøkning iht. hovedplan	-	350	700	1 050	1 400
256	Driftsutgifter/generell prisstigning	-	4 127	4 874	5 635	6 412
257	Avskrivninger	-	1 665	3 110	4 448	5 786
258	Renter restkapital	-	3 092	3 124	3 501	3 843
259	Gebyrer/gebyrøkning	-	-12 863	-21 159	-24 996	-29 842
Sum Avløpsverket		-	-486	-	-	-
Renovasjon						
260	Økt leveringsgebyr og mengde til IVAR	-	1 905	3 267	4 663	6 095
261	Renovasjonen IKS og Norsk gjenvinning, volumøkning	-	2 410	4 308	6 280	8 278
262	Kalkulerte finanskostnader	-	117	-63	-255	-440
263	Generell prisstigning innkjøpte varer og tjenester	-	1 023	1 825	2 503	2 062
264	Gebyrer/generell gebyrøkning	-	-3 572	-8 005	-11 480	-14 605
265	Bruk av bundet fond	-	-1 883	-1 332	-1 711	-1 390
Sum renovasjon		-	-	-	-	-
SUM BYMILJØ OG UTBYGGING		-	-48 386	-32 300	-10 200	150
Sum endringer på sektorene		-	-323 326	-367 890	-354 190	-359 740
Sum netto driftskonsekvenser og endringer på sektorene		-	-277 326	-251 990	-143 440	-134 740

Driftsrammetabell 2015 til 2018	Opprinnelig budsjett 2014	2015	2016	2017	2018
BUDSJETTBALANSE	-	-	-	-	-

Tabell 3.17 Driftsrammetabell 2015–2018

Merknader drift

Frie inntekter

1 Formue/inntektsskatt

2 Innbyggertilskudd inkl. utgiftsutjevning

3. Inntektsutjevning

Frie inntekter omhandler formue-/inntektsskatt, innbyggertilskudd, inklusiv utgiftsutjevning og inntektsutjevning, og er nærmere omtalt i kapittel 3.4. Skatteinntektene er basert på 4,5 % vekst fra anslått nivå for 2014 for Stavanger kommune. Skatt i prosent av landsgjennomsnittet blir da 143,5 %. Frie inntekter budsjetteres samlet med kr 6 593,2 mill. i 2015 og stiger på grunn av innbyggerveksten jevnt til kr 6 874,4 mill. i 2018.

Sentrale inntekter

4. Eiendomsskatt (netto)

Eiendomsskatt foreslås kun justert med årlig volumøkning i 2015. Omtaksering med kontormessig oppjustering av takstene er planlagt med virkning fra 2016, jf. 10 år siden forrige alminnelige taksering. Inntektene antas å øke til netto kr 148 mill. i 2016 og med årlig økning i påfølgende år. Nivå i 2018 avventes inntil de endelige omtakseringene foreligger. Arbeidet med omtaksering vil pågå i 2015 og vises i egen drift-linje i driftsrammetabellen (199). Ytterligere kommentarer vedrørende eiendomsskatten står i avsnitt 3.5.4.

5. Flyktninger og innvandrere – statlige overføringer

Statlige tilskudd til bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere omfatter; Integreringstilskudd, tilskudd ved bosetting av personer over 60 år, ekstratilskudd til personer med alvorlige funksjonshemninger, bosetting av mindreårige flyktninger og barnehage tilskudd.

Stavanger kommune har mottatt et vertskommunetilskudd som har gitt kompensasjon for utgifter i forbindelse med HERO mottakssenter for flyktninger. HERO er nedlagt i 2014 som innebærer at Stavanger kommune mister vertskommunetilskuddet tilsvarende kr 1,4 mill. samtidig som rammene til helsestasjon- og skolehelsetjenesten og hjemmebaserte tjenester reduseres tilsvarende da oppgavene nå er bortfalt.

Samlet er overføringen beregnet og budsjettert med kr 83,6 mill.

6. Kompensasjonsordninger fra Husbanken

Staten gir tilskudd til å dekke renter og avdrag i forbindelse med Eldre- og psykiatriplanen og Reform-97 (6-årsreformen). Det gis også tilskudd som dekker rentekostnader i forbindelse med rehabilitering av skole- og kirkebygg. Lånesaldo knyttet til disse investeringene framkommer i tabell 3.10. Kompensasjonsinntekter i 2015 er beregnet til kr 34,95 mill. Satser for investeringstilskudd omtales nærmere under punkt 3.7.6.

Finans

7. Lyse Energi AS, utbytte

11. Lyse Energi AS, renteinntekter – ansvarlig lån

Utbytte og renteinntekter fra ansvarlig lån i Lyse Energi AS er beregnet til totalt kr 218,3 mill. i 2015. Det vises til avsnitt 3.5.1 for en nærmere redegjørelse for overføringene fra Lyse Energi AS.

8. SF Kino Stavanger/Sandnes AS, utbytte

I 2014 utdelte SF Kino Stavanger/Sandnes AS et samlet utbytte på kr 26 mill., hvorav kr 6 mill. i ordinært utbytte og kr 20 mill. i ekstraordinært utbytte. Stavanger kommune mottok et samlet utbytte på kr 8,6 mill. i 2014. Det foreslås å videreføre utbytteforventningen på kr 2 mill. som ble lagt til grunn i Handlings- og økonomiplan 2014-2017.

9. Renovasjonen IKS, utbytte

I 2014 utdelte Renovasjonen IKS et samlet utbytte på kr 2 mill., hvorav Stavanger kommune mottok kr 1 mill. Det foreslås at dette nivået legges til grunn som kommunens utbytteforventning i planperioden.

10. Motpost avskrivninger inkl. renter restkapital, VAR-sektor

Motpost avskrivninger og rente på restkapital på investeringer i VAR-sektoren er beregnet til kr 100,9 mill. i 2015. Kostnadene belastes VAR-sektoren og inngår i gebyrgrunnlaget.

Netto kapitalutgifter

12. Renteinntekter bank og finansforvaltning

13. Rentekostnader gjeldslån, renteswap og startlån

14. Avdragsutgifter (investeringslån)

Det er budsjettert med netto kapitalutgifter på kr 471,15 mill. i 2015. Netto kapitalutgifter omfatter avdragsutgifter på kr 325,9 mill. og rentekostnader knyttet til investeringslån, rentebytteavtaler (renteswap) og startlån på kr 178,7 mill., fratrukket renteinntekter fra bankinnskudd og finansforvaltning på kr 33,45 mill. Det legges opp til en utvidelse av avdragstiden i 2015 til inntil 30 år på enkelte lån med flytende rente. En avdragstid på inntil 30 år vil gi bedre samsvar mellom avdragstiden og den veide levetiden på kommunens anleggsmidler, jf. kommuneloven § 50, nr. 7. Dette resulterer i en betydelig reduksjon i avdragsutgiftene, men gir samtidig en økning i årlige rentekostnader. Det vises til avsnitt 3.3 for en nærmere redegjørelse for renteforutsetningene.

Renteutgifter (1000 kr)	Låneopptak ekskl. startlån	Bregnede renter			
		2015	2016	2017	2018
Renteutg. på lån tom. 2014		110 537	116 604	121 536	124 164
=+ renteutg. lån 2015	646 699	14 486	15 012	16 013	16 909
=+ renteutg. lån 2016	708 100		15 384	18 112	19 106
=+ renteutg. lån 2017	125 900			2 958	3 511
=+ renteutg. lån 2018	262 000				7 598
Sum renteutgifter		125 023	147 000	158 619	171 288
-Bregnende renteinntekter bankinnskudd inkl. avkastning finansforvaltning og rentebytteavtaler		20 250	5 107	-3 798	-9 154
Netto renteutgifter		145 273	152 107	154 821	162 134

Tabell 3.18 Oversikt over renteutgifter i planperioden

Avdragsutgifter (1000 kr)	Låneopptak ekskl. startlån	Bregnede avdrag			
		2015	2016	2017	2018
Avdrag på lån t.om. 2014		304 691	301 961	294 322	291 532
=+ Avdrag lån 2015	646 699	21 209	21 209	21 209	21 209
=+ Avdrag lån 2016	708 100		24 630	24 630	24 630
=+ Avdrag lån 2017	125 900			4 840	4 842
=+ Avdrag lån 2018	262 000				9 786
Sum avdrag ordinære lån		325 900	347 800	345 000	352 000
Sum netto renteutgifter + avdrag		471 172	499 907	499 822	514 135

Tabell 3.19 Oversikt over avdragsutgifter i planperioden

Overføring til investering

15. Egenfinansiering av investeringer

Overføring av midler til egenfinansiering av investeringer er kr 104,4 mill. i 2015, kr 190 mill. i 2016, kr 209 mill. i 2017 og kr 294,9 mill. i 2018. Dette tilsvarer netto driftsresultat, justert for bruk og avsetning til bundne driftsfond. Det er ikke planlagt avsetning til eller bruk av disposisjonsfond i planperioden.

Sentrale utgifter

16. Helårseffekt lønnsoppgjør 2014

Rådmannen foreslår å innarbeide full kompensasjon for helårseffekt av lønnsoppgjøret 2014. Dette er beregnet til kr 211,35 mill.

17. Lønnsoppgjør 2015

I forslag til statsbudsjett er lønnsveksten i 2015 anslått til 3,3 % med et overheng på 0,7 %. Rådmannen har brukt den samme lønnsvekstprosenten i beregningene av kommunens kostnader ved forventet lønnsoppgjør 2015 som tilsvarer kr 95 mill. i 2015.

18. Pensjon

Rådmannen viser til kommentarene vedrørende pensjon i kapittel 7.1. Sentral pensjon gjelder reguleringspremie, AFP-premier, rentegaranti, bruk av premiefond, samt føring av kommunens nye premieavvik for året og amortisering (tilbakeføring) av tidligere års premieavvik. Reguleringspremien forventes kr 43,2 mill. lavere i 2015 og er beregnet til kr 219,3 mill. Premieavviket for 2015 anslås til kr 109,6 mill., hvilket er høyt tross for at det er kr 47,6 mill. lavere inntekt enn i 2014. Tilbakeføring av tidligere års premieavvik utgjør kr 61,5 mill. i kostnad. AFP 62-64 er justert ned til kr 16 mill. for å gjenspeile det reelle nivået hittil i 2014. I tillegg påløper arbeidsgiveravgift på postene.

For 2015 budsjetteres det med tilsammen kr 190 mill. i reguleringspremie, premieavvik, amortisering av premieavvik og avtalefestet pensjon. Anslag for reguleringspremien for kirkevergen og Sølvberget er inkludert i disse tallene. Dette betyr en økning på kr 16 mill. i forhold til opprinnelig vedtatt budsjett for 2014.

I tillegg kommer pensjon av løpende lønn og disse satsene har steget litt fra 2014. Denne pensjonskostnaden inngår i driftsbudsjettene til de enkelte virksomhetene.

Folkevalgfordningen (i KLP) opphørte fra 31.12.2013 og ble erstattet av en pensjonsordning med 30 års opptjeningstid, tilsvarende for kommunalt ansatte.

Økninger i de samlede pensjonsinnbetalingene og pensjonskostnader fra 2014 til 2015 skyldes følgende:

- Finanstilsynet har besluttet at grunnlagsrenten for ny opptjening av pensjonsrettigheter skal settes ned fra 2,5 % til 2,0 % fra 2015. Dette medfører økning i pensjonspremien fra 2015.
- Stortinget har vedtatt at ny uføretrygd skal innføres fra 2015 og til dels erstatte dagens uførepensjon. En større del av ytelsene til uføre vil komme fra folketrygden i framtiden og dermed mindre fra tjenestepensjonsordningene. Dette bidrar til å redusere den delen av premiene som er relatert til uførepensjon fra 2015.
- Reguleringspremien er budsjettert lavere for 2015 enn for 2014. Dette er en følge av forventet lønnsvekst og økning i folketrygdens grunnbeløp i et år med mellomoppgjør med relativt store overheng fra 2014 til 2015. Nivålønnsvekst (lønn og G-regulering) som er lagt til grunn er 3,5 %.
- Uttaket av AFP 62-64 viser en fallende trend for ansatte i Stavanger kommune. Dermed går budsjetterte utbetalinger noe ned da kommunen er selvassurandør.

Rådmannen presiserer at det knytter seg usikkerhet rundt anslaget på premier og kostnadsnivå.

19. Ordinær reservekonto og næring/kulturfondet

Formannskapetets reservekonto og næring/kulturfondet er på henholdsvis kr 7,9 mill. og 1 mill.

Gjennom vedtak fattet i formannskapet er det allerede bundet opp midler til enkelte arrangementer o.l. som står oppført i tabellen under. Det gjenstår kr 3,2 mill. til fri disposisjon i 2015 og kr 6,2 mill. hvert år fra 2016.

Ordinær reservekonto (tall i mill.)	2015	2016	2017	2018
Opprinnelig ordinær reservekonto, inkl. næring/kultur	8,9	8,9	8,9	8,9
Totalt ekskl. næring/kultur	7,9	8	8	8
Omdisponere til kommunalstyret for kultur og idrett	-2	-2	-2	-2
Spelemannsdagene 2015, jfr. FSK vedtak 21.08.14	-1			
Norway Chess - jfr. FSK vedtak 02.10.14	-1			
Tour des Fjords - jfr. FSK vedtak 02.10.14	-2			
Skape - jfr. partnerskap/handlingsplan 2012-2015	-0,5			
Sum tiltak	-4,7			
Til fri disposisjon	3,2	6	6	6

Tabell 3.20 Oversikt over reservekonto og næring og kulturfond

20. Folkevalgte

Budsjettet til folkevalgte på kr 48,8 mill. dekker lønnsutgifter til folkevalgte. Partistøtte, møte- og reiseutgifter, arrangementer og representasjon samt diverse andre driftsutgifter. Rådmannen foreslår videre å innarbeide økte utgifter til innkjøp av iPader til folkevalgte kr 0,7 mill.

21. Hovedtillitsvalgte

Det budsjetteres med kr 9,2 mill. til hovedtillitsvalgte. Dette er en videreføring av nivået for 2014, og vil bli justert for helårsvirkning av lønnsoppgjør 2014 når dette er kjent.

22. Kirkelig fellestråd

Rammen til Kirkelig fellestråd videreføres fra 2014 og justeres for helårsvirkning av lønnsoppgjør 2014. Dette utgjør kr 79,5 mill. Kirkelig fellestråd flytter til nye lokaler i november 2014. Dette innebærer en kostnadsøkning på kr 350 000 per år. Rådmannen har ikke innarbeidet denne kostnadsøkningen i tilskuddsrammen med en forutsetning om at dette dekkes innenfor tildelt ramme. I tillegg foreslår rådmannen å øke driftsutgiftene til Tjensvoll og Hundvåg gravlund i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2014-2017, kr 0,3 mill.

23. Tilskudd livssynssamfunn

Tilskudd til livssynssamfunn budsjetteres med kr 12 mill. i 2015. Tilskuddet er basert på bevilgninger til kirkelige formål i 2015 samt erfaringstall fra medlemsregistre til andre livssynssamfunn.

24. Revisjon og kontrollutvalg

Utgiftene til revisjon og kontrollutvalg budsjetteres med kr 5,3 mill. per år i planperioden. Dette er en økning på 2 %, tilsvarende kr 0,1 mill. fra 2014. Økning skyldes først og fremst økte pensjonskostnader.

25. Felleskostnader

Det budsjetteres med kr 66,4 mill. for 2015. Dette dekker utgifter til diverse tilskudd til lag og organisasjoner, konsulenthonorarer, godtgjørelse, velferdstiltak, forsikringer og andre sentrale utgifter.

26. Valg

Det budsjetteres med kr 6 mill. for å dekke utgifter til gjennomføring av kommunestyrevalg og fylkestingsvalg i 2015 og stortingsvalg i 2017.

Tilskudd regionale prosjekter

27. Brannvesenet Sør-Rogaland IKS

Selskapet har oversendt budsjettforslag for 2015 til eierne. Forslaget innebærer en økning på kr 18,4 mill. (8,8 %) til drift av brannvesenet, Miljørettet helsevern og skjenkekontrollen. Forslaget omfatter også investeringer i kjøretøy og utstyr på kr 15 mill. i 2015, som forutsettes finansiert gjennom låneopptak. Det foreslås i tillegg kr 3 mill. knyttet til innfasingen av nytt nødnett i 2015.

Rådmennene i de største eierkommunene har i samarbeid utarbeidet forslag til tilskuddsnivå basert på selskapets budsjettforslag. I rådmennenes forslag er det innarbeidet en økning på kr 6,5 mill. i 2015 (3 % – kommunal deflator) som kompensasjon for pris- og lønnsvekst. Rådmennenes budsjettforslag reflekterer eierkommunenes økonomiske handlingsrom i kommende planperiode. I forslaget er det likevel tatt sikte på å legge til rette for en tilfredsstillende beredskap i regionen. Det tilligger imidlertid de styrende organ i selskapet å foreta nødvendige prioriteringer innenfor den økte driftsrammen for å sikre en forsvarlig drift og beredskap.

Tilskuddet fra Stavanger kommune vil med dette utgjøre kr 109,2 mill. i 2015. I det samlede tilskuddet til selskapet inngår også et årlig tilskudd på kr 0,75 mill. som skal anvendes til bemanning, drift og vedlikehold av luftmålestasjonene i Kannik og på Våland. Miljørettet helsevern har inngått avtale med Stavanger kommune om å ivareta denne oppgaven.

28. Greater Stavanger

Stavanger kommune skal i henhold til partnerskapsavtalen årlig kjøpe næringsutviklingstjenester fra Greater Stavanger tilsvarende kr 60 per innbygger. Rådmannen foreslår å videreføre nivået i Handlings- og økonomiplan 2014–2017 med en justering for folketallet per 01.01.14. Gjeldende partnerskapsavtale utløper den 31.12.15, og vil følgelig reforhandles i løpet av 2015.

29. Stavanger konserthus IKS (kapitalkostnader og drift)

Stavanger kommune yter tilskudd til Stavanger konserthus IKS som skal dekke kapitalutgifter for lån på kr 500 mill. knyttet til oppføringen av nytt konserthus. Det budsjetteres med kr 28,6 mill. til dette formålet i 2015. Selskapet har i oktober 2014 avlagt endelig byggeregnskap som viser et bevilgningsbehov på kr 100,9 mill. for å fullfinansiere bygget. Skatt vest har sak vedrørende avgiftssituasjonen for konserthuset til behandling, der en foreløpig avklaring er ventet vinteren 2014/2015. Rådmannen vil fremme en egen sak knyttet til byggeregnskapet med forslag til inndekning av finansieringsbehovet. I saken vil det også redegjøres for status knyttet til avgiftssituasjonen for konserthuset. Rådmannen foreslår å foreløpig avsette kr 8,6 mill. i 2015 som tilskudd til å dekke kapitalkostnader for et nytt lån på inntil kr 140 mill. som vil kunne dekke finansieringsbehovet på kr 100,9 mill. i byggeregnskapet og en eventuell andel av total merverdiavgift på kr 249 mill. som selskapet ikke får kompensert/fradragsført.

Det ble i Handlings- og økonomiplan 2014-2017 avsatt kr 10 mill. i årlig driftstilskudd til selskapet. Siden åpningen av konserthuset i 2012 har selskapet arbeidet kontinuerlig med tiltak som vil bidra til å redusere tilskuddsbehovet. I selskapets budsjettforslag for perioden 2015-2018 er det lagt opp til en reduksjon i det årlige driftstilskuddet fra Stavanger kommune på kr 1 mill. Selskapet forestår i dag eiendomsforvaltning av

flere bygg i Bjergsted. Rådmannen vil sammen med selskapet se på mulighetene for å frigjøre ressurser gjennom en effektivisering av eiendomsforvaltningen. Basert på dette arbeidet foreslår rådmannen å redusere det årlige driftstilskuddet til kr 8 mill. i kommende planperiode. Reduksjonen vil kreve ytterligere omstilling for selskapet.

30. Sørmarka flerbrukshall IKS

31. Multihallen og Storhallen IKS

Stavanger kommune dekker 64,02 % av kapital- og driftskostnadene for Sørmarka flerbrukshall IKS (Sørmarka Arena). Kommunen dekker videre 62,4 % av kapital- og driftskostnadene for Multihallen og Storhallen IKS (Sandneshallen og Randaberg Arena). Representantskapene godkjente den 24.09.14 de respektive økonomiplanene for perioden 2015-2018.

I økonomiplanen for Sørmarka flerbrukshall IKS inngår det et samlet tilskudd fra eierne på kr 21,2 mill. og en investeringsramme på kr 7 mill. i 2015. Selskapet legger opp til en gradvis nedtrapping i tilskuddet slik at samlet tilskuddsnivå vil være kr 2,2 mill. lavere i 2018 enn i 2015. I økonomiplanen for Multihallen og Storhallen IKS inngår det et samlet tilskudd fra eierne på kr 18,3 mill. og en investeringsramme kr 3,3 mill. i 2015. Selskapet legger opp til en gradvis reduksjon i årlig tilskudd på kr 0,7 mill. fra 2015 til 2018.

Det er i samråd med rådmennene i de øvrige eierkommunene utarbeidet forslag til tilskuddsnivå for kommende planperiode. Det legges opp til en raskere reduksjon i tilskuddsnivået basert på det samlede økonomiske handlingsrommet til eierkommunene. Det er innarbeidet en reduksjon på 2 % i tilskuddsnivået sammenlignet med selskapenes budsjettforslag. Det tilligger de styrende organ å foreta prioriteringer mellom tiltak for å tilpasse aktivitetsnivået til driftsrammene, herunder effektivisering av driftstjenester, styring av finansforvaltning, generere inntekter mv. Stavanger kommunes andel av tilskuddet til Sørmarka flerbrukshall IKS og Multihallen og Storhallen IKS vil med dette utgjøre henholdsvis kr 13,3 mill. og 11,2 mill. i 2015.

32. Ryfast, planleggingsutgifter

Stavanger kommunes investeringstilskudd til Ryfast videreføres i samsvar med Handlings- og økonomiplan 2014-2017. Dette innebærer et tilskudd på kr 35 mill. i 2015 og kr 20 mill. i 2016.

33. Rogaland teater, prosjektmidler sceneskifte

Bystyret vedtok i Handlings- og økonomiplanen for 2014–17 å bevilge prosjektmidler til Sceneskifte ved Rogaland teater med kr 0,5 mill. i 2014 og kr 1 mill. i 2015.

Driftskonsekvenser av investeringer i oppvekst og levekår

34. Lervig sykehjem

Lervig sykehjem ferdigstilles i 2017. Sykehjemmet har 123 boenheter, i tillegg til andre funksjoner som legesenter, kafe, fysioterapiavdeling og dagsenter. Rådmannen foreslår å budsjettere med kr 3 mill. i oppstartsmidler i 2016 for å legge til rette for at sykehjemmet kan ta alle plassene i bruk allerede fra januar 2017.

35. Haugåsveien 26/28, bofellesskap psykisk helse, 7 plasser

Haugåsveien 26-28 bygges med 7 leiligheter for personer med psykiske lidelser. Oppstart i april 2016. Det foreslås budsjettert med kr 4,3 mill. i 2016 og kr 5,2 mill. i helårseffekt fra og med 2017 til lønn og drift.

36. Krosshaugveien, bofellesskap for autister, 8 plasser

Krosshaugveien bofellesskap er planlagt med oppstart i januar 2016. Bofellesskapet vil ha 8 leiligheter for personer med autisme. Det foreslås budsjettet med kr 22,8 mill. i 2016 til lønn og drift.

37. Bjørn Farmannsgate 25, barn med autisme og PUH, 4 plasser

Planlagt oppstart av bofellesskapet med 4 plasser for barn med autisme og psykisk utviklingshemming i 2016. Rådmannen foreslår at det budsjetteres med kr 11 mill. til lønn og drift fra og med 2016.

38. Lassahagen bofellesskap, psykisk helse, 4–6 plasser

Det er foreløpig planlagt oppstart av totalt 10 av 20 leiligheter for personer med psykiske lidelser i Lassahagen bofellesskap. Det foreslås budsjettet med kr 3,6 mill. til oppstart av 4–6 plasser i august 2015. Fra 2016 foreslås budsjettet økt til kr 12,5 mill. som følge av utbygging av resterende plasser. Helårseffekten av de totalt 10 plassene utgjør kr 13,2 mill. fra og med 2017.

39. Sørå Bråde bofellesskap PUH, 16 plasser

Sørå Bråde bofellesskap, et bofellesskap med 16 plasser for personer med psykisk utviklingshemming, sto klar i 2014. Bofellesskapet vil ha en samlet budsjetttramme på kr 26,7 mill., hvorav kr 15,5 mill. ble bevilget i 2014. Det foreslås derfor å budsjettere med resterende sum, kr 11,2 mill., fra og med 2015.

40. Dagsenterplasser, PUH, 15 brukere

Det foreslås å etablere et nytt dagtilbud for 15 brukere med utviklingshemming for å kunne gi dagtilbud til flere personer med utviklingshemming som går ut av videregående skole. Kostnadene er beregnet til kr 7 mill. i årlige driftsutgifter. I 2017 påregnes halvårseffekten av de totale driftsutgiftene på grunn av sent oppstartstidspunkt.

41. Barnehageprosjekter ferdigstilt i 2014, helårseffekter

For prosjekter ferdigstilt i løpet av 2014 foreslår rådmannen å innarbeide kr 2 mill. i økte driftsmidler. Hertervigtnet barnehage er omstilt fra spesielt tilrettelagt barnehage til ordinær barnehage (kr 1 mill.) samt rivning og nybygg i Skeiehagen barnehage og nybygg i Stokkatunet barnehage (kr 1 mill.).

Driftskonsekvenser av investeringer til kirkelige formål

42. Tjensvoll gravlund, utbygging av driftsbygning, drift og vedlikehold

43. Hundvåg gravlund, arealutvidelse

Rådmannen foreslår å øke driftsutgiftene til Tjensvoll og Hundvåg gravlund i tråd med vedtatt Handlings- og økonomiplan 2014-2017, kr 0,3 mill.

Driftskonsekvenser av investeringer på park og vei

44. Framkommelighet

Rådmannen foreslår å innarbeide kr 0,38 mill. i 2015, med en trinnvis økning til kr 1,58 mill. i år 2018 som følge av økt volum fra nye utbyggingsområder og nye veianlegg.

45. Trafikksikkerhet og miljø

Rådmannen foreslår å innarbeide kr 0,28 mill. i år 2015 med en trinnvis økning til kr 1,18 mill. i 2018 som følge av nye investeringer i satsingsområdene sykkel, trafikksikkerhet, miljø og gatetun.

46. Etterslep vedlikehold park, friområder og aktivitetsanlegg

Park og vei har fått tilført nye områder, mens ressursene til vedlikehold ikke har økt tilsvarende. Rådmannen foreslår å avsette kr 0,2 mill. i 2015 til vedlikehold, samt en årlig økning på kr 0,2 mill. i planperioden.

47. Nye anlegg

Det er bygd – og bygges – mange nye store anlegg som Park og vei overtar drift og vedlikeholdsansvaret for. I løpet av de neste årene skal det overtas spesielt store, kostnadskrevende anlegg som Forumområdet, Jåttåvågen, Tastarustå, nye kunstgressbaner og natur/kulturlandskapsområder. Dette medfører behov for ressursøkning til drift og vedlikehold. Rådmannen foreslår å avsette kr 0,6 mill. i 2015 til dette formålet, samt en årlig økning på kr 0,6 mill. i resten av planperioden.

48. Plasser, vei og torg ved Stavanger konserthus IKS

Park og vei overtok ansvaret for drift og vedlikehold av plasser, veier og torg ved nytt konserthus i 2012. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 0,2 mill. i 2014 samt en årlig økning på kr 0,2 mill. i resten av planperioden.

Driftskonsekvenser av investering på idrett

49. Kvernevik svømmehall

Det bygges et svømmeanlegg med 25 meters basseng med drift fra november 2015. Anlegget vil ha sine primærbrukere fra grunnskolen og publikum i bydelen. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 0,7 mill. i driftsutgifter i år 2015, og kr 4,25 mill. i resten av planperioden.

50. Hundvåg svømmehall

Det bygges et svømmeanlegg med 25 meters basseng (drift fra april 2015) som vil ha sine primærbrukere fra grunnskolen og publikum i bydelen. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 2,84 mill. i driftsutgifter i år 2015, og kr 4,25 mill. i resten av planperioden.

51. Utstillingshall, drifts- og vedlikeholdsutgifter

Det er planlagt at utstillingshallen skal brukes til blant annet idrett gjennom hele året, når det ikke er messer. Det foreslås å innarbeide kr. 0,4 mill. i årlige driftsutgifter i hele planperioden.

52. Hetlandshallen, dobbel idrettshall

Idrettshallen vil bli benyttet til innendørsaktivitet av både publikum og den organiserte idretten, og det er planlagt drift fra juli 2018. Rådmannen foreslår å avsette kr 0,6 mill. til driftsutgifter i 2018.

53. Nye Gamlingen

Det er planlagt drift av nye gamlingen fra 2017. Rådmannen foreslår å avsette kr 1,5 mill. til årlige driftsutgifter i 2017 og 2018.

Driftskonsekvenser av investeringer i Stavanger eiendom

54. Vedlikehold- og renholds utgifter til nye bygg

Rådmannen foreslår å avsette kr 20,3 mill. i 2015 til forvaltning, drift og vedlikehold som følge av nye bygg som tas i bruk i planperioden, med en gradvis økning til kr 59,5 mill. i år 2018. Beregningsmetoden er fra 2015 basert på middels sats etter Holte FDV nøkkelkalkyle. Middels sats innebærer verdibevaring av bygningsmassen og forebygging av vedlikeholdsetterslep.

55. Energiutgifter til nye bygg

Rådmannen foreslår å styrke strømbudsjettet i planperioden som følge av nye bygg som tas i bruk. I år 2014 vil det utgjøre 2,9 mill., med en gradvis økning til kr 10 mill. i år 2018.

SENTRALE OMRÅDER

Felles tiltak sentrale områder

56. Innovasjons- og utviklingsmidler

Bystyret vedtok i handlings- og økonomiplan 2014 – 2017 å bevilge kr 2,5 mill. til innovasjon og utviklingsprosjekter, med en opptrapping til kr 5 mill. i 2015 og resten av planperioden. Rådmannen foreslår i videreføre dette tiltaket for å stimulere til innovasjon, omstilling og fornying. Retningsdrift-linjer for tildeling av innovasjons- og utviklingsmidlene er utarbeidet, og administrasjonsutvalget foretar den formelle tildelingen av midlene.

57. Eksterne husleiekontrakter

Rådmannen foreslår å avsette kr 3,8 mill. for å ta høyde for indeksregulering av eksterne husleiekontrakter, inkludert økning av husleien i Arne Rettedalsgate.

58. Reduksjon i pris og forbruk av energi

Som følge av lavere kraftpriser i kraftmarkedet reduseres driftskostnader til energi i planperioden. Kraftprisene ser ut til å holde seg på dette nivået fremover, og det er derfor lagt inn en reduksjon i driftskostnadene med kr 3,4 mill. årlig i planperioden.

59. Gjenopptakelse av oppreisningsordninger

Rådmannen foreslår å gjenoppta oppreisningsordninger for tidligere barnehjemsbarn. Rådmannen foreslår å bevilge kr 3 mill. per år innledningsvis. Beløpets størrelse vil avhenge av antall nye søknader som mottas og innvilges i forbindelse med ordningen.

60. ENØK-innsparinger

Formannskapet vedtok i sak 95/14 å gjennomføre energitiltak i kommunale bygg med sikte på å redusere energiforbruket. Prosjektet forventes ferdigstilt 2017. Rådmannen foreslår å innarbeide tiltaket med kr 2 mill. i 2015, med en opptrapping frem til 2018, hvor tiltaket forventes å gi full effekt med totale årlige besparelser på kr 6 mill.

61. Gevinster ved bruk av IKT-løsninger

I de senere årene har kommunen anskaffet nye systemer deriblant nytt lønns- og personalsystem samt at arbeidet med å anskaffe nytt sak- og arkiv system pågår. Disse nye teknologiske løsningene vil bidra til nye

og mer effektive arbeidsprosesser for alle ledd i organisasjonen. Rådmannen legger til grunn en effektiviseringsgevinst og foreslår å redusere budsjetttrammene med kr 2 mill. fordelt ut på hele organisasjonen fra 2015 med en økning opp til kr 4 mill. fra 2016.

62. Rammeavtaler, økonomisk effekt

Det er inngått ulike rammeavtaler knyttet til innkjøp og drift som gir en økonomisk effekt for store deler av Stavanger kommunes virksomhet og vil bli fordelt mellom de virksomhetsområdene som anskaffer disse varene og tjenestene. Dette er avtaler som gjelder medisinsk teknisk forbruksmateriell, kontorrekvisita, mobiltelefoner og innleie av helsevikarer. Rådmannen forventer økonomisk effekt i planperioden i størrelsesorden kr 4,5 mill.

Personal og organisasjon

63. Implementering av arbeidsgiverstrategi

Rådmannen foreslår å styrke budsjetttrammen med kr 1,8 mill. i 2015 økende til kr 2,4 mill. fra 2016 for å utvikle arbeidsgiverrollen og den strategiske og operative HR-ledelsen både hos ledere generelt og i støttefunksjoner. Satsingen på nødvendig kompetanse, tydelig retning og verdiskapende samhandling vil være avgjørende i perioden. Styrkingen skal også brukes for å gjennomføre tiltak for å redusere tidsbruken på personaladministrative oppgaver for ledere og ansatte, blant annet ved videreutvikling i bruk av teknologi.

64. Digital arkivdanning

Bystyret vedtok i Handlings- og økonomiplanen 2014 -2017 å innarbeide midler til implementering av nytt sakarkivsystem i 2014. Prosjektet er forsinket, men rådmannen har likevel valgt å redusere prosjektmidlene som planlagt og legger til grunn å gjennomføre prosjektet innenfor gjeldende ramme.

65. Prosjekt eSak

Bystyret vedtok i Handlings- og økonomiplanen for 2014 -2017 å innarbeide midler til sentralisering av arkivfunksjonen for 2015 og ut planperioden tilsvarende kr 3 mill. Dette innebærer økte ressurser til bemanning og utstyr. Sentraliseringen vil frigjør ressurser i virksomhetene og saksbehandlingen.

66. Offentlige PhD

Formannskapet vedtok 4.9.14 etablering av en doktorgradsstilling i Stavanger kommune. Rådmannen har innarbeidet finansiering på kr 0,5 mill. i oppfølgingen av dette. Ordningens overordnede målsetninger er økt langsiktig og relevant kompetansebygging og forskningsstatus, økt forskerrekuttering og økt samspill mellom akademia og kommunen.

67. Regulering av torgavgift, gratis kopiering etc.

Rådmannen foreslår å øke betalingssetene på torgavgift og kopiering ved Servicetorget. Dette vil gi en merinntekt på kr 0,5 mill.

68. Bemanningsreduksjon

Rådmannen foreslår å redusere bemanningen i Personal og organisasjon tilsvarende kr 1 mill., som tilsvarer ca. 1,5 årsverk.

69. Lærlingeordningen, verdiskaping

Rådmannen foreslår å redusere lærlingeordningen med kr 3 mill. i 2015 med en opptrapping til kr 4 mill. i planperioden. Det legges til grunn at 2. års lærlinger er del av verdiskapning og inngår delvis i virksomhetens bemanning.

70. Redusere diverse ordninger som rekruttering, stipend mv.

Rådmannen foreslår å redusere diverse ordninger, som stipend, rekrutteringstiltak, messer osv. med kr 2,5 mill. med en ytterligere reduksjon til kr 3 mill. i planperioden.

71. Generell gjennomgang av velferdsordninger, seniorpolitikk, boligtilskudd

Rådmannen foreslår å revidere velferdsordninger, seniorpolitikk, boligtilskuddsordninger og kantinedrift med en budsjettmessig reduksjon på kr 3,25 mill. i 2015 med opptrapping til kr 4,5 mill. i planperioden.

72. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettrammen med kr 1,9 mill. fra 2015.

Kommunikasjon

73. Digital innbyggerdialog og sosiale medier

Rådmannen foreslår å styrke kommunens dialog og samhandling med innbyggere i sosiale medier – særlig i medvirkningsprosesser, samt en videreutvikling av nettsidene i tråd med forskrift for universell utforming. Rådmannen foreslår å øke driftsrammen til disse formålene med kr 0,5 mill. fra og med 2015.

74. Klarspråk – tilrettelagt informasjon

Klarspråkprosjektet foreslås videreført med særlig vekt på tilrettelagt informasjon for en sammensatt befolkning. Rådmannen foreslår å øke driftsrammen med kr 0,3 mill. fra og med 2015 til dette formål.

75. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettrammen med kr 0,1 mill. fra 2015.

Økonomi

76. Salg av økonomitjenester til andre kommuner

Stavanger kemnerkontor ivaretar gjennom vertskommunesamarbeid skatteoppkreverfunksjonen for kommunene Randaberg, Rennesøy, Finnøy og Kvitsøy. I tillegg har Stavanger kemnerkontor ansvaret for drift av Sør- og midt-Rogaland arbeidsgiverkontroll som er interkommunalt samarbeid der Stavanger som vertskommune skal ivareta ansvaret for stedlig kontroll av arbeidsgiverne i kommunene Hjelmeland, Finnøy, Rennesøy, Forsand, Eigersund, Sokndal og Bjerkreim. Salg av disse tjenestene til andre kommuner utgjør kr 1,5 mill. i inntekter per år. SK regnskap har avtaler med selskaper om salg av lønns- og regnskapstjenester.

Rådmannen vil gjennomgå prisingen av oppdrag for andre for å sikre at honorarene dekker de faktiske kostnader med oppdragene. Dette vil gi økte inntekter på kr 1 mill. fra 2015. IT avdelingen har inngått driftsavtale med Rennesøy, Finnøy og Forsand kommune, som vil betale Stavanger for leveransen av tjenestene og inntektsbudsjettet justeres med kr 1,3 mill. Rådmannen foreslår å øke inntektsbudsjettet fra 2015 med kr 3,8 mill.

77. Intern omorganisering, SK-regnskap

SK-regnskap omorganiserer driften ved å slå sammen to seksjoner og dette vil frigjøre lønnsmidler tilsvarende kr 1 mill. per år.

78. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 3 mill. fra 2015.

Kommuneadvokaten

79. Merkantil ressurs og kjøp av advokattjenester

På bakgrunn av økt oppdragsmengde ved kommuneadvokatens kontor foreslår rådmannen å utvide merkantil stilling fra 80 til 100 %. Kommuneadvokatens forpliktelser i barnevernssakene, som viser en økende tendens, fører til behov for kjøp av eksterne advokattjenester. I tillegg har kontoret fått en økende arbeidsbelastning grunnet krav om erstatting. På dette grunnlag foreslår rådmannen å øke budsjetttrammen med kr 0,3 mill. fra 2015.

Næring

80. Justert driftsramme inkludert BID-ordning

Budsjetttrammen foreslås styrket med kr 0,75 mill. i 2015 og videre fra 2016 kr 0,5 mill. årlig for å dekke ordinære driftsutgifter og midler til BID-ordningen.

Politisk sekretariat

81. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,2 mill. fra 2015.

OPPVEKST OG LEVEKÅR

82. Nye lokaler til Oppvekst og levekårservice

Oppvekst og levekårservice flytter til nye lokaler og får styrket sin ramme med kr 1,5 mill. for å dekke

økning i husleie.

83. SLT (Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak), reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere den økonomiske rammen til SLT arbeid fra kr 1 mill. til 0,5 mill. Dette vil redusere muligheter til å iverksette akutte tiltak rettet mot negative ungdomsmiljøer preget av rus og kriminalitet i like stor grad som tidligere.

84. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettrammen til oppvekst og levekårsstab med kr 1,8 mill. fra 2015.

Budsjettekniske endringer

85. Medfinansiering samhandlingsreform

Regjeringen har i forslag til statsbudsjett foreslått å avvikle ordningen med kommunenes medfinansiering av spesialisthelsetjenesten. Denne ble innført i 2012 som et av flere elementer i samhandlingsreformen. Stavanger kommune hadde budsjettet med kr 109 mill. til dette formål.

Felles tiltak levekår

86. Ressurskrevende tjenester, refusjonsinntekt

Kommunen mottar refusjon fra staten i forbindelse med ressurskrevende tjenester. Ved reberegninger av forventet refusjon med regelverk fra statsbudsjett 2014 kunne inntektene ha blitt økt med kr 13 mill. Regjeringen har imidlertid i sitt forslag til statsbudsjett 2015 foreslått å endre innslagspunktet opp til kr 1 080 000. For Stavanger innebærer dette at merinntektene for 2015 kun blir kr 4 mill. Endringene vil også få effekt allerede i 2014.

87. Samhandlingsstillinger i hjemmebaserte tjenester, reduksjon

Alle de syv virksomhetene i hjemmebaserte tjenester, inkl. Stavanger hjemmehjelp, ble hver styrket med kr 560 000 knyttet til oppstarten av samhandlingsreformen. Rådmannen legger nå til grunn at arbeidsoppgavene inngår som en naturlig del av den ordinære driften. Rådmannen foreslår å redusere rammene med kr 3,92 mill. i 2015.

88. Kommunalstyret levekår, økt ramme reversert

Bystyret vedtok i budsjettbehandlingen for 2013 å avsette kr 6 mill. til levekårsformål. Deler av dette ble disponert i handlings- og økonomiplan 2014 -2017. Det resterende kr 1,85 mill. ble saldert i forbindelse med tertialrapportering per 30.04.2014. Bystyret vedtok i budsjettbehandlingen for 2014 å avsette kr 5 mill. til levekårsformål. Kr 0,15 mill. er disponert til helsestasjon ved universitetet. Det resterende beløp kr 4,85 mill. ble saldert i tertialrapporteringen per 30.04. Rådmannen foreslår nå å redusere tidligere bevilget avsetning til levekårsformål med til sammen kr 6,7 mill.

89. Tilskudd lag og organisasjoner, reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere tilskudd til lag, organisasjoner og institusjoner innenfor levekårsområdet

med om lag 5 %. Samlet utgjør dette en reduksjon årlig på kr 0,7 mill. Se kap. 11 for detaljer.

90. Prosjekt «Ville veier», avsluttes

Ville veier er et «arbeid med bistand» tiltak som skal bidra til mestring, personlig utvikling og ny læring hos deltakerne. Kommunens økonomiske bidrag har vært brukt til gjennomføring av teaterproduksjon. Den statlige finansieringen på kr 0,25 mill. er bortfalt, og rådmannen har ikke prioritert videreføring av prosjektet.

Barnehage

91. Pedagogisk bemanning, tilpasning til barnehagelovens krav

For å imøtekomme kravet om pedagogisk bemanning med hjemmel i barnehageloven har Stavanger kommune i 2014 neddimensjonert standard barnegruppestørrelse fra 19 til 18 barn. Som et resultat har kommunen vært nødt til å øke bemanningsnormen noe for å opprettholde samme antall fagarbeidere og assistenter, samt styrerressurs i barnegruppene (henholdsvis 2 og 0,25 per 18 store/9 små barn). Tilpasningen er kostnadsberegnet til kr 11 mill. per år. Kr 5 mill. ble bevilget i 2014, de resterende kr 6 mill. foreslår rådmannen å øke rammene med fra 2015.

92. Kompetanseheving

Stavangerbarnehagen skal ha høy faglig kompetanse bestående av pedagoger og fagarbeidere. Assistenter i barnehagene gis i dag mulighet til å ta fagbrev i barne- og ungdomsarbeid. Antall assistenter som ønsker denne utdannelsen er høyere enn det kommunen tilbyr, og rådmannen foreslår derfor å utvide kapasiteten (kr 300 000). For å styrke kvaliteten foreslår rådmannen å sette av midler til veiledning til styrere (kr 200 000). Rådmannen foreslår i tillegg å øke kompetansemidlene med kr 1 mill. fra 2016 og ytterligere kr 1 mill. fra 2017.

93. Tilskudd til ikke-kommunale barnehager, effekt av ny beregningsmetode

Endringer i barnehageforskriften gjør at tilskuddet til private fra 1. januar 2015 skal beregnes på kommunale barnehagers regnskapstall fra to år tilbake i stedet for budsjett for inneværende år. Tilskuddet skal justeres for kommunal deflator for 2014 og 2015 (3 % per år), samt økning i foreldrebetaling. Dette gjør at konsekvensene av endringer gjort i kommunale barnehagers økonomi først vil ha en effekt etter to år i de private barnehagene. Ettersom foreldrebetaling og moderasjonsordninger foreslås justert i 2015 vil det derimot ikke være behov å styrke barnehagerammen ytterligere før i 2016.

94. Økt foreldrebetaling, endring i satser

Stavanger har, sammenlignet med øvrige ASSS-kommuner, en moderasjonsordning som favner foresatte med en relativ høy inntekt. Rådmannen foreslår en endring av inntektsgrense og prosentandel for moderasjon. I tillegg foreslås at friplasser bortfaller. Rådmannens forslag til å endre moderasjonssatsene vil fortsatt innebære lavere satser enn hva regjeringens signaler er i forslag til statsbudsjett og lavere sammenlignet med nabokommuner. Endringene i moderasjonssatsene tilsvarer en økt inntekt på kr 4 mill. i 2015. Detaljene finnes i kap 12 om egenbetalings satser.

Som følge av regjeringens forslag om økning av foreldrebetaling i barnehage fra kr 2 405 til kr 2 580, foreslår rådmannen å øke inntektsbudsjettet med kr 9 mill. i 2015. Samlet gir dette en merinntekt på kr 13 mill. fra 2015.

95. Omstilling av området «styrket barnehagetilbud»

Mer effektiv tjenesteproduksjon i framtiden er avhengig av muligheten for å være fleksibel i løsningene av

oppgaver. Rådmannen foreslår å vurdere hvordan en ytterligere kan effektivisere arbeidet innenfor styrket barnehagetilbud. Oppmerksomheten vil bli rettet mot mer effektiv arbeidsflyt og -fordeling i og mellom barnehagene, inkludert framtidig organisering av spesielt tilrettelagte avdelinger, fagstab barnehage, ressurscenteret og PPT.

Sees i sammenheng med drift-linje 101 og 102.

96. Barnepark, familiebarnehager, åpne barnehager samt drift av kommunale barnehager i leide bygg, avvikling og rammereduksjon

Smiodden barnepark er et ikke-lovpålagt utendørs leketilbud med 20 plasser for barn i alderen to til fem år, fire timer per dag. Stavanger kommune kan tilby barn som benytter dette tilbudet plass i ordinære barnehager, og det foreslås derfor å legge ned Smiodden barnepark. Effekt kr 0,75 mill. i 2015.

Rådmannen foreslår videre å redusere antall ansatte i familiegruppen i Kvalaberg barnehage fra fem til tre ansatte. Familiegruppen er et ledd i «Tidlig innsats» og et forbyggende tiltak rettet mot foreldre som trenger støtte i foreldrerollen. Gruppen veileder også åpne barnehager ut fra tiltaket Rett hjelp tidlig. Barnevern og helsestasjon anbefaler plass i familiegruppen. En reduksjon i tilbudet vil redusere kapasitet overfor foreldre som har behov for støtte i foreldrerollen. Kapasitet til å veilede åpne barnehager blir også redusert. Effekt kr 0,5 mill. i 2015.

Kommunens to åpne barnehager kommer i tillegg til fem ikke-kommunale barnehager. Antallet åpne barnehager ser ut til å være overdimensjonert i forhold til etterspørselen, og rådmannen foreslår å legge ned tilbudet ved to kommunale barnehager. Effekt kr 0,75 mill. fra 1. august 2015.

I barnehagebruksplanen er det vedtatt en utfasing av de kommunale familiebarnehagene. På grunn av overkapasitet, foreslår rådmannen å fremskynde avvikling av den siste kommunale familiebarnehagen som er en del av Bekketunet barnehage. Barna vil få tilbud om plass ved andre barnehager. Effekt kr 0,5 mill. fra 1. august 2015.

Ut fra kartlagt behov for barnehageplasser i barnehagebruksplanen, avvikles drift i enkelte leide bygg. Byggene har lav bygningsteknisk standard og relativt høye leieutgifter. Barn får tilbud om plass i andre barnehager. For brukerne kan det bety lengre avstand mellom hjem og barnehage. Effekt kr 0,5 mill. fra 1. august 2015.

Samlet foreslår rådmannen å reduserer budsjettet med kr 3 mill. i 2015.

97. Ledelsesstruktur, administrasjonsressurs, kjøkkenassistentressurs mv, rammereduksjoner

Rådmannen foreslår å redusere delvis tiltaket Styrket ledelse på barnehageområdet, som ble vedtatt i KO sak 18/14 og administrasjonsutvalgets sak 23/14 på bakgrunn av et evalueringsprosjekt. Dette reduserer mulighet til å styrke ledelsen i fagstab og administrasjonsressurs i barnehagene. På bakgrunn av avdekkede behov er det viktig at deler av tiltaket videreføres. Det er nødvendig med gjennomgang og inkluderende prosesser for å sikre at fordelingen av beløpet treffer i henhold til de konklusjoner som foreligger i saken. Effekt kr 2 mill.

Videre foreslår rådmannen en ny fordelingsmodell av ekstra styrerressurs mellom barnehagene, der store barnehager får mindre og små får mer, i tillegg til å oppfordre til økt spesialisering på tvers av virksomhetene. Effekt kr 2,5 mill. fra 1. august 2015.

Barnehager har kunnet søke om midler til å dekke tapt refusjon på feriepenger for ansatte i foreldrepermisjon. Rådmannen foreslår å avvikle ordningen. Effekt kr 1 mill.

Videre foreslår rådmannen å delvis reversere tiltaket «Volum og kvalitetsøkning» fra handlings- og

økonomiplanen i 2013-2016, der halvparten (kr 6 mill.) av disse midlene er fordelt ut til barnehage for å dekke ansettelse av kjøkkenassistenter eller andre kvalitetstiltak. Effekt kr 4,5 mill. i 2015, og kr 6 mill. fra 2016 og videre.

98. Tilskudd til SBF-ordningen, reduksjon

Stavanger kommune gir tilskudd til Stavanger barnehagens foreldreforening. Tiltaket innebærer halvering av dette tilskuddet og vil fra 2015 utgjøre kr 0,1 mill.

99. Tospråklige assistenter, språktiltak, helsetjenester for flerspråklige mv

Rådmannen foreslår å redusere budsjettet med kr 1,1 mill. fra 2015. Dette omfatter to-språklige assistenter, språktiltak og helsetjenester for flerspråklige barn. Endringene er i hovedsak et effektiviseringstiltak der det foreslås endringer i organisering av tilbudet og brukerne vil i liten eller ingen grad bli berørt.

Språktiltaket ble etablert i 2012, og er et tiltak for å styrke språkforståelsen for minoritetsspråklige barn. Tiltaket er godt i gang, og behovet for administrasjon mindre. Rådmannen mener at tiltaket vil kunne videreføres selv om administrasjonsressursen reduseres. Effekt kr 0,16 mill. i 2015.

Rådmannen foreslår videre å avvikle stilling som helsesøster for flerspråklige (60 %). Helsesøster har drevet oppsøkende arbeid for å øke antall flerspråklige barn i barnehagen. Andelen minoritetsspråklige barn i Stavanger som går i barnehage i forhold til alle barn i barnehagene er ca. 16 %, – (andelen innvandrere av befolkningen i Stavanger ligger på ca. 20 %). Rekrutteringsarbeidet søkes videreført av helsestasjonstjenesten, innføringsbarnehagen ved Johannes læringscenter, åpne barnehager og barnevernet. Effekt kr 0,2 mill. i 2015.

100. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 3,2 mill. fra 2015.

Ressurscenteret for styrket barnehagetilbud

101. Omstilling av området «styrket barnehagetilbud»

Mer effektiv tjenesteproduksjon i framtiden er avhengig av muligheten for å være fleksibel i løsningene av oppgaver. Rådmannen foreslår å vurdere hvordan en ytterligere kan effektivisere arbeidet innenfor styrket barnehagetilbud. Oppmerksomheten vil bli rettet mot mer effektiv arbeidsflyt og -fordeling i og mellom barnehagene, inkludert framtidig organisering av spesielt tilrettelagte avdelinger, fagstab barnehage, ressurscenteret og PPT. Tiltaket sees i sammenheng med drift-linje 95 og 102.

102. Opprettholdelse av aktivitetsnivå i 2014

Ressurscenteret for styrket barnehagetilbud har gjennom 2014 hatt en økende aktivitet. Det er først og fremst omfanget av hjelp til enkeltbarn som har økt. I første tertial 2014 ble det tilleggsbevilget kr 7 mill. til formålet. For å opprettholde aktivitetsnivået fra 2014 er det gjennomført tiltak i inneværende år for å effektivisere driften ved å organisere flere tiltak som gruppetiltak og gruppeveiledning. På den måten har ressursene blitt utnyttet mer effektivt. Rådmannen foreslår å gjennomføre en prosess med mål om ytterligere effektivisering av ressursene i styrket barnehagetilbud. Her vil en se på mer effektiv arbeidsflyt og -fordeling i og mellom barnehagene, inkludert framtidig organisering av spesielt tilrettelagte avdelinger,

fagstab barnehage, ressurscenteret og PPT. Utover dette har rådmannen lagt inn ytterligere 3 mill. i rammen for å opprettholde aktivitetsnivået.

103. Psykisk helsestilling, avvikling

Stillingen ble opprettet som et tiltak i «Plan for psykisk helse i Stavanger kommune 2007-10» og ble overført til ordinær drift i 2010. For tiden organisert under Ressurscenteret. Stillingen ble disponert til oppfølging av barn med psykiske vansker i barnehagen. I 2010 ble tiltaket «Rett hjelp tidlig» etablert og skal nå ut til alle barnehager i løpet av en fem-årsperiode. Målet med dette tiltaket er å avdekke behov og sette inn tiltak så tidlig som mulig. Begge tiltakene har et forebyggende perspektiv og er ledd i «tidlig innsats». Da tiltakene delvis overlapper hverandre når det gjelder kompetanseheving, veiledning og tidlig indentifisering av barn med behov for hjelp, er det grunnlag for å foreslå å avvikle psykisk helsestilling.

104. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettammen med kr 0,25 mill. fra 2015.

Skole og SFO

105. Elevantvekst grunnskole

Rådmannen foreslår å øke budsjettammen til grunnskolen med kr 3,6 mill. som følge av forventet elevantvekst fra 2014 til 2015.

106. Lenden skole, avslutte leieforhold

Lenden skole flytter høsten 2015 inn i nye kommunale lokaler. Utgiftene til ekstern leie reduseres som følge av dette. Rådmannen foreslår å redusere rammen med kr 0,85 mill. i 2015 og kr 1,5 mill. i resten av planperioden.

107. Åmøy skole, inklusive SFO, avvikling

Åmøy skole er avviklet fra høsten 2014. Utgiftene til skoledrift reduseres som følge av dette. Den årlige innsparingen er på kr 3 mill.

108. Skoleplasser for elever fra Åmøy

Det kjøpes skoleplasser for elever fra Åmøy. Plassene kjøpes fra Rennesøy kommune og beløper seg til kr 0,7 mill. hvert år.

109. Stavanger-prosjektet, delfinansiere stilling Universitetet i Stavanger

Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,3 mill. for å finansiere en halv stilling knyttet til Stavanger-prosjektet «Det lærende barnet». Dette er et prosjekt ved Universitetet i Stavanger.

110. Skolefritidsordningen, øke prisene

Rådmannen foreslår å øke satsene for foreldrebetaling i skolefritidsordningen fra høsten 2015. Prisene vil etter dette bli kr 2 930 for en 100 % plass og kr 2 010 for en 60 % plass. Forslaget innebærer en prisøkning på 11 % fra høsten 2014. En slik økning vil gi kommunen kr 15,1 mill. i økte inntekter per år fra 2016. I 2015 vil inntektene gå opp med kr 10,4 mill. som følge av økte priser fra høsten 2014 og den

foreslåtte nye økningen fra høsten 2015. Detaljene fremkommer i kap. 12.

111. Tastarustå og Teinå skoler, omstillingsmidler trekkes tilbake

Fra høsten 2014 er Teinå skole omgjort til ren barneskole og Tastarustå til ren ungdomsskole. Omstillingsmidler som var lagt inn i skolenes budsjetttrammer kan nå trekkes tilbake. Rådmannen foreslår å redusere rammene med til sammen kr 1 mill.

112. Den kulturelle skolesekken, redusert aktivitet og busspenger

Rådmannen foreslår å redusere tilbudet til elevene innenfor rammen av Den kulturelle skolesekken. Det foreslås samtidig å redusere tilskuddet til busstransport til forestillinger og konserter. Den samlede innsparingen er på kr 1,2 mill. fra 2015 og ut planperioden.

113. Rammereduksjon – skole

Linjeforklaring, rammereduksjon - skole	2015	2016	2017	2018
Valgfag ungdomstrinnet	1 800	1 800	1 800	1 800
Ordningen med gratis frukt og grønt på ungdomsskoletrinnet er avviklet	-2700	-2 700	-2 700	-2 700
Rammereduksjon skolene	-46 200	-66 200	-66 200	-66 200
Sum	-47 100	-67 100	-67 100	-67 100

Tabell 3.21 Rammereduksjon – skole, drift-linjeforklaring

Fra skoleåret 2014–2015 tilbys det valgfag for alle elever på ungdomstrinnet. Rådmannen foreslår å øke skolebudsjettet med kr 1,8 mill. for å finansiere helårseffekten av innføring av valgfag på 10. trinn fra høsten 2014.

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2014, vedtok Stortinget å avvikle finansiering av gratis frukt og grønt til elever på ungdomstrinnet, via reduksjon i rammetilskuddet til kommunen i 2014. Rådmannen foreslår at skolenes budsjetttrammer justeres ned tilsvarende med kr 2,7 mill.

Bystyrets vedtak i forbindelse med tertialrapport per 30.04.2014 foreslås videreført. Helårseffekten av tiltaket utgjør kr 28,8 mill. Rådmannen foreslår ytterligere reduksjon i den generelle budsjetttrammen til skolene med kr 17,4 mill., totalt kr 46,2 mill. i 2015 og kr 66,2 mill. i resten av planperioden. Reduksjonen vil bli fordelt på skolene etter ressursfordelingsmodellen. Sett opp mot opprinnelig budsjett 2014 så vil budsjetttrammen til skolene bli redusert med henholdsvis 3,4 % i 2015 og 4,9 % i resten av planperioden.

114. Redusert reserve – spesialundervisning og minoritetsspråklig undervisning

Rådmannen foreslår å trekke tilbake kr 3,8 mill. fra en sentral reserve for grunnskolene. Midlene var satt av for å kunne regulere tildelingen til enkeltskoler når behovet for spesialundervisning og språkopplæringen viste seg å være større enn forutsatt i budsjettildelingen.

115. Kurs, kompetanseutvikling, reisestipend mv, redusert tilbud

Rådmannen foreslår å redusere bevilgningen til kurs og kompetanseutvikling for lærere. Reisestipendordningen for lærere foreslås også avviklet. Samlet gir dette en innsparing på kr 3 mill. Av det totale budsjettet på kr 6,4 mill. utgjør dette 47 %.

116. «Grønt flagg» -ordning, internasjonalt skolesamarbeid, realfagssatsing på Oljemuseet

Rådmannen foreslår å gjøre miljøsertifiseringsordningen Grønt flagg frivillig for skolene, avvikle tilskudd til samarbeid med skoler utenfor Europa og avslutte realfagssamarbeidet med Oljemuseet. Tiltakene vil samlet gi en innsparing på kr 0,6 mill. i 2015 og kr 1,4 mill. de påfølgende årene.

117. Driftsstyreordningen, reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere utgiftene til driftsstyreordningen. Reduksjonen gjør at møtefrekvensen til driftsstyrene vil måtte reduseres. Tiltaket vil gi en årlig innsparing på kr 0,3 mill.

118. Kommunalt foreldreutvalg, reduksjon i tilskudd

Rådmannen foreslår å halvere tilskuddet til Kommunalt foreldreutvalg. Foreldreutvalg vil da måtte redusere sekretariatsfunksjonen. Tiltaket vil gi en årlig innsparing på kr 0,25 mill.

119. Kommunalstyret oppvekst, reversere økt ramme

Bystyret vedtok i budsjettbehandlingen 2013 å sette av kr 7 mill. og kr 8 mill. i budsjettbehandlingen for 2014, til disposisjon for kommunalstyret for oppvekst. Rådmannen foreslår å reversere det udisponerte fra 2013 og det totale beløpet for 2014 totalt kr 9,25 mill. for 2015 og kr 10,75 mill. for resten av planperioden.

120. Brukerundersøkelser, reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere utgiftene til gjennomføring av ikke-lovbestemte brukerundersøkelser. Ved å slutte å gjennomføre brukerundersøkelse i skolefritidsordningen, samt benytte Utdanningsdirektoratet sin foreldreundersøkelse for skole, oppnås en årlig innsparing på kr 0,2 mill.

121. Lenden, rammereduksjon

Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen til Lenden skole- og ressurscenter med kr 3 mill. Som en følge av dette vil skolen måtte redusere antallet skoleplasser og tilbudet om veiledning til de øvrige skolene.

122. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 5,5 mill. fra 2015.

Johannes læringscenter

123. Husleie nye lokaler Haugesundsg. 27 og 30

I forbindelse med at innføringstilbudet på ungdomstrinnet skal overføres til Johannes læringscenter, samt at barnehagetilbudet på senteret skal utvides med to avdelinger, har det vært nødvendig å bygge om lokalene i Haugesundsgate 27. Ombyggingen vil medføre en årlig økning i husleie på anslagsvis kr 1,6 mill.

Ombygde lokaler vil kunne tas i bruk fra og med høsten 2015, og dette vil medføre en økning i husleien på kr 0,8 mill. i 2015. For å få plass til økt aktivitet er det inngått avtale om å leie nybygg i Haugesundsgate 30 til norskopplæring og introduksjonsprogram. Den årlige leiekostnaden til nytt bygg er anslått å komme på kr 5,95 mill. Johannes læringscenter har avtale med utbygger om å overta nytt bygg 10. april 2015, og leiekostnaden for 2015 blir dermed på kr 4 mill. Rådmannen foreslår å styrke budsjetttrammen med kr 4,8 mill. til dette formålet.

124. Introduksjonsstønad, aktivitet på 2014-nivå

Antall deltakere på introduksjonsprogrammet har direkte sammenheng med kommunens mottak av flyktninger. Antall deltakere var både i 2013 og videre i 2014 flere enn forutsatt. For enkelte brukere fattes det vedtak om forlengelser ut over det toårige programmet, og da er dette vurdert som særns nødvendig for den aktuelle deltaker. Rådmannen vurderer det slik at antall deltakere på introduksjonsprogrammet vil holde seg på dagens nivå inn i 2015, og foreslår å styrke budsjetttrammen med kr 4,5 mill. til dette formålet.

125. Johannes læringscenter, rammereduksjon

Rådmannen foreslår en generell reduksjon på rammen til Johannes læringscenter på 2,5 mill. Budsjettet er i inneværende år nedjustert med kr 5 mill. som følge av lavere inntekter enn forutsatt. Årsaken til dette er i hovedsak nedgang i antall personer som utløser persontilskudd for norskopplæring (per capita), uten at antallet personer med rett til norskopplæring har gått tilsvarende ned. I tillegg får senteret ikke lenger resultattilskudd for beståtte norskprøver fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Dette har medført betydelige endringer i tjenesteproduksjonen. Senteret har flere ansatte som går av med pensjon i løpet av 2014, og disse stillingene vil holdes vakante. Vikariater som utgår blir ikke erstattet. Senteret vil etter planen ha en nedgang på 12,7 årsverk ved utgangen av 2014. I tillegg til årsverkreduksjon er også gruppestørrrelsene økt, samt det er innført ventelister til norskkurs.

126. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,5 mill. fra 2015.

Kulturskolen

127. Kulturskoletimen i SFO/skole, avvikle

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2014 vedtok Stortinget at ordningen med eget tilskudd til «kulturskoletimen» skulle opphøre. Som en konsekvens av Stortingets vedtak, er kulturskoletimen avviklet og rådmannen foreslår at kulturskolens budsjetttrammer justeres ned tilsvarende, dvs. med kr. 1,8 mill.

128. Kontingent økning

Rådmannen foreslår å øke kontingentsatsene i Kulturskolen med gjennomsnittlig 3,5 prosent i 2015. Det framkommer i kap. 12 hva prisene for de ulike tilbudene vil bli. Den foreslåtte økningen vil gi kommunen kr 0,45 mill. i økte inntekter per år.

129. Kulturskolen, rammereduksjon

Rådmannen foreslår en reduksjon i rammen til kulturskolen på kr 0,35 mill. og legger til grunn at virksomheten gjennomfører kostnadsreducerende tiltak på ordinære driftsutgifter.

130. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,2

mill. fra 2015.

PPT

131. PPT, rammereduksjon

Rådmannen foreslår å redusere tildelingen til pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) med kr 2,4 mill. Reduksjonen vil kunne gi noe lenger saksbehandlingstid i PP-tjenesten, og redusert tilbud om veiledning til skoler og barnehager.

132. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,15 mill. fra 2015.

Ungdom og fritid

133. Ungdomsundersøkelsen

Stavanger kommune gjennomfører ungdomsundersøkelsen hvert tredje år. Det er et samarbeid med nabokommuner om å gjennomføre undersøkelsene parallelt for å kunne sammenligne resultater. Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementer og Justis og beredskapsdepartementet gir økonomisk støtte til dette tiltaket fra og med 2014. Derfor foreslår rådmannen å redusere den kommunale finansieringen fra kr 0,7 mill. til kr 0,5 mill. i 2016.

134. Uteseksjonen, redusert drift

Rådmannen foreslår å redusere driften i uteseksjonen tilsvarende kr 1 mill. Dette tilsvarer 13 prosent av driftsrammen og vil utgjøre ca. 2 av totalt 14 årsverk. Denne reduksjonen vil føre til reduksjon av det forebyggende arbeidet rettet mot utsatte ungdommer i sentrum.

135. Fritidsklubb/bydelshus, redusert drift

Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen til bydelshus og fritidsklubber med til sammen kr 1 mill. Det vil bli fortatt en gjennomgang av ressursbruken på området for å finne mulige driftsformer på tvers av bydelene og klubbene slik at det totale tilbudet til ungdommene ikke blir betydelig redusert. Det vil tilstrebes et tilbud som er mest mulig målrettet i forhold til aktuelle utfordringsområder.

136. Barn og ungdomssekretærer, redusert tilskuddsnivå

Det bevilges årlig kr 5,4 mill. i tilskuddsmidler til idrettsforeninger til å kunne lønne sekretærer til administrativt arbeid og driftstilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner. Rådmannen foreslår å redusere med kr 0,5 mill. som utgjør i underkant av 10 %.

137. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,2 mill. fra 2015.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

138. Legetjeneste, reduksjon

Bystyret vedtok i handlings- og økonomiplan 2013 – 2016 å bevilge kr 1 mill. til skolelegetjenesten. Frem til nå har denne stillingen stått ubesatt som følge av rekrutteringsutfordringer. Rådmannen foreslår nå videre å ansette kun i 50 % stilling. Rådmannen foreslår å redusere budsjettet med kr 0,5 mill. fra 2015.

139. HERO, avvikling

HERO mottakssenter for flyktninger nedlegges i 2014. Helsestasjon- og skolehelsetjenesten har hatt en sykepleier og en lege som har arbeidet i forhold til mottaket. På denne bakgrunn foreslår rådmannen å redusere budsjettmidlene på helsestasjon- og skolehelsetjenesten tilsvarende kr 1,1 mill. som følge av bortfall av arbeidsoppgaver.

140. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,25 mill. fra 2015.

Barnevern

141. Fosterhjemsutgifter, økte satser og økt volum

Fosterhjemsutgiftene har vist en økning de siste årene, og det er foretatt betydelige budsjettjusteringer for å kompensere for økningen. Det ble i tertialrapportering per 30.04 bevilget kr 5 mill. for å kompensere for forventet økning i 2014. I tertialrapportering per 31.08 ble det redegjort for at det forventes en ytterligere økning for 2014 på kr 3,5 mill.

Det arbeides nå aktivt med å redusere disse utgiftene. Rådmannen foreslår å styrke budsjetttrammen med kr 4 mill. i 2015. I dette forslaget ligger det en underliggende forventning om at det igangsatte prosjektet skal bidra med en reduksjon på fosterhjemsutgifter tilsvarende om lag kr 4,5 mill. Rådmannen vil redegjøre for dette i egen sak første kvartal i 2015.

142. Økt kommunal egenandel, barnevernsinstitusjon

Stortinget vedtok i statsbudsjett 2014 å øke den kommunale egenandelen med 1/3 fra 01.01.14. Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2015 å øke den kommunale egenandelen med ytterligere 30 prosent. Med et nivå på kjøp av statlige institusjonsplasser tilsvarende 2013 og 2014 vil dette innebære en kostnadsvekst på kr 4,2 mill. Rådmannen foreslår å øke budsjetttrammen med kr 4,2 mill.

143. Rammereduksjon barnevern (stab)

Rådmannen foreslår en reduksjon på rammen til staben i barnevernstjenesten tilsvarende kr 1,5 mill. som utgjør ca. 2 årsverk. Dette vil gi mindre ressurser til administrativt arbeid og stille større krav til effektiv ledelse.

144. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettammen med kr 0,35 mill. fra 2015.

EMBO

145. Redusert bemanning

Stavanger kommune drifter seks institusjoner for enslige mindreårige flyktninger. 20 % av denne driften finansieres av Stavanger kommune. Driftsformen på disse institusjonene er under evaluering og det forventes en reduksjon av kostnadene ved ny driftsform. Den foreslåtte reduksjonen på kr 0,2 mill. innebærer derfor en reell reduksjon i aktivitet på kr 1 mill. årlig.

Helse- og sosialkontor

146. Omfattende pleiebehov

Kommunen mottar refusjon fra staten i forbindelse med ressurskrevende brukere. Kommunens andel av totalkostnaden som utløses av helt nye ressurskrevende brukere anslås å kunne utgjøre kr 3 mill. i 2015.

147. TAFU (Tilbakeføring gjennom arbeid, fritid og utdanning.), prosjektmidler utgår

Prosjekt TAFU er et samarbeid mellom Rogaland Fylkeskommune, Kriminalomsorgen, NAV Rogaland og Sandnes kommune. Stavanger kommune har bidratt med lønnsmidler til en stilling, men legger nå ikke inn lønnsmidler for å sikre videre drift. Dette skyldes bortfall av statlige rus-midler. Oppgavene kan i noen grad ivaretas av helse- og sosialkontorene og NAV-kontorene. Reduksjonen er kr 0,55 mill.

148. Redusert bemanning og effektiviseringskrav

Rådmannen foreslår å redusere bemanningen ved hvert helse- og sosialkontor med et halvt årsverk og legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettammen med kr 3 mill. fra 2015.

Nav-kontorene

149. Sosialhjelp

Sosialhjelpsutgiftene i 2013 og prognosen for 2014 viser at utgiftsnivået ligger rundt 140 mill. Rådmannens forslag om å øke rammene med kr 20 mill. vil bety at sosialhjelpbudsjettet vil være på kr 136,5 mill. fra 2015. Sosialhjelp utviklingen er vanskelig å anslå med sikkerhet, men gitt 2014-utgiftsnivå tilsier dette et underliggende behov for reduksjoner på rundt kr 5 mill.

150. Redusere bemanningen

Rådmannen foreslår å redusere rammen til lønn og drift av NAV kontorene med kr 1,4 mill. per år. Tiltaket iverksettes først i 2016. Lønnsmidler tilsvarende kr 1,4 mill. skal i 2015 benyttes til helseavklaring av langtids sosialhjelpsmottakere, for å sikre brukerne nødvendig helsehjelp og avklare ev. rettigheter etter folketrygdloven. Dette vil kunne gi en alternativ inntektssikring, og på sikt redusere

sosialhjelpsutbetalingene.

151. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,2 mill. fra 2015.

Hjemmebaserte tjenester

152. Økt eksternhusleie og innføring av arbeidstøy HBT

I tråd med Arbeidstilsynets retningsdrift-linjer foreslår rådmannen å innføre bruk av arbeidsuniformer og ordning for vask av arbeidstøy for ansatte i hjemmesykepleien. Det foreslås å bevilge kr 1,2 mill. i halvårseffekt 2015 og kr 2,5 mill. i helårseffekt fra 2016. Innføringen av arbeidstøy medfører også økte husleiekostnader som følge av tilpasning til ordnede garderobeforhold ute hos virksomhetene. Hundvåg og Storhaug flytter i tillegg inn i nye lokaler i Kvitsøygata 19 våren 2015. De økte husleiekostnadene er estimert til å utgjøre kr 1,55 mill. i halvårseffekt 2015 og kr 1,75 mill. i helårseffekt resten av planperioden. Totalt foreslår derfor rådmannen å bevilge kr 2,75 mill. i 2015 og kr 4,25 mill. fra 2016 til dette tiltaket.

153. Samlokalisering av Madla og Tjensvoll hjemmebaserte tjenester

Madla/Tjensvoll ble slått sammen organisatorisk til en virksomhet vinteren 2013. Det tas sikte på å fremskaffe nye lokaler innen høsten 2015. Rådmannen foreslår å avsette kr 0,25 mill. i 2015 til dette formålet, med helårseffekt på kr 0,75 mill. fra 2016.

154. Rammereduksjon – hjemmebaserte tjenester

Samlet foreslår rådmannen å reduserer budsjetttrammen med kr 10 mill. fra 2015. I all hovedsak er denne reduksjonen en tilpasning av rammene til dagens aktivitetsnivå.

PU-boliger: Tjenesten bofellesskap for psykisk utviklingshemmede (PU-boliger) inngår i kommunens ABI-finansiering (aktivitetsbaserte inntekter). Regnskapstall for 2014 viser at bofellesskapene har hatt et inntektsnivå (ABI-inntekter) som har vært en del høyere enn det utgiftsnivået (ABI-utgifter) boligene har i dag. Budsjettjusteringer i ABI-finansierte virksomheter gjennomføres med endring i timeprisen. Basert på regnskapstall for 2014 innenfor denne tjenesten, forventer rådmannen at bofellesskapene skal klare å håndtere reduserte inntekter uten at dagens tjenestetilbud påvirkes. Rådmannen foreslår derfor en reduksjon i timeprisen på totalt kr 5 mill. i 2015 for å tilpasse inntektene til driftsnivået.

Tradisjonelle hjemmebaserte tjenester: Reduksjon i ABI-rammen til tradisjonelle hjemmebaserte tjenester er også en tilpasning av rammen til gjeldende driftsnivå. Gjennom 2014 har driftsnivået for hjemmebaserte tjenester vært redusert i forhold til et vesentlig høyere driftsnivå i 2013. Basert på prognoser i 2014 kan en reduksjon av ABI-pris tilsvarende kr 5 mill. håndteres uten at brukerne får vesentlige reduserte tjenester.

155. St Svithun bofellesskap, avvikling

Rådmannen foreslår en avvikling av driften ved St Svithun bofellesskap i 2016. Bofellesskapet har kun to plasser, noe som gjør det utfordrende å drive effektivt. De to nåværende brukerne – med tilhørende bemanning – flyttes til Krosshaugveien bofellesskap som starter opp i 2016. Dagens driftsnivå i bofellesskapet utgjør kr 4,2 mill.

156. HERO, avvikling

Hjemmebaserte tjenester på Tasta har mottatt budsjettmidler til en 50 % stilling knyttet til HERO mottakssenter for flyktninger. Mottaket nedlegges i 2014. Som følge av dette foreslår rådmannen å redusere budsjettmidlene knyttet til denne stillingen, tilsvarende kr 0,3 mill.

157. Prosjekt «miljøterapeut rus», avvikling av kommunal finansiering

Stavanger kommune har avsatt kr 1,4 mill. til prosjektet «miljøterapeut rus», et prosjekt knyttet til styrket kompetanse innen rusfeltet på de fire Miljøterapeutiske enhetene innenfor hjemmebaserte tjenester. I tillegg har prosjektet mottatt statlig finansiering. Rådmannen foreslår å avvikle den kommunale finansieringen til dette prosjektet fra og med 2015. Prosjektet blir dermed avsluttet høsten 2015 når statlig finansiering bortfaller.

158. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 3,2 mill. fra 2015.

Alders- og sykehjem

159. Husleieavtale, private ideelle sykehjem

Husleieavtalen er en del av driftsavtalen mellom Stavanger kommunen og private ideelle sykehjem. Leieavtalen reguleres hvert år i samsvar med økning i Holte-modellen og SSB sin konsumprisindeks. Rådmannen foreslår å øke budsjettet med kr 0,3 mill. fra 2015.

160. Alders Hvile, driftsavtale

Alders Hvile er et aldershjem som har 44 langtidsplasser og drives av Haandværkerstiftelsen med tilskudd fra Stavanger kommune. I 2014 forhandlet stiftelsen med Stavanger kommune om en leieavtale for disposisjon av deres eiendom til aldershjemsformål. Avtalen bygger på de samme avtalene som er inngått mellom kommune og de private ideelle sykehjemmene. Rådmannen foreslår å øke budsjettet med kr 1,5 mill. fra 2015.

161. Boganes sykehjem, prisjustering

Boganes sykehjem er et konkurranseutsatt sykehjem og drives av Aleris Omsorg. I henhold til den inngåtte driftsavtalen skal det foretas en årlig prisjustering. Prisjusteringen er basert på lønn og prisvekst, hvor lønnsvekst kompenseres 100 % mens prisvekst kompenseres med 85 % av utviklingen i KPI. Rådmannen foreslår å øke budsjettet med 3,18 mill. fra 2015.

162. Tilskudd til studie av alternativ til sykehjemsdrift – Domkirken

Domkirken sykehjem søker om kr 50 000 til et pre-prosjekt-arbeid. Sykehjemmet er i samarbeid med kommunen i en prosess med planlegging av nybygg på eksisterende tomt. Nybygget innebærer en vesentlig omdanning av dagens sykehjem. Skissemessige vil nybygget kunne romme 32 plasser i bofellesskap. Omgjøringen innebærer endringer i det faglige innholdet i driften av dagens sykehjem og forprosjektet vil være positivt for den fremtidige driften. Midlene skal delfinansiere innhenting av impulser fra og reiser til institusjoner som allerede har gjennomført endringer innenfor eldreomsorg.

163. Trygghetsavdeling, Vålandstunet sykehjem, avvikling

Trygghetsavdelingen er et lavterskeltilbud. Brukerne skriver seg selv inn, og det er relativt få personer som benytter seg av dette tilbudet. Beleggsprosenten er omkring 61% i 2014. Det er lite etterspørsel etter tjenestetilbudet og dermed også små konsekvenser av å legge ned trygghetsavdelingen. Det kan eventuelt bli en liten økning i søknader til korttids plass eller tjenester i hjemmet. Rådmannen foreslår å redusere budsjettet med kr 1,8 mill. fra 2015. Helårseffekten av reduksjonen vil bli 2,7 mill.

164. Mosheim sykehjem, avvikling

Forslag om avvikling fremskyndes blant annet som følge av den økonomiske situasjonen. Planene har vært at eldre sykehjem skulle avvikles når nye Lervig sykehjem tas i bruk. Lervig foreslås tatt i bruk i 2017. Avvikling av Mosheim sykehjem innebærer 40 færre korttids plasser. For å opprettholde målsetningen om 20 % korttids plasser, jf. «Omsorgsplan 2025», bør det omgjøres totalt 70 langtids plasser til korttids plasser når Mosheim og Vålandstunet avvikles. Det vurderes derfor å omgjøre en del langtids plasser til korttids plasser allerede i 2015. Avvikling medfører at terskelen for å få plass på sykehjem heves, og innsatsen i hjemmebaserte tjenester må økes. Brukere som får vedtak om langtids plass må også i større grad vente hjemme. Flere må få tilbud om hverdags rehabilitering direkte etter oppholdet på sykehuset, uten å gå veien om en overgangsplass/korttids plass slik at dette kan bidra til god sirkulasjon av korttids plassene. Rådmannen vil bruke første halvår av 2015 til å avvikle tjenesten. Det foreslås å redusere budsjettet med kr 13 mill. i 2015 og kr 26 mill. fra 2016 (helårseffekt).

165. Boganes sykehjem, reversere planlagte dagsenter plasser

Bystyret vedtok reversering av de planlagte dagsenter plassene på Boganes sykehjem, jf. tertialrapport per 30.04.2014, sak 94/14. Rådmannen vurderer at det er tilstrekkelig kapasitet i eksisterende dagtilbud. De siste 10 nye dagsenter plasser (Sunde aktivitetssenter) ble etablert i september 2014.

166. Øke antall øyeblikkelig hjelpssenger og redusere overgangsplasser

Det planlegges en opptrapping av Ø-hjelpssenger samtidig som antall overgangsplasser reduseres. Overgangsplasser ble i juni 2014 flyttet fra Vålandstunet sykehjem til Stokka sykehjem etter avviklingen av intermedieæravdeling på Stokka sykehjem, jf. arkivsak 13/11992. Opptrappingen vil foregå i løpet av 2015 og totale antall Ø-hjelpssenger vil være 16 ved inngangen av 2016. Dette antallet inkluderer 3 senger som tilhører Randaberg og Sola kommune. Omstruktureringen medfører ikke endring i dekningsgraden for heldøgns opphold for de eldre over 80 år. Ø-hjelp er en statlig finansiert tjeneste, etter hvert som antall Ø-hjelpssenger øker reduseres budsjettet for overgangsplasser. Rådmannen foreslår en reduksjon på 4,5 mill. i 2015.

167. Rehabiliterings plasser i Spania, avvikling

Rehabiliterings plasser i Spania foreslås avviklet. Ved avvikling av rehabiliteringstilbudet i Spania, vil de aktuelle brukerne få tilbud om rehabilitering i Stavanger, enten som hverdags rehabilitering eller på en rehabiliteringsavdeling (Bergåstjern eller Øyane). Avtalen med Bærum kommune har 12 måneder oppsigelsestid. Tilbudet kan avvikles tidligst fra januar 2016, rådmannen foreslår derfor å redusere budsjettet med kr 6 mill. fra 2016.

168. Vålandstunet sykehjem, avvikling

Forslag om avvikling fremskyndes blant annet som følge av den økonomiske situasjonen. Planene har vært at eldre sykehjem skulle avvikles når nye Lervig sykehjem tas i bruk. Lervig foreslås tatt i bruk i 2017. Avvikling av Vålandstunet sykehjem innebærer 32 færre korttids plasser. For å opprettholde målsetningen om 20 % korttids plasser, jf. «Omsorgsplan 2025», bør det omgjøres totalt 70 langtids plasser til korttids plasser når Mosheim og Vålandstunet avvikles. Det vurderes derfor å omgjøre en del langtids plasser

til korttidsplasser allerede i 2015. Avvikling medfører at terskelen for å få plass på sykehjem vil gå opp, og innsatsen i hjemmebaserte tjenester må økes. Brukere som får vedtak om langtidsplass må også i større grad vente hjemme. Flere må få tilbud om hverdagsrehabilitering direkte etter oppholdet på sykehuset, uten å gå veien om en overgangsplass/korttidsplass slik at dette kan bidra til god sirkulasjon av korttids plassene. Rådmannen vil bruke første halvår av 2015 til å slutføre avviklingen. Det foreslås å redusere budsjettet med kr 11 mill. i 2015 og kr 21 mill. fra 2016 (helårseffekt).

169. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettrammen med kr 3 mill. fra 2015.

Rehabiliteringsseksjonen

170. Redusere ressurser i botiltak

Drift ved botiltak til personer med rusproblemer foreslås redusert, med kr 1 mill. i 2015 og videre i planperioden. Tiltaket vil føre til lavere bemanning ved botiltakene men trygghetsnivået for beboere og ansatte, spesielt om natten, vil fortsatt være forsvarlig.

171. LAR, medisintil levering, helsestasjon, reduksjon

Det ble i Statsbudsjett 2014 (Prop 1S 2013-2014 fra HOD for budsjettåret 2014, kap 732 Regionale Helseforetak) vedtatt å overføre ansvaret for utdeling av medisiner til rusmiddelavhengige til Helse Stavanger. Stavanger kommune har fortsatt å utføre tjenesten inn i 2014, men planlegger nå å avvikle tjenesteproduksjonen på området i løpet av 2014. Avvikling av tjenesten ved Rehabiliteringsseksjonen frigjør lønnsmidler tilsvarende kr 2,5 mill. per år. I tillegg foreslås en reduksjon av budsjettrammen til helsestasjonsdrift tilsvarende kr 0,6 mill. men som kommunen har mulighet til å søke eksterne tilskuddsmidler til. Samlet reduksjon blir kr 3,1 mill. fra 2015.

172. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettrammen med kr 0,2 mill. fra 2015.

Dagsenter og avlastningsseksjonen

173. PU-brukere dagsenter, 15 plasser

Høsten 2014 ble 15 nye plasser etablert i Hjalmar Johansens gate og på Tjensvoll. Helårseffekten av tiltaket utgjør kr 7 mill. Rådmannen foreslår å øke rammen med kr 3,5 mill. i 2015.

174. Ressurskrevende brukere avlastning

Endret behov hos 3 ressurskrevende brukere krever økt bemanning.

175. Avvikle ferieturer for funksjonshemmede

Dette er et ikke-lovpålagt tilbud om turer i gruppe (m/ledsager) for funksjonshemmede barn. Tilbudet går ut på seks helgeturer i året og en uke om sommeren. Denne formen for avlastning er mer arbeids- og kostnadskrevende enn andre former for avlastning. De barna som har rett på avlastning vil få tilbudet i bolig. Rådmannen foreslår å redusere budsjettet med kr 1 mill. fra 2015.

176. Redusere antall plasser i avlastningsboligene

Alle som fyller vilkårene for døgnavlastning vil fortsatt få tilbud, men avlastningstilbudet blir mindre fleksibelt. Avviklingen vil medføre færre avlastningsdøgn til fordeling og redusert nivå for nye brukere. Fordelingen av døgn iht. vedtak vil i større grad måtte styres av ledig kapasitet på ukedagene. Målsettingene er å effektivisere tiltaket i løpet av første halvår 2015.

177. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,6 mill. fra 2015.

Krisesenteret

178. Økt tilskudd i tråd med samarbeidsavtalen mellom kommunene

I Avtale om administrativt vertskommunesamarbeid mellom Stavanger kommune og deltaker kommune forplikter Stavanger kommune å øke vertskommunes del av finansiering tilsvarende kommunal deflator inn i hvert budsjettår. Det er budsjettetert med en økning på kr 0,3 mill. i 2015 og videre i planperioden.

Fysio- og ergoterapitjenesten

179. Redusere aktiviteten ved Fysio- og ergoterapitjenesten

Rådmannen foreslår å redusere kapasiteten på fysio- og ergoterapitjenesten tilsvarende kr 1,4 mill. Dette utgjør 2,4 % av driftsrammen til tjenesten og ca. 2 årsverk. Dette vil føre til et større press på tjenesten, og det må forventes økte ventelister på tjenestetilbudet.

180. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,2 mill. fra 2015.

Arbeidstreningsseksjonen

181. Redusere aktiviteten

Økonomisk ramme til lønn og drift ved Arbeidstreningsseksjonene foreslås redusert med kr 0,45 mill. i 2015 og videre i planperioden. Tiltaket vil føre til noe redusert aktivitet i forhold til arbeidsrettede tiltak i kommunal regi, og arbeidstrening for ungdom.

Helsehuset i Stavanger

182. Stavanger lokalmedisinske senter

Bystyret vedtok i Handlings- og økonomiplanen 2014-17 å bevilge kr 3,75 mill. til oppstart av Stavanger lokalmedisinske senter, midler til prosjektleder for oppstart av prosjektet ble inkludert for året 2014. Stavanger lokalmedisinske senter er per utgangen av 2014 en del av Helsehuset i Stavanger. Videre drift av det opprinnelige tiltaket Stavanger lokalmedisinske senter er budsjettert med kr 3,25 mill. i 2015, dette frigjør en ressurs på kr 0,5 mill.

183. Leve HELE LIVET

Bystyret vedtok i Handlings- og økonomiplan 2014 – 2017 en videre satsing på prosjektet Leve HELE LIVET. Delprosjektene Hverdagsrehabilitering og Velferdsteknologi fikk bevilget henholdsvis kr 4 mill. per år, og kr 2 mill. i 2014 med en årlig opptrapping på kr 1 mill. i planperioden. Rådmannen foreslår å styrke budsjettet til Hverdagsrehabilitering med kr 1 mill. per år, og samtidig utsette opptrapping av prosjektet Velferdsteknologi til 2016. Forslaget budsjetteres med kr 1 mill. i 2015, kr 2 mill. i 2016 og kr 3 mill. i 2017 og 2018.

Stavanger legevakt

184. Initiativ til interkommunalt samarbeid ved smittevernkontoret

Rådmannen vil ta initiativ til å etablere et interkommunalt samarbeid i forbindelse med smittevernsarbeidet. Dette vil kunne gi grunnlag for en medfinansiering fra andre kommuner tilsvarende kr 0,5 mill. Rådmannen foreslår å øke inntektsbudsjettet med kr 0,5 mill.

185. Samarbeidsavtale Sola og Randaberg, merinntekt

Det er undertegnet en ny samarbeidsavtale med kommunene Sola og Randaberg om legevaktjenesten som har tydeligere økonomiske føringer enn de foregående delavtalene. Dette vil gi en merinntekt på kr 2,4 mill. fra 2015. Rådmannen foreslår å øke inntektsbudsjettet med kr 2,4 mill.

186. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,2 mill. fra 2015.

Samfunnsmedisin

187. Tilskudd fastleger som følge av befolkningsvekst, økning

Basistilskuddet til privatpraktiserende leger øker i tråd med befolkningsveksten. Rådmannen har lagt til grunn en befolkningsvekst på 1,5 %. Rådmannen foreslår å øke tilskuddet med kr 1 mill.

188. Sykehjemslegevakt, reduksjon

Bystyret vedtok i budsjettbehandlingen i 2009, med en opptrapping i budsjettbehandlingen 2010, å

etablere sykehjemslegevakt. Bystyret vedtok en ytterligere opptrapping av tilbudet i budsjettbehandlingen for 2013 med kr 1 mill. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen til sykehjemslegevakten tilsvarende kr 0,25 mill. Det er realistisk å opprettholde det samme tilbudet som nå innenfor denne budsjetttrammen.

189. Utviklingsarbeid fastlegetjenesten, reduksjon

Bystyret vedtok i forbindelse med budsjettbehandlingen 2013 å bevilge kr 2 mill. til kvalitetsutvikling av fastlegetjenesten. Rådmannen foreslår nå å reversere dette med kr 0,25 mill. Dette innebærer noe mindre midler til kompetanse- og rekrutteringstiltak for fastleger i Stavanger.

KULTUR OG BYUTVIKLING

Kultur

190. Opera Rogaland IKS, driftstilskudd

Opera Rogaland ble i Stavanger formannskap sak 50/14 godkjent som et interkommunalt selskap. Stavanger kommune gav i 2014 et tilskudd på kr 0,4 mill. til Opera Rogaland. Dette tilskuddet blir videreført, med en økning i 2017 og 2018.

191. MUST prosjektleder utv. prosjekter, egnethetsanalyse, redusert driftstilskudd

Dette er siste tilskuddsår av omsøkt toårig driftstilskudd til utviklingsprosjekt/masterplan for museumsanleggene i Muségaten. Driftstilskuddet fra Stavanger kommune er på kr 0,45 mill. I 2014 ble det bevilget kr 0,5 mill. til en ettårig egnethetsanalyse. Dette tilskuddet trekkes ut i 2015 og fremkommer i tabellen som en reduksjon.

192. Ny driftsavtale med Tou Scene

Formannskapet vedtok i sak 175/14 driftsavtale med Tou Scene AS om forvaltning og drift av hele Tou-anlegget. I følge avtalen skal kommunen øke tilskuddet med kr 0,6 mill. fra 2015.

193. Økt tilskudd til kulturinstitusjoner, statlig del-finansiert

I forslag til statsbudsjett 2015 øker staten sine tilskudd til kulturinstitusjoner. Kommunens bidrag følger, i henhold til inngåtte avtaler, statens bevilgninger. Totalt foreslås rådmannen å budsjettere med en økning på kr 2,15 mill. Følgende institusjoner inngår: Stavanger symfoniorkester, Rogaland teater og Museum Stavanger (MUST). Oversikt over tilskudd til, organisasjoner og private institusjoner, finnes i kap. 11.

194. Kunstforeningen, tilbakeføring av tilskudd

Stavanger kunsthall fikk i 2013 utbetalt sitt tilskudd for 2014 på grunn av sin daværende økonomiske situasjon. Det vil si at i 2013 fikk Stavanger kunsthall utbetalt dobbelt driftstilskudd. I 2014 ble det ikke utbetalt driftstilskudd til kunsthallen, og tilskuddet ble trukket ut av rammen av budsjett-tekniske årsaker. I 2015 skal Stavanger kunsthall motta driftstilskuddet på ordinær måte, og tilskuddet må dermed tilbakeføres til kulturavdelingens ramme.

195. Sølvberget KF, økt tilskudd

Tilskuddet til Sølvberget KF i 2015 foreslås fastsatt til kr 59,778 mill. I tillegg dekkes merutgifter som følge av lønnsoppgjør. I tilskuddsnivået for 2015 er det innarbeidet kompensasjon for økte kapitalutgifter på kr 1,45 mill. og kr 0,2 mill. til planlegging av Obstfelder jubileet i 2016. Dette tilsvarer en økning i overføringene til foretaket på kr 1,65 mill., jf. rådmannens budsjettforslag for Sølvberget KF, se egen sak.

196. Redusere tilskudd til kulturformål

Samlet foreslår rådmannen å redusere utgiftene med kr 1 mill. fra 2015. Kr 0,5 mill. reduseres fra tilskudd til produksjon og formidling av kunst og kultur, arrangement og festivaler, inkl. internasjonal kulturformidling og vennskapsbysamarbeid. Videre så foreslås det å redusere kr 0,4 mill. fra kommunalstyrets disposisjonskonto/diverse kunst- og kulturprosjekter, samt kr 0,1 mill. fra tilskudd visuell kunst.

197. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjettammen med kr 0,6 mill. fra 2015.

Byggesak

198. Digitalisering av byggesaksarkiv – endret fremdrift

Stavanger kommune har som mål å etablere digitale kommunikasjonskanaler både internt og for kommunens innbyggere. I planperioden 2015-2018 avgrenses prosjektet til digitalisering av bygge- og delesaker, målebrev og plansaker. Basert på erfaring fra andre kommuner, anslår prosjektgruppen at de totale kostnadene vil legge mellom kr 15–20 mill. Det ble i 2014 opprettet et digitaliseringsprosjekt, og prosjektgruppen anslår å ha anbudspapirer klar til utsending i løpet av februar 2015. En beslutning vil bli tatt medio juni 2015, og arbeidet vil starte opp i september 2015. Dette arbeidet forventes å pågå ut 2017. Forarbeidene i 2015 vil i sin helhet finansieres av byggesaksfondet. Rådmannen foreslår deretter å øke rammen for dette tiltaket med kr 7,5 mill. i 2016 og kr 10 mill. i 2017.

Geodata

199. Eiendomsskatt, omtaksering

Det vises til kommentarene i avsnitt 3.5.4. Kostnadene til omtaksering i 2015 anslås til kr 0,5 mill.

Planavdelinger

200. Effektiviseringskrav

Rådmannen foreslår å redusere rammen med kr 2,1 mill. og legger til grunn mindre konsulentkjøp og en effektivisering av tjenesteproduksjonen tilsvarende ett årsverk. Rådmannen legger også her til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid.

BYMILJØ OG UTBYGGING

Felles tiltak bymiljø og utbygging

201. Effektiviseringskrav stab BMU

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,1 mill. fra 2015.

Miljø

202. Forurenset Sjøbunn

Prosjektet Forurensete sedimenter på sjøbunn er i god fremdrift. Staten yter 75 % dekning av utgiftene, og det vil være viktig å holde det i fortsatt god fremdrift de nærmeste tre – fire år. Det er mye som tyder på at kommunene kan få avtaler med masseleverandør for å fylle på eventuelle forurensete masser. Det er viktig å legge til rette for dette nå. Rådmannen foreslår å avsette kr 0,5 mill. til formålet.

203. Justering av prosjektene «Endring av reisevaner» og «Miljøsøndag»

Denne budsjettreduksjonen betyr et redusert omfang på arbeidet rettet mot bedrifter for å endre reisevaner i mer miljørettet retning. «Endring av reisevaner» er et pågående kontinuerlig prosjekt, mens «Miljøsøndag» er et større arrangement som fokuserer på miljøvennlig transport. Satsingen er under oppstart, og det får ikke konsekvenser utover at det svekker innsatsen for oppnåelse av klimamål på transport. Rådmannen foreslår å redusere budsjettet med kr 0,4 mill. fra 2015.

204. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,1 mill. fra 2015.

Utbygging

205. Lysefjorden utvikling og Urban sjøfront

Det foretas en teknisk korrigerende investering fra investering til drift, og tilskuddet til Lysefjorden Utvikling og Urban Sjøfront innarbeides med kr 0,85 mill. årlig i planperioden. Tilskuddet indeksreguleres i henhold til avtale mellom Stavanger kommune og Lysefjorden Utvikling AS samt Urban Sjøfront AS.

206. Leieinntekter, utbyggingsavdelingen

Det foretas midlertidig utleie av arealer som kommunen eier i bl.a. Jåttåvågen, og leieinntektene er stipulert til kr 7,8 mill. i år 2015, og kr 7,5 mill. i resten av planperioden.

207. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,1 mill. fra 2015.

Park og vei

208. Biologisk mangfold

I Handlings- og økonomiplanen for 2013-2016 bevilget bystyret kr 0,25 mill. for 2013, med en årlig økning på kr 0,25 mill. i planperioden. Rådmannen foreslår å videreføre denne bevilgningen.

209. Ny drifts- og vedlikeholdsavtale med Lyse

Avtalen med Lyse om drift, vedlikehold og investering av gatebelysning gjelder i 3 år fra 01.01.2012, med opsjon på 1 + 1 år. Rådmannen foreslår en økning på kr 0,1 mill. hvert år i planperioden for å dekke indeksreguleringen av avtalen.

210. Vedlikeholdsetterslep uteområder, kommunale bygg

Kartlegging av uteområdene ved kommunale barnehager, skoler og sykehjem viser et stort vedlikeholdsetterslep. Rådmannen foreslår en økning på kr 0,24 mill. i planperioden for redusere noe av vedlikeholdsetterslepet på uteområdene.

211. Økt tilskudd til friluftsområdene, Attende, Arboret

Avtalene med Rogaland Arboret, Attende og friluftsområdene forutsetter en årlig indeksregulering av avtalene. Rådmannen foreslår en økning på kr 0,325 mill. i 2015, med en videre opptrapping på kr 0,14 mill. hvert år i resten av planperioden.

212. Uteservering, økt avgift

Rådmannen foreslår en økning i leieprisen av offentlig grunn til uteservering med 23 %, som utgjør en inntektsøkning på kr 0,5 mill.

213. Småbåthavner, økte leieinntekter

En gjennomgang av antall båtplasser i de kommunale båthavnene i forbindelse med utarbeiding av nye avtaler med båtforeningene, gir en økning i samlede leieinntekter på kr 0,5 mill. fra 2015.

214. Rammereduksjon park og vei

Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen til Park og vei med kr 0,4 mill., som løses ved at Park og vei normalt har ubenyttede lønnsmidler som følge av ansatte i permisjoner. Dersom dette ikke er tilstrekkelig, dekkes det resterende ved mindre reduksjoner på andre utgiftsposter i budsjettet.

215. Vedlikehold gater og veier, økt rensing av gatesluk, reduksjon

Det generelle vedlikeholdet av gater og veier foreslås redusert med kr 3,5 mill., og vil i all hovedsak være reduserte utgifter til reasfaltering.

Kommunalstyret for miljø og utbygging behandlet i møte 11.03.2014 spørsmålet om en økt innsats for rensing av gatesluk med følgende vedtak: Økonomiske konsekvenser som følge av økt innsats på drift og vedlikehold av gatesluk vurderes i kommende Handlings- og økonomiplan 2015 – 2018. Rådmannen foreslår i den forbindelse å øke budsjettet for rensing av gatesluk med kr 1,5 mill.

Effekten av disse to tiltakene utgjør en netto budsjettreduksjon på kr 2 mill. Rådmannen foreslår å redusere vedlikeholdet av gater og veier med kr 2 mill. hvert år i planperioden.

216. Drift og vedlikehold sentrum, reduksjon

Det foreslås å redusere renholdet i sentrum, Bjergsted og Konserthuset. Det forutsettes likevel et tilfredsstillende renhold også i 2015, men med et noe redusert omfang. Rådmannen foreslår å redusere budsjettet til dette med kr 1,8 mill. hvert år i planperioden.

217. Vedlikehold parker, friområder og utendørs idrettsanlegg, reduksjon

Tiltaket inkluderer reduksjon i drift, vedlikehold og mindre rehabiliteringsoppgaver i byens parker, friområder og utendørsidrettsanlegg. Tiltaket vil gradvis føre til mindre brukervennlige friområder. Rådmannen foreslår å redusere budsjettet til drift og vedlikehold i sentrum med kr 1,8 mill. i hele planperioden.

218. Sommerblomster, julebelysning, reduksjon

Det foreslås en redusert ramme til sommerblomster og fornying av julebelysning. Rådmannen foreslår å redusere budsjettet med kr 0,35 mill. fra 2015.

219. Bidrag fra vertskommune under festival, reduksjon

I Handlings- og økonomiplanen for 2014–2017 bevilget bystyret midler til å ivareta et større vertskommuneansvar ved prioriterte festivaler. I årene uten ONS (2015 og 2017) kan utgiftene reduseres med kr 0,5 mill. Rådmannen foreslår i tillegg å redusere det årlige bidraget med ytterligere 0,7 mill. hele i planperioden. Samlet foreslår rådmannen å redusere budsjetttrammen med kr 1,2 mill. i 2015.

220. Tilskudd til private lekeplasser, avvikling

I 2014 ble det gitt tilskudd på kr 5 000 og på kr 14 000 til vedlikehold av 40 private lekeplasser. Rådmannen foreslår å avvikle denne tilskuddsordningen og budsjettreduksjonen blir kr 0,45 mill. fra 2015.

221. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,95 mill. fra 2015.

Idrett

222. Leie og driftsutgifter for bruk av areal i idrettshaller/utstillingshaller

Tilskudd til leie av nye areal for idrettsaktivitet i Siddishallen. Det foreslås å bygge om og benytte ledig areal på 1000 kvadratmeter i Siddishallen til idrettsaktivitet; primært kampsport og vektløfting. Det er allerede avsatt kr 2,5 mill. i handlings- og økonomiplan 2013-2016, og ytterligere kr 1,0 mill. i handlings- og økonomiplan 2014-2017. Det foreslås å innarbeide en økning på kr 1,3 mill. til dette tiltaket i planperioden.

Vikingshallen AS og kommunen har inngått en langsiktig avtale for å sikre økt tilgang til idrettslokaler til breddeidretten. Leieforholdet startet 01.09.14 og det ble i fjorårets Handlings- og økonomiplan avsatt kr 1,3 mill. i 2014 til formålet, med en planlagt økning på kr 2,7 mill. i resten av planperioden. Det foreslås å innarbeide kr 2,7 mill. til dette tiltaket i hele planperioden.

I tillegg foreslås det innarbeidet leie av bedriftsidrettsarena fra og med 2016 på kr 2,5 mill. og leie av hallareal fra «Hjertelaget» på kr 0,6 mill. for hele planperioden.

Leie og driftsavtale Siddishallen samt driftsutgifter i forbindelse med idrettens bruk av utstillingshall (Forum Expo) foreslås innarbeidet i hele planperioden med henholdsvis kr 3,2 mill. og kr 0,5 mill.

Samlet foreslår rådmannen å øke budsjetttrammen med kr 8,3 mill. i 2015 og kr 10,8 mill. årlig fra 2016.

223. Leieinntekter ONS, utgår i 2015 og 2017

Stavanger kommune får ekstraordinære leieinntekter hvert annet år fra ONS. Beløpet er innarbeidet i gjeldende handlings- og økonomiplan.

224. Billettpriser Kvernevik og Hundvåg svømmehall, volumøkning

Både Kvernevik og Hundvåg svømmehall tas i bruk fra og med 2015. Rådmannen foreslår å innarbeide økte inntekter med kr 1,2 mill. i 2015, og kr 1,5 mill. i resten av planperioden.

225. Billettpriser i svømmehallene, økning

Formannskapet vedtok i sak 174/13 at publikumsprisene i Stavanger kommunes svømmehaller skulle økes gradvis til et nivå tilsvarende det Oslo og Bergen har innen 2018. Det foreslås å innarbeide en årlig økning på kr 0,5 mill. i planperioden.

226. Beach volleyball World Tour Stavanger 2014-2016

I formannskapet (sak 132/13) ble det bevilget kr 2,5 mill. i tilskudd til sandvolleyball World Tour Stavanger hvert år i perioden 2014-2016. Tilskuddet utgår fra og med 2017.

227. Leieinntekter OTD

Arrangementet Offshore Technology Days leier Stavanger Idrettshall under arrangementet i 2015 og 2017. Leieinntekten er satt til kr 0,688 mill. Rådmannen foreslår å innarbeide husleieinntekter tilsvarende kr 0,7 mill. i 2015 og 2017.

228. Gamlingen, stenges f.o.m september 2015

I forbindelse med stengningen av Gamlingen, foreslår rådmannen å flytte personell til andre kommunale svømmeanlegg. Dette vil gi en utgiftsreduksjon på kr 0,75 mill. i 2015.

229. Redusert forbruk på andre driftsutgifter

Rådmannen foreslår å redusere drifts- og administrasjonsutgifter for idrettsavdelingen med kr 1,65 mill. årlig i planperioden.

230. Renhold garderober, materiellkjøp, morgentrening, sommerstengning, reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere utgifter forbundet med lettere vedlikehold, variable materialkjøp og utvidede åpningstider for kommunale idrettsanlegg. Konsekvensene vil blant annet bli lavere frekvens renhold av garderober. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 1,95 mill. fra 2015.

231. Reduserte utbetalinger til større idrettsarrangement

Rådmannen foreslår å redusere utbetalinger til større idrettsarrangement med kr 0,7 mill. årlig i planperioden. Dette betyr at færre arrangementer får tilsagn om støtte, og at støttebeløp per arrangement vil bli redusert.

232. Tilskuddet til idretten (drift av Idrettsrådet), reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere driftstilskuddet til Idrettsrådet med kr 0,35 mill. årlig i planperioden. Det betyr mindre midler til administrasjon av idrettsrådet.

233. Anleggstilskudd, reduksjon

Stavanger kommune utbetaler tilskudd til idrettslag med egne anlegg, eller som leier anlegg. Rådmannen foreslår å redusere anleggstilskuddet med kr 0,35 mill. årlig i planperioden.

234. Driftstilskudd til idrettslag, reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere driftstilskuddet som Idrettsrådet utbetaler til idrettslag med kr 0,9 mill. årlig i planperioden.

235. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,15 mill. fra 2015.

Stavanger eiendom

236. Forsikring bygg

Forsikringspremien for bygg ble redusert i 2012 fra ca. kr 7 mill. til kr 4,5 mill. i forbindelse med nytt anbud. Budsjettet for forsikring ble i den anledning redusert tilsvarende. Forsikringspremien i 2014 har nå økt, og dette utgjør ca. 1 mill. i underdekning i forhold til budsjett. Forsikringspremien antas også å øke i årene fremover, også i forhold til volumøkning av bygningsmassen. Rådmannen foreslår å øke budsjettet til forsikring på bygningsmassen med kr 1,2 mill. i 2014, med en opptrapping på kr 0,2 mill. hvert år i planperioden.

237. Volumøkning, bofellesskap og omsorgsboliger, husleieøkning

Som følge av nye bofellesskap og omsorgsboliger som ferdigstilles og tas i bruk i planperioden, foreslår rådmannen å øke inntektsbudsjettet med kr 1,9 mill. i henhold til ferdigstillelse.

238. Strøm nødaggregat, private ideelle sykehjem

Stavanger kommune får ekstraordinære kostnader grunnet installasjon av nødstrømsaggregat på de tre største private sykehjemmene, Tasta, Blidensol og Øyane. Rådmannen foreslår å innarbeide kr 4,5 mill. i 2015.

239. Kommunale boliger, effekt av tidligere års regulering av husleie

Husleie vil bli justert i tråd med tidligere vedtak (gjengsleie/KPI). Til sammen gir dette økte inntekter på kr 5 mill. fra 2015.

240. Tilskudd til presteboliger

Stavanger kommune får utgiftsdekning fra staten for presteboliger. Tilskuddet ble første gang innarbeidet i budsjettet ved tertialbehandlingen i Stavanger bystyret den 16.06.14. Rådmannen foreslår å innarbeide

tilskuddet på kr 1 mill. i hele planperioden. Beløpet kan bli redusert på sikt som følge av at prestenes boplikt er opphevet.

241. Vedlikehold for administrasjons- og formålsbygg, reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere vedlikeholdskostnader knyttet til administrasjons- og formålsbygg med kr 23,9 mill. i 2015, for deretter å redusere dette i 2016 til kr 3 mill. For årene 2017 og 2018 foreslår rådmannen å øke vedlikeholdsbudsjettet med henholdsvis kr 21,9 mill. og kr 31,9 mill. sett i forhold til nivået i 2014. Det totale vedlikeholdsetterslepet estimeres til å passere kr 2 mrd. i løpet av planperioden.

242. Forsvarsbygg, bortfall av leieutgifter

Stavanger kommune har kjøpt opp området på Ulsnes for videre utvikling. Husleieutgifter kommunen hadde på disse boligene fra Forsvarsbygg faller dermed bort. Rådmannen foreslår å redusere leieutgifter til Forsvarsbygg med kr 1,3 mill. i planperioden.

243. Teknisk drift Forus, generell reduksjon

Rådmannen foreslår å redusere budsjettet til teknisk drift Forus med kr 1 mill. i planperioden, da vedlikeholdet trappes ned grunnet planlagt avvikling av sentrallageret.

244. Effektiviseringskrav

Rådmannen legger til grunn at organisasjonen aktivt søker nye og forbedrede løsninger i sin daglige drift. Samtidig vil det i perioder være naturlig turnover og stillinger vil kunne holdes ledig samt at rekrutteringsprosessene naturligvis også tar tid. Rådmannen foreslår å redusere budsjetttrammen med kr 0,95 mill. fra 2015.

Vannverket

245. Fastledd, IVAR

IVAR planlegger store investeringer i vannforsyningssystemet i planperioden. I IVARs langtidsbudsjett (2015-2018) økes m³ – pris i fra kr 1,32 til kr 2,41, folketallsleddet (fastleddet) økes fra kr 123/innbygger til kr 224/innbygger.

246. Mengdevariabelt ledd, IVAR

De endelige prisene til kommunene blir vanligvis ikke ferdigstilt før utarbeidelse av kommunens budsjetter. Som følge av dette er beregningsgrunnlaget for basisåret noe lavere enn det som ble vedtatt i IVARs endelige budsjett. Overføringene til IVAR økes derfor med kr 2 mill. i 2015. Hovedplanens målsetning er at kommunen skal redusere vannkjøpet fra 19,1 mill. m³ i 2014 til 17 mill. m³ innen 2022. IVARs planlagte økning av enhetspriser i 2015-2018 og forventet økning i befolkning innebærer en betydelig økning i kostnadene i slutten av perioden – til tross for planlagt nedgang i vannforbruk. I sum økes overføringene til IVAR med kr 63,2 mill. i perioden.

247. Bemanningsøkning iht. hovedplan

Hovedplanen signaliserer behov for styrking av bemanningen med 5 – 10 årsverk for å kunne oppnå de målsetningene som planen legger opp til. Det legges opp til ett årsverk pr år i perioden.

248. Driftsutgifter/generell prisstigning

Det er lagt til en kostnadsøkning på 2 % hvert år i planperioden for å dekke generell prisstigning på kjøp

av varer og tjenester (HP 11 og 12) og lønnsøkning. I tillegg er det justert for at lønnsbudsjett 2015 skal samsvare med forventet regnskap 2015.

249. Avskrivninger

Det foreslås innarbeidet kr 17,9 mill. i 2015 og kr 59,5 mill. for resten av planperioden.

250. Renter restkapital

Rådmannen foreslår å innarbeide kr 13,8 mill. i år 2015 og kr 44,3 mill. for resten av planperioden.

251. Bruk/avsetning til selvkostfond

Vannverket har pr 31.12.13 kr 23,9 mill. avsatt på bundne fond. For 2015 foreslås det disponert kr 10,3 mill. av disse midlene.

252. Gebyrer/gebyrøkning

Rådmannen foreslår å øke gebyrene med 5 % i år 2015.

Avløpsverket

253. Fastledd, IVAR

254. Mengdevariabelt ledd, IVAR

IVAR legger opp til store investeringer i avløpssystemet i planperioden. I IVARs langtidsbudsjett (2015-2018) økes m³ – pris fra kr 1,83 til kr 2,03 og folketallsleddet (fastleddet) økes fra kr 205/innbygger til kr 227/innbygger. I sum innebærer dette at overføringene til IVAR økes med kr 35,3 mill. i planperioden. De endelige prisene til kommunene blir vanligvis ikke ferdigstilt før utarbeidelse av våre budsjetter. Som følge av dette er beregningsgrunnlaget for basisåret noe lavere enn det som ble vedtatt i IVARs endelige budsjett. Overføringene til IVAR økes derfor med kr 3,1 mill. i 2015. Med bakgrunn i erfaringene fra de seneste årene er de årlige avløpsmengdene som tilføres IVAR vurdert til 29 mill. m³. På sikt vil tiltakene i hovedplanen om reduksjon av kunne medføre en nedgang i levert mengde, men dette er også svært avhengig av nedbør.

255. Bemanningsøkning iht. hovedplan

Hovedplanen signaliserer behov for styrking av bemanningen med 5 – 10 årsverk for å kunne oppnå de målsetningene som planen legger opp til. Det legges opp til ett årsverk pr år i perioden.

256. Driftsutgifter/generell prisstigning

Det er lagt til en kostnadsøkning på 2% hvert år i planperioden for å dekke generell prisstigning på kjøp av varer og tjenester (HP 11 og 12) og lønnsøkning. I tillegg er det justert for at lønnsbudsjett 2015 skal samsvare med forventet regnskap 2015.

257. Avskrivninger

Rådmannen foreslår å innarbeide kr 37,2 mill. i år 2015 og kr 119,9 mill. i resten av perioden.

258. Renter restkapital

Det foreslås innarbeidet kr 27,2 mill. i 2015 og kr 82,8 mill. for resten av planperioden. Renteutviklingen vil avgjøre det faktiske resultatet på årsbasis.

259. Gebyrer/gebyrøkning

Rådmannen foreslår å øke gebyrene med 7,1 % i år 2015.

Renovasjon

260. Økt leveringsgebyr og -mengde til IVAR

Det er lagt inn 2 % økning i årlige avfallsmengder, samt en prisstigning på 2,5 % på enhetsprisene. Iht. selvkostprinsippet må behandlingsutgiftene bygges inn i de kommunale renovasjonsbudsjettene.

261. Renovasjonen IKS og Norsk gjenvinning, volumøkning

Som følge av økt antall innbyggere, lønnsøkninger og stigning i drivstoffutgifter foreslår rådmannen å øke budsjettet med kr 2,4 mill. i år 2015, kr 4,3 mill. i 2016, kr 6,3 mill. i 2017 og kr 8,3 mill. i 2018.

262. Kalkulerte finanskostnader

Nyinnkjøpte søppelspann, nedgravde containere og nye miljøstasjoner avskrives innenfor renovasjonens selvkostområde.

263. Generell prisstigning innkjøpte varer og tjenester

Rådmannen foreslår å innarbeide kr 1 mill. i 2015 for å ta høyde for generelle pris- og lønnsøkninger.

264. Gebyrer

Rådmannen foreslår å videreføre gebyrsatsene på samme nivå som 2014. Økte inntekter forklares med økt volum.

265. Bruk av bundet fond

Renovasjonen har pr 31.12.13 kr 8,9 mill. på bundne fond, og det foreslås å disponere kr 1,9 mill. av disse i år 2015.